

RENĐŐRSÉGI TANULMÁNYOK

A RENĐŐRSÉG TUDOMÁNYOS TANÁCSÁNAK FOLYÓIRATA

BUDAVÁRI ÁRPÁD

A XXI. század ozorai példája – A fesztiválbiztosítás hibrid modellje: állami és magánszereplők partnersége

CSETE DÁNIEL

A mesterséges intelligencia szerepe a biztonság tudatos turizmus fejlesztésében

FENYVESI CSABA – FÁBIÁN VANESSZA

Pápai üzenetek a bűn ellen küzdőknek

ROSKÓ ROBERTA

Alternatívák nyomtatáshoz ujjnyom-festék helyett

HERKE CSONGOR

Katona Géza a büntető anyagi- és eljárási jogtudományok művelője

IX. évfolyam 2026/1.

SZERKESZTI A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

ELNÖK:

Dr. Pozsgai Zsolt rendőr vezérőrnagy

TAGOK:

Dr. habil. Boda József nyugállományú nemzetbiztonsági vezérőrnagy

Dr. Boros Gábor rendőr ezredes

Prof. Dr. Christián László r. dandártábornok

Prof. Dr. Fábíán Adrián egyetemi tanár

Dr. Gárdonyi Gergely PhD

Dr. habil. Hautzinger Zoltán rendőr ezredes

Dr. Janza Frigyes nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Prof. Dr. Kerezsi Klára MTA doktora

Prof. Dr. Kovács Gábor rendőr vezérőrnagy

Prof. Dr. Michalkó Gábor MTA doktora

Dr. Németh József PhD rendőr ezredes

Prof. Dr. Em. Sallai János nyugállományú rendőr ezredes

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. Gaál Gyula PhD

OLVASÓSZERKESZTŐ:

Dr. Molnár Katalin PhD

MŰSZAKI SZERKESZTŐ:

Steib Norbert

FELELŐS KIADÓ:

Dr. Németh József PhD rendőr ezredes, Rendőrség Tudományos Tanácsa elnök

KIADÓ

Rendőrség Tudományos Tanácsa

Cím: 1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Bp. Pf.: 314/15.

Telefon: +36 1 443-5533, BM: 33-355

Fax: +36 1 443-5784, BM: 33-884

E-mail: rtt@orfk.police.hu

Webcím: www.r-tt.hu

HU ISSN 2630-8002 (online)

KÖZLÉSI FELTÉTELEK

A szerkesztőség olyan kéziratokat vár közlésre, amelyek a bűnmegelőzés, a bűnüldözés, a közbiztonság, a közrend, a határrendészet, a vezetés-irányítás és a mindenoldalú biztosítás kérdéseit elemzik, értékelik. A kéziratokon kérjük feltüntetni a szerző nevét, szolgálati helyét, beosztását, telefonszámát. Kérjük, hogy a cikkek szövegét e-mailben küldjék meg. A szerkesztőség a beérkezett kéziratot szakmai szempontból lektoráltatja, és fenntartja a jogot a kéziratok stilizálására, korrigálására, tipografizálására. A megjelenő írások nem a Rendőrség Tudományos Tanácsa, hanem a szerzők saját, tudományos szabadságán alapuló álláspontját képviselik. El nem fogadott kéziratot nem áll módunkban visszaküldeni. A szerkesztőség másodközlést nem vállal.

TARTALOM

2026/1.

BUDAVÁRI ÁRPÁD

A XXI. század ozorai példája – A fesztiválbiztosítás hibrid modellje: állami és magánszereplők partnersége (7-55)

CSETE DÁNIEL

A mesterséges intelligencia szerepe a biztonság tudatos turizmus fejlesztésében (57-88)

FENYVESI CSABA – FÁBIÁN VANESSZA

Pápai üzenetek a bűn ellen küzdőknek (89-99)

ROSKÓ ROBERTA

Alternatívák nyomtatáshoz ujjnyom-festék helyett (101-125)

HERKE CSONGOR

Katona Géza a büntető anyagi- és eljárási jogtudományok művelője (127-136)

SZERZŐK

2026/1.

DR. BUDAVÁRI ÁRPÁD

PhD rendőr ezredes,
bűnügyi rendőrfőkapitány-
helyettes,
Fejér Vármegyei Rendőr-
főkapitányság,
adjunktus, Dunaújvárosi Egyetem

CSETE DÁNIEL

rendőr főhadnagy,
készenléti csoportvezető,
Budapesti Rendőr-főkapitányság
XIV. kerületi Rendőrkapitányság,
PhD-hallgató, Nemzeti Közszolgá-
lati Egyetem Rendészettudományi
Doktori Iskola

DR. FÁBIÁN VANESSZA

PhD-hallgató,
Pécsi Tudományegyetem Állam- és
Jogtudományi Doktori Iskola

PROF. DR. FENYVESI CSABA

egyetemi tanár, Pécsi Tudomány-
egyetem Állam- és Jogtudományi
Kar Büntető és Polgári Eljárásjogi
Tanszék

PROF. DR. HERKE CSONGOR

tanszékvezető egyetemi tanár,
Pécsi Tudományegyetem Állam- és
Jogtudományi Kar Büntető és Pol-
gári Eljárásjogi Tanszék

ROSKÓ ROBERTA

rendőr zászlós,
bűnügyi technikus,
Készletléri Rendórség
Nemzeti Nyomozó Iroda
Műveleti Szolgálat
Bűnügyi Technikai Főosztály
Központi Technikai Osztály

BUDAVÁRI ÁRPÁD

A XXI. század ozorai példája – A fesztiválbiztosítás hibrid modellje: állami és magánszereplők partnersége

Absztrakt

A tanulmány célja, hogy átfogóan bemutassa az Ozora Fesztivál kábítószerral összefüggő biztonsági kihívásait, és elemezze az állami és nem állami rendészeti szereplők együttműködésének lehetőségeit.

A vizsgálat interdiszciplináris keretben zajlott, kiemelt forrást jelentettek a fesztivál szervezőivel és biztonsági vezetőivel készült interjúk, valamint a rendőrségi, egészségügyi és turisztikai adatok, amelyek a biztonsági kockázatok és a gazdasági-társadalmi hatások számszerűsítését tették lehetővé. A fesztivál biztonsági veszélyeinek kezelése nem tehető eredményessé kizárólag a biztosításban részt vevő rendőrség erejének növelésével, intézkedési intenzitásának fokozásával. Ezzel szemben az ismertetett 3x3P modell olyan egymásra építő, komplementer rendészeti struktúrát kínál, amelyben a közösségi önszabályozás, a magánbiztonság szakértelme és az állami rendészet legitim ereje egymást erősítve képesek mérsékelni a veszélyeket.

A tanulmány az Ozora Fesztivál példáján keresztül bemutatja, miként alakítható ki egy hibrid, komplementer biztonsági modell, amely képes integrálni a represszív, preventív és ártalomcsökkentő megközelítéseket. Az eredmények hozzájárulnak a fesztiválbiztonság nemzetközi szakirodalmához, és iránymutatást kínálnak a jogalkotók, a rendészeti szervek és a fesztiválszervezők számára egyaránt.

Kulcsszavak: Fesztiválbiztonság, komplementer rendészet, magánbiztonság, kábítószer-veszélykezelés

Abstract

The aim of the study is to comprehensively present the drug-related security challenges of the Ozora Festival and to analyze the possibilities of cooperation between state and non-state law enforcement actors.

The study was conducted in an interdisciplinary framework, with interviews with festival organizers and security managers as well as police, health and tourism data as key sources, which enabled the quantification of security risks and socio-economic impacts.

The management of festival security threats cannot be made effective solely by increasing the strength of the police involved in the security and increasing the intensity of their measures. In contrast, the 3x3P model described offers a mutually reinforcing, complementary policing structure in which community self-regulation, the expertise of private security and the legitimate power of state law enforcement can mitigate the threats by reinforcing each other.

The study demonstrates, through the example of the Ozora Festival, how to develop a hybrid, complementary security model that can integrate repressive, preventive and harm reduction approaches. The results contribute to the international literature on festival security and offer guidance to legislators, law enforcement agencies and festival organizers alike.

Keywords: Festival security, complementary policing, private security, drug threat management

Bevezető

Az Ozora Fesztivál legnagyobb biztonsági kihívását jelentő kábítószer-probléma kezelésének kulcskérdéseit elemző tanulmányt érdemes egy történelmi eseményen alapuló irodalmi példázat ismertetésével kezdeni.

Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc emlékezetes és büszkeségre okot adó eseménye az a katonai művelet volt, amikor Csapó Vilmos nem-

zetőr őrnagy és Perczel Mór honvéd ezredes vezetésével és leleményes taktikájával, a honvédek, a helyi nemzetőrök és a parasztság összefogásával a magyar csapatoknak Ozora mellett ütközet nélkül sikerült megadásra kényszeríteni a jelentős túlerőt felvonultató császári seregeket. Az ozorai csata a szabadságharc egyik kulcsmozzanata lett, melyben a katonai erő és a civil lakosság ereje összeadódott.

Az eseményről 1952-ben Ilyés Gyula Ozorai példa című drámája, majd 1973-ban az ugyanilyen című film állított emléket mintegy példázatául annak, hogy a civil erő képes megtöbbszörözni a reguláris csapatok erejét, a túlerón pedig csak összefogással lehet felülemelkedni.

A XXI. század embere számára azonban Ozora példája nem elsősorban az ott aratott dicső győzelem miatt ismert. Az 1999-től megrendezett Ozora Fesztivál mára nem csupán Magyarország, hanem a világ zenei térképének is meghatározó állomásává vált. A Tolna megyei Igar határában megrendezett eseményt a nemzetközi színtér a pszichedelikus trance kultúra egyik legfontosabb találkozóhelyeként tartja számon. Az évről évre több tízezer látogatót vonzó fesztivált a résztvevők és a nemzetközi sajtó egyaránt gyakran a „béke szigetként” írják le, ahol a közösségi élmény, a spirituális keresés és a művészeti sokszínűség dominál.

Ezzel szemben az elmúlt évek hírei, a rendőrség sajtóközleményei több rendkívüli eseményről is tudósítottak, amelyek rávilágítottak a fesztivál kettős arcára. Bár a fesztivál hivatalos kommunikációja a békés, erőszakmentes hangulatot emeli ki, a dokumentált halálos vagy súlyos, életveszélyes sérüléssel járó esetek a rendezvény biztonsági deficitjeit jelzik. Ezek idővonala és az eljárások közölt adatai szerint az elmúlt évtizedben szinte minden évben történt olyan rendkívüli esemény, amely alapjaiban kérdőjelezte meg a szervezők által hirdetett biztonság környezet narratíváját.

A fesztivál társadalmi megítélése ugyancsak kettős. Miközben a nemzetközi fesztiválközönség és a turisztikai szakma kiemelkedő kulturális értéként tekint Ozorára, a hazai politikai diskurzusban éles kritikák is megfogalmazódnak. Horváth László országgyűlési képviselő, a kábítószer-ke-

reskedelem felszámolásáért felelős kormánybiztos egy 2025 augusztusában adott interjúbán például úgy fogalmazott, hogy az Ozora Fesztivállal a szervezők minden évben a pokol kapuját nyitják meg, és bár nem szeretnék betiltani a fesztiválokat, a felelős, jogkövető magatartás minden szervezőtől és résztvevőtől elvárható (URL1)¹. Az ilyen kijelentések nem pusztán politikai állásfoglalásként értelmezhetők, hanem azt is jelzik, hogy a fesztivál társadalmi beágyazottsága korántsem egyértelmű: míg a nemzetközi közösség egy kulturális rituálét lát benne, addig a hazai közvélemény számottevő része potenciális közbiztonsági kockázatként érzékeli.

A fesztivál alapvető ellentmondásossága abban rejlik, hogy egyszerre kínál kulturális kísérleti teret, identitásformáló élményt és sajátos rendészeti kihívást, hiszen a hatósági kontroll szükségyszerűen ütközik a résztvevők szabadságigényével és azzal a közösségi szabályfelfogással, amely időben és helyben a rendezvényhez kötötteen a máskor, máshol elfogadott jogi, erkölcsi normákat – ilyen az öltözködés és a tudatmódosító szerek fogyasztása – háttérbe szorítja a pszichedelikus törzsi normákhoz képest. E felfogás jelentős biztonsági veszélyeket hordoz magában és bár az elmúlt években ételmérgezés vagy tüzeset is előfordult a fesztivál ideje alatt, a legnagyobb kockázatot mind a közvélemény, mind a rendészeti biztosítás megszervezése szempontjából továbbra is a kábítószer-használat és -kereskedelem jelenti.

Ez az alapvető oka annak, hogy e tanulmány épp ezért elsősorban e veszély kezelésének tényleges és kívánatos helyzetére koncentrálna. A fesztivál kábítószeres érintettsége határozza meg leginkább az O.Z.O.R.A.²-hoz kapcsolódó rendőri erőkoncentrációt, amelynek mértéke a fesztivál idején az

¹ Horváth László-interjú a Mandinerben

Forrás: <https://mandiner.hu/belfold/2025/08/ozora-kapcsan-itt-az-ido-hogy-vegre-feltegyuk-a-kerdest-hany-embernek-kell-meg-ott-meghalnia>

Letöltés ideje: 2025.08.24.

² A fesztivál nevének írásmódja a publicisztikában, a rendészeti szakmai forrásokban és a rendelkezésre álló tudományos közleményekben többféle. Az O.Z.O.R.A eredetileg a fesztivál alapítói által szerkesztett mozaikszó volt (Organic Zones of Radiant Atmosphere

általában szokásosnak a többszörösére emelkedik³, és alapvetően befolyásolja a fesztivál társadalmi megítélését is.

Mindemellett az Ozora Fesztivállal kapcsolatban egyre inkább előtérbe kerülő újabb dilemma, hogy annak biztosítását érintően a határok köz- és magánterület, köz- és magánérdek között elmosódnak. A fesztivál területére alacsony áteresztő képességű közutak vezetnek, ezek – más megközelítés nem lévén – a rendezvény idejére gyakorlatilag szinte csak a fesztivál szolgálják ki. A forgalom rendjének rendőrök általi biztosítása a fesztivál biztonságát erősíti. Az elmúlt évben a nyitónapon kialakult forgalmi torlódások viszont az úton közlekedni kívánó civilek – ozoraiak, igariak – biztonság- és komfortérzetét is rombolták.

Amikor a rendezvények biztosítását végző biztonsági őrök a belépést szabályozzák, vagy nagy tömegek előtt megnyitott magánterületet védenek, tevékenységük a rendezvény biztonságán keresztül a közbiztonságot és a megbízó gazdasági érdekeit egyaránt szolgálják. Ugyanez a megállapítás fordítva is igaz. Széles körben ismert és kutatott a turizmus – így a fesztiválturizmus – biztonsági függősége⁴ A fesztivált biztosító rendőr a

– A sugárzó légkör szerves zónái), ami nyilvánvaló szójáték a fesztiválterülettel szomszédos Ozora településnévvel. Magam – éppúgy, mint az említett források – O.Z.O.R.A-ként vagy Ozora Fesztiválként hivatkozok rá.

³ TOKODI, P.: A rendőri vezetők szerepe a magyarországi turisztikai célterületek biztonságában (Doktori értekezés). Nemzeti Közszerzői Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola. 2023.

⁴ MICHALKÓ Gábor: A biztonság szerepe a turizmus rendszerében. In: Michalkó, G. – Németh, J. – Ritecz, Gy. (szerk.): Turizmusbiztonság. Dialóg Campus Kiadó. 2020. 15-28. o.; KELLER, K.; TÓTH-KASZÁS, N.: A turizmusbiztonság megjelenése az EU tagállamainak turisztikai stratégiáiban. Vezetéstudomány 2021/6. szám. 32-43. o. DOI: 10.14267/VEZTUD.2021.06.03; DRURY, J., ROGERS, B., MARTEAU, T. M., YARDLEY, L., REICHER, S., STOTT, C.: “*Re-opening live events and large venues after Covid-19 ‘lockdown’: Behavioural risks and their mitigations*”. Safety Science 139. 2021. 1-8. o. DOI: 10.1016/j.ssci.2021.105243; BOCCIA, S.: “*Christmas Festivities and COVID-19: A Foreseeable Risk to Anticipate*”. Front. Public Health 2021/8. szám. 1-3. o. DOI: 10.3389/fpubh.2020.639647; JANISZEWSKA, D., HANNEVIK Lien, V., KLOSKOWSKI, D., OSSOWSKA, L., DRAGIN-JENSEN, C., STRZELECKA, M., KWIATKOWSKI, G.: “*Effects of COVID-19 Infection Control Measures on the Festival and Event Sector in Poland and Norway*”. Sustainability 2021/13. szám. 1-16. o. DOI:

közbiztonság védelmezése mellett óhatatlanul járul hozzá a magánrendezvény biztonságához, ezen keresztül annak profitban megnyilvánuló sikeréhez.

Mindkét ellentmondásos helyzet ugyanazokat a kérdéseket hordozza magában:

- Hogyan biztosítható leginkább az Ozora Fesztivál biztonsága?
- Milyen intézkedések tehetők annak érdekében, hogy a jövőbeni fesztiválokon az emberek életét kioltó vagy veszélyeztető rendkívüli események és a fesztivál hírhedségét megalapozó kábítószerbűnözés kockázata a lehető legkisebbre csökkenjen?
- Milyen feladatmegosztás kívánatos a szervező, a magán- és az állami rendészeti szereplők között?

E tanulmány célja, hogy a fesztivált és annak biztosítását a kábítószerveszély kezelésének oldaláról is bemutassa, valamint ismertesse az állami és nem állami rendészeti szereplők – elsősorban a kábítószerbűnözés, mint veszély kezelése szempontjából releváns – együttműködését. Ezután a megrendezését övező kritikus pontokra rámutatva megfogalmazza a hosszú távú, biztonságos működtetése szempontjából fontos intézkedéseket, és ajánlást tegyen az egymást kiegészítő rendészeti formák, az állami és a magánrendészet együttműködésének kívánatos módjára.

10.3390/su132313265; XIAOTING, C., HEESUP, H., SEONGSEOP, K.: Protecting yourself and others: festival tourists' pro-social intentions for wearing a mask, maintaining social distancing, and practicing sanitary/ hygiene actions. *Journal of Sustainable Tourism*. 2021. 1915-1936. o. DOI: 10.1080/09669582.2021.1966017; FORMÁDI Katalin – ERNSZT Ildikó – LŐRINCZ Katalin: Fenntartható(bb) fesztiválok a pandémia idején. *The Marketing Journal of Marketing&Management* 2022/1. szám. 82-93. o. DOI: 10.15170/MM.2021.56.01.07

Módszertan

A tanulmány módszertani alapját többféle forrás és vizsgálati eljárás kombinációja adja, amelyek együttesen teszik lehetővé a fesztivál biztonsági helyzetének és fenntarthatósági kihívásainak átfogó elemzését. A vizsgálat első lépésében a szakirodalmi áttekintés biztosította azt az elméleti keretet, amelyben a turizmusbiztonság, a fesztiválkultúra és a pszichedelikus szubkultúrák értelmezése megtörténhetett. A nemzetközi keretezésben Measham, Fisher, Valente, Smith vagy Hoover munkái nyújtottak komoly segítséget. A Péter, Németh és Tollár⁵ által végzett kutatás különösen hangsúlyos volt a turizmusbiztonság fogyasztói dimenzióinak feltárásában, míg Giorgia Gaia⁶ és más szerzők munkái a trance-fesztiválok kulturális és droghasználati kontextusait helyezték történeti és szociológiai perspektívába.

A második lépést az empirikus adatok gyűjtése és feldolgozása jelentette. E körben különösen fontos szerepet játszottak az interjúk, amelyek a fesztivál szervezői és biztonsági szakértői szempontjait közvetítették. A Zimányi Árpáddal, a fesztivál területének tulajdonosával készített interjú betekintést nyújtott a szervezői oldal önszabályozási törekvéseibe, a közösségi részvételen alapuló biztonságtudatosság megteremtésébe, valamint a fesztivál kulturális pozicionálásába. Hampó Zsolt, a Valtón Security vezetője ezzel szemben a technikai és fizikai biztosítás részleteit ismertette: a beléptetőkapuk és kamerarendszerek működtetését, valamint a személyzet feladatmegosztását. E két interjú összevetése lehetőséget teremtett arra, hogy a fesztivál biztonságának kérdését ne csupán jogszabályi és rendészeti oldalról, hanem a szervezői gyakorlat perspektívájából is értékeljem.

A vizsgálat harmadik komponensét a jogszabályi környezet elemzése képezte. Az elemzés során áttekintettük a releváns hazai szabályozásokat – így a zenés, táncos rendezvények biztonsági követelményeit meghatározó

⁵ PÉTER, E., NÉMETH, K., LELKÓNÉ Tollár, I.: Turizmusbiztonság, mint újonnan felmerülő fogyasztói igény. *Turizmus Bulletin* 2018/2. szám. 30–37. o.

⁶ GAIA, Giorgia: *Kaos, Kilowatt and Ketamine: A Cultural History of the Free Tekno Movement*. *Dancecult: Journal of Electronic Dance Music Culture*. 2023.

23/2011. Korm. rendeletet, a személy- és vagyonvédelmi tevékenységet szabályozó 2005. évi CXXXIII. törvényt, valamint a veszélyes üzemekre vonatkozó jogszabályokat. Ezek értelmezése azért volt különösen fontos, mert feltárta a szabályozási keretek és a gyakorlati alkalmazás közötti feszültségeket, valamint kijelölte azt a teret, amelyben a fesztivál szervezői és a rendészeti szervek mozgásterét vizsgálni lehetett.

A kutatás negyedik pillérét a rendelkezésre álló közérdekű adatok feldolgozása alkotta. A kábítószer veszély érzékeltetése érdekében adatkérés-sel éltem a fesztiválról érkező betegek ellátására illetékes Dunaújvárosi Szent Pantaleon Kórháztól. A Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság által kiadott adatok, valamint a fesztivál költségeire és közbiztonsági biztosítására vonatkozó információk lehetőséget adtak a szervezés gazdasági hátterének és a biztonsági ráfordítások mértékének feltérképezésére. Ezeket az adatokat kiegészítették a szakhatósági állásfoglalások, amelyeket a rendőrség az engedélyezési eljárások során adott ki, és részletesen tartalmazták a rendezvény biztonsági követelményeit, a mentési és egészségügyi biztosítás feltételeit, valamint a rendőri együttműködés előírásait.

A Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) által rendelkezésre bocsátott vendégéjszaka-adatok szolgáltattak alapot a fesztivál turisztikai és gazdasági súlyának számszerűsítéséhez. Ezek az adatok nemcsak a fesztivál közvetlen gazdasági hatásait tették mérhetővé, hanem lehetőséget teremtettek arra is, hogy a biztonsági kérdéseket a fenntartható turizmus tágabb összefüggésrendszerében vizsgáljuk.

Ötödikként említhető az a speciális perspektíva, amely a tanulmány készítőjét annak tárgyához köti. Magam a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság vezető beosztású rendőreként a fesztivál biztosításának első évétől kezdve részese vagyok a rendőri tevékenység megszervezésének és végrehajtásának, ismereteimet tehát nem csupán a fentebb ismertetett forrásokból, hanem a mindennapi rendőri tevékenység gyakorlati tapasztalataiból is merítem.

A kutatás így a közvetlen észlelés, valamint kvalitatív és kvantitatív módszerek ötvözetére épült: a szakirodalmi elemzés biztosította az elméleti

keretet, tapasztalataim és az interjúk a gyakorlati perspektívát, a jogszabályi és hatósági dokumentumok a formális szabályozási környezetet, míg a turisztikai és költségadatok a gazdasági dimenziót. E komplex módszertani megközelítés révén a tanulmány lehetőséget nyújt arra, hogy a fesztivál biztonsági kockázatait és fenntarthatósági kihívásait több szinten, interdiszciplináris módon tárja fel.

Nemzetközi kitekintés

A fesztiválok, mint kulturális, gazdasági, társadalmi események

A zenei fesztiválokhoz kötődő turizmus a XXI. század második évtizedére önálló gazdasági és kulturális iparággá vált, amely túlmutat a pusztán szórakoztatáson: identitásképző, közösségépítő és város/országmarkázó tényezőként is működik. Mindemellett ezek sohasem csupán szórakoztatóipari rendezvények voltak, hanem a társadalmi-kulturális változások lenyomatait is magán viselő közösségi események: Woodstock az amerikai háborúellenes mozgalmak és a hippie ellenkultúra szimbólumává vált; a '90-es évekbeli rave és techno események a globalizálódó fiatalság új identitás keresését tükrözték; a mai pszichedelikus fesztiválok pedig a spiritualitás, a fenntarthatóság és a közösségi önszabályozás iránti igények megnyilvánulási formái.

A zenei fesztiválok a modern társadalmakban értelmezett liminoid események közé sorolhatók. Victor Turner⁷ klasszikus fogalma szerint a liminoid események szabadon választott ünnepi helyzetek, amelyek ideiglenesen felfüggesztik a mindennapi társadalmi berendezkedést. Szabó János Zoltán ehhez kapcsolódva rámutatott, hogy a fesztiválok olyan „átmeneti zónák”, ahol a normaszegés kulturálisan elfogadott formát ölt, és a résztvevők státusnélküliségben, a „*communitas*” élményében osztoznak⁸. Az

⁷ TURNER, Victor: *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*. Aldine Publishing Company. 1969. 94. o.

⁸ SZABÓ, János, Zoltán: *Fesztiválok és a biztonság*. ACTA ANDRAGOGIAE ET CULTURAE. 2017. 110-112. o.

olyan, pszichedelikus átváltozás ígéretével kecsegtető rendezvények esetében, mint a jelen tanulmányban vizsgált Ozora Fesztivál ez abban nyilvánul meg, hogy a hétköznapi normák — például a drogfogyasztás, a szokatlan öltözködési formák, az alternatív spirituális gyakorlatok — a fesztivál idején legitim viselkedési mintává válnak.

A hétköznapi elfogadott értékek, erkölcsi és jogi normák megszegésével létrejövő biztonsági kockázatok eredményes kezelése az utóbbi két évtizedben kulcskérdéssé vált. A biztonság, mint önálló fogyasztói igény is markánsan jelen van a megfelelő úticél kiválasztása során. Empirikus kutatások szerint a turisták közel 60%-a a biztonságot az utazási döntéseik egyik legfontosabb szempontjának tekinti⁹. Az Ozora Fesztivál esetében, ahol a látogatók mintegy 90%-a külföldről érkezik, ez különösen hangsúlyos dimenzió: a biztonságos környezet és a rendezvény átlátható működése nemcsak a jogszabályi megfelelés és a közrend fenntartása, hanem a fesztivál turisztikai versenyképessége és nemzetközi imázsa szempontjából is meghatározó tényező.

Fesztiválok és drog

A zenei fesztiválok története szorosan összefonódik a tudatmódosító szerek használatával, amely a fesztiválélmény részeként jelenik meg a hatvanas évek óta. A korszak ikonikus rendezvénye, a Woodstock és a hippimozgalom hasonló ellenkultúra-rendezvényei a pszichedelikus szubkultúra találkozási pontjai voltak, ahol a pszichoaktív szerek a közösségi élmény integráns elemét alkották¹⁰. A pszichedelikus élmények a művészet, a zene és a társadalmi lázadás szimbólumaivá váltak, és hozzájárultak a fesztivál, mint alternatív kulturális tér intézményesüléséhez.

A nyolcvanas és kilencvenes években a rave-kultúra és az elektronikus tánczenei mozgalmak új fejezetet nyitottak. Az acid house és a korai techno

⁹ PÉTER, E., NÉMETH, K., LELKÓNÉ Tollár, I.: i.m. 34. o.

¹⁰ ROSZAK, Theodore: *The Making of a Counter Culture – Reflections on the Technocratic Society and Its Youthful Opposition*. Doubleday Company Inc. Garden City New York. 1969.

események, elsősorban az Egyesült Királyságban és Nyugat-Európában, az MDMA (ecstasy) és az amfetaminok használatával fonódtak össze¹¹. Ezek a szerek a zenei élmény intenzitását erősítették, és a közösségi kohézió, valamint a kollektív transz élményének eszközeivé váltak. A rendészeti és politikai válasz ekkoriban többnyire represszív volt: Az 1992-ben Angliában megrendezett Castlemorton Common Festival során végrehajtott, rendőri túlkapásokat és több mint 500 előállítását eredményező rendőri akció után megalkotott Criminal Justice and Public Order Act 1994 kifejezetten a szabadtéri repetitív dobritmuson alapuló zenés rendezvények, rave partyk ellen irányult¹².

A kétezres évektől kezdve a pszichedelikus fesztiválok, mint a portugáliai Boom Festival vagy éppen az O.Z.O.R.A, a globális fesztiválkultúra meghatározó tereivé váltak. Ezeken a rendezvényeken a hallucinogének, valamint a klasszikus szintetikus szerek (MDMA, ketamin) egyaránt jelen vannak. A fesztiválok a pszichedelikus élményt spirituális és közösségi kontextusba ágyazzák, amely a résztvevők számára a szellemi és tudati átalakulás és önismeret eszközévé válik. Giorgia Gaia részletesen elemzi a pszichedelikus trance és freeparty közösségek kulturális gyökereit és működését. Rámutat arra, hogy ezek az események újfajta „törzsi rituálék” formájában működnek, ahol a közösségi élmény, a zene és a szimbolikus rítusok szorosan összekapcsolódnak a pszichoaktív szerek használatával. A kábítószer-fogyasztás így nem csupán szórakozási eszközként jelenik meg, hanem a közösségi transz és a spirituális élmények kulturális elősegítőjeként is értelmezhető. Gaia hangsúlyozza, hogy ez az ambivalens kapcsolat egyszerre teremt meg a békés, spirituális atmoszférát és hordoz magában komoly egészségügyi és biztonsági kockázatokat¹³.

Az Egyesült Királyság zenei fesztiváljain 2017 és 2023 között bekövetkezett 32 haláleset közül 18 igazolhatóan a túlzott drogfogyasztással függött össze. A halálesetek többsége fiatalokat érintett: az átlagéletkor 23 év

¹¹ COLLIN, M.: *Altered State: The Story of Ecstasy Culture and Acid House*. London: Serpent's Tail. 2009. 64. o.

¹² FIELDING, N.: *The Police and Social Conflict* – Routledge Cavendish. 2005. 113. o.

¹³ Gaia (2023): 17-18. o..

volt, de az elhunytak közül hárman 18 év alatti fiatalok voltak. Az elemzés fontos tanulsága, hogy a 18 droggal összefüggő halálesetből 15 túlzott MDMA-fogyasztás következménye. A kockázatokat tovább fokozzák az olyan környezeti tényezők, mint a nyári hőség, az alváshiány, a kiszáradás, valamint az orvosi ellátáshoz való nehezebb hozzáférés. Ez utóbbi alapvetően nem az egészségügyi személyzet hiányára vezethető vissza, hanem arra, hogy a túladagolt fiatalok a lebukás veszélyétől félve nem, vagy csak túl későn fordultak orvoshoz.¹⁴

A kábítószerhelyzet kezelése a zenei fesztiválokon

A globális fesztiválszcénát vizsgálva jól látható, hogy a kábítószer-használat és a biztonsági kockázatok kérdése általános probléma, de a kezelési módok jelentősen eltérnek.

A belgiumi Tomorrowland a világ egyik legnagyobb elektronikus zenei fesztiválja, amely évente több mint 400 ezer látogatót vonz. A rendezvény látványvilágával, professzionális szervezésével és globális szemléletével a fesztiválturizmus iparági logikáját követi és képviseli¹⁵. A fesztivál biztosítási megközelítése alapvetően represszív. Test- és csomagátvizsgálások, droggereső kutyák, kamerarendszer és több százfős személyzet van jelen. A szervezők a „*safe party environment*” narratívát használják, ami a professzionális szervezést hangsúlyozza, mint a biztonság alapját (URL-2)¹⁶. A rendezvény hatalmas tömege (2023-ban több mint 400 000 résztvevő) indokolja a szigorú kontrollt. A híradások szerint az idei fesztiválon például

¹⁴ FISHER, H.; MEASHAM, F.: Night lives: reducing drug-related harm in the night time economy. Durham University. 2018. 2-6. o.

¹⁵ PALAMAR, J. J.; ACOSTA, P.: Drug checking at electronic dance music festivals. International Journal of Drug Policy. 2020. 3. o.

¹⁶ A Tomorrowland fesztivál biztosítását végző magánbiztonsági szervezet ars poeticája a biztosításról

Forrás: <https://www.securitas.com/en/newsroom/blog/securing-tomorrowland,-belgiums-renowned-music-festival/>

Letöltés ideje: 2025.09.03.

több száz főt fogtak el kábítószeres bűncselekmények miatt, köztük 23-at kábítószer kereskedelemmel gyanúsítanak¹⁷.

A hollandiai techno- és dance-fesztiválokon – így például a Free Your Mind Arnheimben vagy a Loveland Festival Amszterdamban – szintén a zéró tolerancia érvényesül a kábítószerhelyzet kezelésében. A rendőrség nagy erővel, kábítószer-kereső kutyákkal van jelen, ám elsősorban kis mennyiségű ecstasy, cannabis vagy GHB birtoklói érik el¹⁸.

A kutatás megállapította, hogy a fogyasztók többsége a szigor ellenére is folytatja droghasználatát, csupán alkalmazkodik: sokan a beléptetés előtt fogyasztják vagy helyezik el a szereket, vagy ügyes rejtekhelyeket keresnek. Így a szigor inkább áttelepíti, semmint megszüntetni a problémát. Az együttműködésre kötelezett szervezők és rendőrség között állandó a konfliktus: míg előbbieket a gyors és biztonságos beengedést tartanák elsődlegesnek, utóbbiak a szigorú kontrollt követelik. A tapasztalatok szerint a zéró tolerancia stratégia nem képes kiszorítani a droghasználatot a fesztiválokról. A rendőrség demonstratív jelenléte látványos, ám eredményei alapján inkább a fogyasztókat és nem a kereskedőket célozza¹⁹.

A represszív problémakezelés alternatívái

A zenei fesztiválok biztonságának értelmezése túlmutat a rendészeti kontrollon. Hoover és munkatársai empirikus kutatásukban megállapítják, hogy a fesztiválok közönsége számára a biztonságérzet elsődleges forrása nem a rendőri jelenlét vagy a formális felügyelet, hanem a közösségből fakadó bizalom és a fesztivál ethosza. A felmérésben részt vevők 87%-a a közösségi élményt tekintette a biztonság legfontosabb tényezőjének, míg a megfigyelést és a túlzott rendőri jelenléte sokan kifejezetten nyomasztónak

¹⁷ Tudósítás a 2025-ös Tomorrowland-en végrehajtott rendőri ellenőrzések eredményéről
Forrás: <https://www.vrt.be/vrtnws/en/2025/07/29/police-catch-382-drug-users-at-tomorrowland-23-dealers-to-appea/>
Letöltés ideje: 2025.09.03.

¹⁸ NABBEN, T.: Cops and dogs against party drugs. Amsterdam LF. 2009. 22. o.

¹⁹ NABBEN, T. (2010): i.m. 23-26. o.

ítélték meg²⁰. A kutatás arra a következtetésre jut, hogy a fesztiválbiztonságot komplexen kell kezelni: a rendészeti biztosítás mellett legalább ilyen hangsúlyos a közösségi dimenzió, amely a résztvevők szubjektív biztonságérzetének alapját képezi²¹.

E szemlélet térnyerése mutatkozik meg az Ozora mellett a másik pszichedelikus fesztiválközpontnak tekinthető portugáliai Boom Festival problémakezelésében. A Boom szisztematikusan építette ki ártalomcsökkentő szolgáltatásait, a szerhasználó vendégek számára nyugodt környezetet, pszichológiai támogatást és orvosi felügyeletet biztosítanak²². A fesztivál ezzel nem csupán a tragédiák számát igyekszik csökkenteni, hanem új mintát is kínál arra, hogyan lehet a közösségi egészséget partnerségben védeni.

Angliában a represszív fesztiválkezelés alternatívájaként egyre inkább meghonosodik az a stratégia, amelyben a szervező, a biztosítást végrehajtó magánbiztonsági szervezet és a rendőrség egymással szoros együttműködésben, elsősorban a kábítószerhasználással összefüggésben keletkező biztonsági kockázatokat kezeli a megelőzés, a tettenérés és az ártalomcsökkentés eszközeivel.

A kockázatkezelés e hármas egysége nem a fesztiválbiztosítások eredménye, de eredendően még csak nem is rendőrségi taktika. A 2003-ban hatályba lépő terrorizmus-ellenes stratégia alkalmazta először a 3P-t, azaz a megelőzést (Prevent), az üldözést (Pursue) és a védelmet (Protection). A zenei fesztiválok közül először a Lake District Park közelében 2016-ban

²⁰ HOOVER, K. C., CRAMPTON, J. W., SMITH, H., BERBESQUE, J. C.: Surveillance, trust, and policing at music festivals. *The Canadian Geographer / Le Géographe canadien* 2022/2. szám. 203. o.

<https://doi.org/10.1111/cag.12695>

²¹ HOOVER, K. C., CRAMPTON, J. W., SMITH, H., BERBESQUE, J. C.: i.m. 207. o.

²² VALENTE, H.; MARTINS, D.; CARVALHO, H.; PIRES, C. V.; CARVALHO, M. C.; PINTO, M.; Barratt, M. J.: Evaluation of a drug checking service at a large scale electronic music festival in Portugal. *International Journal of Drug Policy*. 2019. 88-97. o. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2019.07.007>; VALENTE, Helena; BARRATT, Monica; MARTINS, Daniel; FERNANDES, José; PINTO, Marta: Responsibility, Care and Trust Among People Using Drug Checking Services at a Music Festival. *Contemporary Drug Problems*. 2024. 180-182. o.

megrendezett Kendal Calling Festival építette fel a 3P-nek megfelelően a biztosítási elgondolását.

A megelőzés (Prevention) pillér alkalmazása a beléptetésnél kezdődik: minden résztvevő átvizsgáláson megy keresztül, droggereső kutyákat, ruházatátvizsgálást alkalmaznak. A szervezők „amnesziás kukákat” helyeznek el, amelyek lehetőséget adnak az illegális szerek önkéntes és büntetlenséget biztosító leadására. Aki megtagadja az ellenőrzést, vagy drogbirtoklásban bukik le, azonnal elveszíti jegyét, és kiutasítják a fesztiválról²³.

Az üldözés (Pursue) elem középpontjában a dílerek elleni zéró tolerancia áll. A biztonsági személyzet és a rendőrség nyíltan és rejtett módszerekkel is dolgozik a kereskedők felderítésén, beleértve a megfigyelést és a fedett műveleteket. A dílerekre életre szóló kitiltás vár a fesztiválról, ami szimbolikusan is erős üzenetet hordoz.

A harmadik pillér, a védelem (Protection) abból a felismerésből indul ki, hogy a teljesen drogmentes fesztivál illúzió. A stratégiába ezért beépítették a drogtesztelést, amely lehetővé teszi a résztvevők által bevitt szerek tartalmi elemzését, valamint az egészségügyi partnerek által végzett folyamatos monitorozást. Amennyiben veszélyes anyag kerül forgalomba, célzott figyelmeztetéseket adnak ki, akár közösségi médián keresztül. Emellett drog- és alkohol-tanácsadó pont is működik, ahol anonim módon kérhetnek segítséget a fesztiválozók.²⁴

Anastasia Smith (2022) doktori értekezése a kereskedelmi zenei fesztiválok rendészeti modelljeit vizsgálja, kiemelten a rendészet állami és nem állami szereplőinek együttműködésén alapuló plural policing (többszereplős rendészet) koncepcióját. A fesztiválok sajátos terei a rendészetnek: egyszerre privát (jeggyel és kerítéssel szabályozott) és nyilvános (tömegek által látogatott) helyszínek, ahol a biztonság fenntartása nem kizárólag a rendőrség monopóliuma. A kutatás rámutat, hogy a fesztiválok működésében a rendőrség, a magánbiztonsági cégek, az egészségügyi szolgáltatók,

²³ FISHER, H.; MEASHAM, F. (2018): i.m. 65. o.

²⁴ FISHER, H.; MEASHAM, F. (2018): i.m. 65. o.

az ártalomcsökkentő civil szervezetek és az önkéntesek egymásra utalt szereplőként működnek²⁵.

A plural policing fesztiválkörnyezetben komplementer jellegű: egymásra épülő, sokszereplős biztonsági szövet, ahol a rendőrség bár formálisan központi szereplő, a gyakorlatban tudatosan átruház feladatokat partnereire. A beléptetésnél szigorú jogérvényesítés érvényesül (pl. kutyás kábítószerkeresés, jármű-, ruházat- és csomagátvizsgálás), míg a fesztivál belső terében inkább a művelet központú megközelítés, a kockázatmenedzsment és az ártalomcsökkentés logikája kerül előtérbe. A szerző hangsúlyozza, hogy e szereplők közötti kapcsolatok részben hierarchikusak (rendőrségi koordináció), részben horizontálisak (civil és egészségügyi partnerek bevonása).

A disszertáció következtetése szerint a fesztiválok plural policing rendszerei hibrid modellek, amelyekben a rendőrség egyszerre jelenik meg szabályozóként hierarchikus és partner szerepben, a magánbiztonság piaci alapon, de közfeladatot is ellátva működik, a civil szervezetek pedig a közegészségügyi racionalitást képviselik. Ez a sokszereplős együttműködés folyamatos kompromisszumokat és tárgyalásokat igényel, ugyanakkor nélkülözhetetlen a fesztiválok biztonságos működtetéséhez²⁶.

A nemzetközi példák alapján jól kirajzolódik, hogy a fesztiválok biztonsági és kábítószer-kezelési stratégiái az elmúlt évtizedben egyre inkább a 3P-modell (Prevent, Pursue, Protect) irányába mozdultak el. Ez a szemlélet egyszerre ötvözi a rendészeti kontrollt, a kereskedelem elleni fellépést és az ártalomcsökkentő elemeket, így a korábbi egyoldalú represszió helyét fokozatosan egy hibrid, plural policing logikára épülő megközelítés váltja fel. E fejlődési ív különösen releváns Ozora szempontjából, hiszen a fesztivál biztonsági stratégiája hasonló dilemmák között alakult ki: miként lehet egyszerre megfelelni a jogi és rendészeti elvárásoknak, ugyanakkor te-

²⁵ SMITH, Verity May ANASTASIA: Between security, law enforcement and harm reduction: drug policing at commercial music festivals in England. Durham theses. Durham University. 2022. 49–53. o.

²⁶ SMITH, Verity May ANASTASIA (2022): i.m. 54. o.

ret adni a közösségi, ártalomcsökkentő megoldásoknak. E párhuzam jó alapot kínál a további vizsgálódásra, amely a tanulmány következő részében Ozora történetének és biztonsági fordulatainak elemzésére irányul.

Az Ozora Fesztivál története és specialitásai

A fesztivál történetét érintően a Zimányi Árpáddal készített interjúból megtudhatjuk, hogy a család eredetileg juhtartással foglalkozott, ebből a célból vásárolta meg édesapja az Igar melletti Dádpusztát. 1999-ben portugál fiatalok jelentek meg területükön, akik az abban az évben észlelhető teljes napfogyatkozás idejére kerestek egy fesztiválhoz területet. Édesapjuk bérbe adta nekik a pusztát, infrastruktúra nélküli legelőket. A fesztivál tapasztalatai kedvezőek voltak, de újabbra egészen 2004-ig nem került sor. Ekkor magyar fiatalok vették bérbe a területet, majd a következő évben már a Zimányi család önállóan vágott bele az Ozorába, amely mára a trance zenei fesztiválok közül a világ egyik legnagyobbja, amely minden földrészről toboroz közönséget.

Arra a kérdésre, hogy mitől speciális Ozora a többi, ismert fesztiválhoz képest, Zimányi Árpád két fontos körülményt említ. Elsőként azt, hogy a rendezvény területe nagy kiterjedésű, mára többszáz hektáros magánterület, emiatt egyrészt biztosítható az ide érkezők kényelmes, tágas helyet kínáló elhelyezése. Ez biztonsági megközelítésből is fontos szempont. A másik specialitás, hogy az Ozora Fesztivált túlnyomó részt (80-90%-ban) máig külföldiek látogatják, minden kontinensről érkeznek ide vendégek. A fesztivál marketingtevékenységének szerves részei az úgynevezett one day show-k, amelyek egy-egy napra elviszik a fesztivál hangulatát Ausztráliába, Dél-Amerikába vagy éppen Japánba is. Ozora emiatt multikulturális találkozóhely, ami egyrészt lehetőség a közösségi összetartozás érzetének formálására, másrészt veszélyeket is hordoz magában, amelyeket a szervezők később ismertető külön önszabályzással igyekeznek a minimálisra csökkenteni.

Harmadikként – és ezt elsősorban saját benyomásaimra hagyatkozva sorolom ide – szintén eltér a hasonló méretű, ismert magyar fesztiválok helyzetétől az a körülmény, hogy a fesztivál területe távol esik a vendégek számára vonzó más desztinációktól. Amíg például a Sziget fesztivál fővárosi helyszínén a rendezvény dinamikájához hozzátartozik, hogy az ide látogatók napközben Budapestet is felfedezik, aki Dádpusztára érkezik, az jobbra ott is marad a fesztivál végéig. Ezt erősíti az a jegyértékesítési filozófia is, ami – szemben más fesztiválokkal – csak hetijegyet kínál, így egynapos látogatók gyakorlatilag nincsenek. Ez irányt szab a biztosítás számára is, hiszen a fesztivál helyszínére érkezés alapvetően a rendezvényt megelőző három napban megtörténik, nyitás után töredékére redukálódik a bejárat megközelítésére szolgáló egyetlen út forgalma. Az eltávozás az érkezésnél fokozatosabban, a fesztivál utolsó napjától az azt követő négy-öt napon belül zajlik le.

Szintén sajátosság, hogy az O.Z.O.R.A. hagyományosan az év legmelegebb időszakának számító 30–31. hét eseménye. A Dádpusztán, a legtöbbször rekkenő hőségben zajló fesztivál fokozott fizikai igénybevétellel és egészségügyi kockázattal jár, különösen a stimulánsokat (MDMA, ecstasy) fogyasztó, felhevült fesztiválozók számára.

Végül – és ez a kábítószeres érintettségben kiemelt szerepet játszik – a fesztivál vállalt zenei stílusa, a pszichedelikus trance és goa zenék jelenléte a bevezetőben már említett limnikus élmény alapvető kelléke, így a kábítószer-használat a rendezvény inherens része. A rendezvényen lefoglalt kábítószer-fajtáinak megoszlása is visszatükrözi a pszichedelikus légkört. Az utóbbi 10 év áttekintett adatai alapján a rendőrség összesen 18 különböző kábítószerfajtát foglalt le, köztük jelentős számban hallucinogéneket (LSD-t, ketamint, varázsgombát, meszkalint) és stimulánsokat.

A „hírhedtté válást” megalapozó rendkívüli események

Dacára annak, hogy a fesztivált a neve alapján a legtöbben a helyszínéhez közeli, Tolna vármegyei Ozora településhez kötik, területének jelentős része a Fejér vármegyei Igar községhez tartozó Igar-Vámszőlőhegyen és Dádpusztán terül el. Ennek a rendezvény korai szakaszában különös jelentősége volt, hisz a „senki földjén”, jelentősebb sajtóvisszhang és hírverés nélkül zajló eseményt egyik vármegye rendőrsége sem érezte magáénak.

A hírhedtté válást egy 2012-es Hír TV tudósítás, majd az ezt követő rendőrségi akció alapozta meg, amely során az addig a mainstream közönség előtt gyakorlatilag rejtett fesztiválon több száz rendőr jelent meg, négy személyt kábítószer-kereskedelem gyanújával őrizetbe vettek, több tucat előállításra került sor, és jelentős mennyiségű kábítószeret foglaltak²⁷.

A következő évben a fesztivál engedélyezése váltott ki jelentős visszhangot. Az ekkor már hatályos jogszabály, a zenés, táncos rendezvények működésének biztonságosabbá tételéről szóló 23/2011. (III. 8.) Korm. rendelet szerint az engedélyezési eljárásban szakhatóságként közreműködő Sárbogárdi Rendőrkapitányság végzésében a biztonsági terv hiányossága-ira hivatkozva nem járult hozzá a fesztivál megtartásához, ezért azt az engedélyezéssel illetékes Mezőszilasi Közös Önkormányzati Hivatal jegyzője sem engedélyezte. Ezután közvetlenül a fesztivál előtt a Fejér Megyei Kormányhivatal a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság egyedi feltételek teljesüléséhez kötött szakhatósági hozzájárulását követően másodfokon megadta az engedélyt²⁸. A végül megtartott fesztiválon egy férfi a tábor-tűzbe esett, és életveszélyes sérüléseket szenvedett²⁹.

²⁷ A hvg.hu tudósítása a 2012-es rendőrségi akcióról

Forrás: https://hvg.hu/itthon/20120810_ozora_fesztival_razzia

Letöltés ideje: 2025.08.29.

²⁸ Az index.hu beszámolója a 2013-as fesztivál engedélyezéséről

Forrás: https://index.hu/kultur/zene/fesztival/2013/08/06/az_utolso_pillanatban_engedelyeztek_az_ozorat/

Letöltés ideje: 2025.08.29.

²⁹ A német férfi életveszélyes sérüléséről szóló tudósítás (2014)

Forrás: https://hvg.hu/itthon/20130807_tabortuz_nemet_ferfi_ozora

A 2015-ös fesztiválon egy holland férfi halála miatt folytatott közigazgatási hatósági eljárást a rendőrség³⁰.

2017-ben egy 31 éves szlovák férfi rátámadt az egyik szórakozóhely dolgozóira. A szerződött biztonsági szolgálat tagjai a férfit nem tudták megfékezni, a mentőszolgálat nyugtató beadásával helyezte a férfit további ellátásra alkalmas állapotba.³¹

2023-ban egy belga nő követett el önakasztást a fesztiválon³².

2024-ben egy férfi mászott át a fesztivál egyik szimbólumaként ismert tábortűz fém kerítésén, majd a tűzben szerzett égési sérüléseibe kórházi kezelése során belehalt³³. Ugyanebben az évben egy osztrák férfi az egyik illemhelyen kísérelt meg öngyilkosságot, majd miután innen kimentették, megvágta magát, emiatt életveszélyesen megsérült.³⁴

Letöltés ideje: 2025.08.29.

³⁰ A holland férfi haláláról szóló tudósítás (2015)

Forrás: <https://www.blikk.hu/sztarvilag/tragedia-tancterem-halt-meg-egy-ferfi-az-ozora-fesztivalon/8cfsflbw>

Letöltés ideje: 2025.08.29.

³¹ A Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányságtól kapott adatszolgáltatás alapján feltüntetett esemény.

³² A Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányságtól kapott adatszolgáltatás és az eseményről szóló tudósítás alapján feltüntetve. A belga nő öngyilkosságáról szóló tudósítás (2023)

Forrás: <https://index.hu/belfold/2023/08/09/ozora-fesztival-meghalt-belga-no-elektronikus-zene-fejer-varmegye-rendorseg/?token=0d22ad1d60ab0e9683c52f9b4ba6f84a>

Letöltés ideje 2025.08.29.

³³ Az Index tudósítása a tűzbe ugrott férfiről

Forrás: <https://index.hu/belfold/2024/08/05/ozora-fesztival-fejer-varmegye-egesi-serules-halal-halaleset-brfk-dadpuszta-tragedia/?token=acb24adc91e1a915189a395736b7440c>

Letöltés ideje: 2025.08.31.

³⁴ Az eseményeket a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányságtól kapott adatszolgáltatás és az azokról szóló tudósítás alapján jelöltem. A Magyar Nemzet tudósítása az öngyilkossági kísérletről

Forrás: <https://magyarnemzet.hu/belfold/2024/08/majdnem-egy-ujabb-halalos-tragedia-tortent-az-ozora-fesztivalon>

Letöltés ideje: 2025.08.31.

2025-ben pedig a fesztivál első napján előbb egy ponyvasátor, három autó és egyutánfutó égett le³⁵, majd az utolsó napon egy izraeli férfi késsel okozott életveszélyes sérüléseket honfitársának³⁶.

A felsorolt, halállal vagy életveszélyes sérüléssel járó események egy kivételével kábítószerrel hozhatók összefüggésbe, ezek közül ötben az érintett szervezetében amfetamin származékot (ilyen az MDMA is) mutattak ki.

Kevésbé szélsőséges eredménnyel járt, ezért alapvetően látenciában is maradt az, hogy az egyes fesztiválokon milyen mértékű volt a kábítószer érintettségű betegellátások száma. Erre vonatkozóan a fesztivál helyszíne szerint illetékes Dunajvárosi Szent Pantaleon Kórházhoz fordultam adatkéréssel. A kórház tájékoztatása szerint 2012 óta a fesztiválok ideje alatt annak helyszínéről beszállított betegek közül nem volt olyan, aki a kábítószer fogyasztása miatt elhunyt. Az ellátottak adatait az alábbi grafikon szemlélteti.

³⁵ A Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányságtól kapott adatszolgáltatás és az eseményről szóló tudósítás alapján jelölve. A 2025-ös tüzesetről szóló tudósítás
Forrás: https://hvg.hu/itthon/20250725_Ozora-fesztival-tuz-es-robbanasok-ebx
Letöltés ideje: 2025.08.31.

³⁶ A Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányságtól kapott adatszolgáltatás és az eseményről szóló tudósítás alapján jelölve. Az izraeli férfi által elkövetett késelésről szóló tudósítás
Forrás: https://hvg.hu/itthon/20250725_Ozora-fesztival-tuz-es-robbanasok-ebx
Letöltés ideje: 2025.08.31.

Budavári Árpád: A XXI. század ozorai példája – A fesztiválbiztosítás hibrid modellje: állami és magánszereplők partnersége

1. számú grafikon
Kábítószeres érintettségű betegek száma

Bekövetkezett és végrehajtásra váró biztonsági fordulat *Szervezői önszabályozás*

Az Ozora Fesztivál biztonsági kultúrája az elmúlt két évtizedben látványos átalakuláson ment keresztül: a kezdeti, szabályozatlan állapotokból egy olyan modell alakult ki, amely egyszerre épít a jogszabályi keretekre, a közösségi vállalásokra és a modern technológiai megoldásokra. Zimányi Árpád visszaemlékezése szerint „99-ben nem volt biztonsági intézkedés... Zéró... Most pedig 100%.” A fordulóponthoz egyrészt a West Balkán-tragédia utáni szigorúbb szabályozás, másrészt a 2012-es razzia jelentette, amely után a fesztivál kábítószeres hírnevének árnyékából tudatos fejlesztésekkel kellett kitörni. Zimányi ezt így fogalmazta meg: „*element az a réteg, aki csak a kábítószer miatt jött... ha nem használ semmit, akkor jól tudja magát érezni.*”

Az e tanulmány tárgyában alapvető jogi normának számító 23/2011. (III. 8.) Korm. rendelet rögzíti, hogy a fesztivál csak az engedélyezési eljárásban jóváhagyott biztonsági terv megléte esetén tartható meg. A biztonsági tervben megjelölt, a rendelet által előírtaknak megfelelő számú biztonsági személyzet létszáma (a rendelkezésre álló szakhatósági állásfoglalás szerint) 2022-ben a beköltözés időszakában 130 fő, a fesztivál ideje alatt 150 fő, az elvonulás időszakában pedig 100 fő volt.

A változás jogi és technikai oldalát Hampó Zsolt ragadta meg, aki szerint a 23/2011. kormányrendelet *„megszúrta és tisztította a piacot.”* A biztonsági tervezés ma már fél évvel a fesztivál előtt elkezdődik, a tapasztalatok alapján újratervezik a stratégiai pontokat, a személyzetet és a kommunikációs csatornákat. Hampó szavaival: *„a pozíciók újratervezése, a stratégiai pontok feladatainak pontosítása, a szolgálati helyek ergonómikusabbá tétele, találkozási pontokká alakítása”* a mindennapi biztosítási gyakorlat részévé vált.

A biztonság közösségi élménnyé tétele

A fesztivál szervezői tudatosan keresték azokat az eszközöket, amelyek a rendészeti kontroll mellett vagy helyett közösségi normákkal teremtenek biztonságot. Ennek egyik szembeszökő formája a fesztiválozók által magartartási szabályként elismert 13 pont, amelyet nem házirendként, hanem a résztvevők vállalásaként hirdetnek meg. A szöveg nem tiltólistaként működik, hanem önként vállalt normaként, amely a közösség ethoszát erősíti. A pontok magyarul így hangzanak:

1. Okosan parkolok.
2. Megosztom az áramlást.
3. Barátságos tábort alakítok ki.
4. Biztonságos bázist hozok létre.
5. Felelősen szórakozok.
6. Ha szükségem van rá, segítséget kérek.
7. Csak a kijelölt partszakaszon fürdök.
8. Tisztán frissítem magam.
9. Mi egyek vagyunk.
10. Nem hagyok nyomot magam után.
11. Elfogadom a kihívást.
12. Szeretet és fény vezet.
13. Készen állok minderre!

A 13 pont mögötti logika egyértelmű: az alapvető szabályok betartása nem külső kényszer, hanem belső vállalás. Ez összhangban áll Hoover és munkatársai (2022)³⁷ megállapításával, miszerint a fesztiválozók biztonságérzetének elsődleges forrása nem a rendőri jelenlét, hanem a közösség, a „*communitas*” élménye. A zászlók és más megosztó szimbólumok tiltása például nem korlátozás, hanem a multikulturális együttélés békéjét biztosító vállalás, miként az az utóbbi években bevezetett szabály is, hogy ruha nélkül csak a tó strandján tartózkodhatnak a fesztiválozók.

Zimányi a biztonságos rendezést segítő specialitásként említi, hogy a fesztivál ma rendkívül tágas, több száz hektáros magánterületen helyezkedik el. Évről évre bővíti a kempingezésre alkalmas terület méretét, csökkentve ezzel a zsúfoltságban rejlő agresszióveszélyt. Szintén ezt szolgálja a csütörtök délutáni elcsendesülés is, amikor a zeneszolgáltatás szünetel.

A kábítószeresemények kezelésében a fesztivál többrétegű stratégiát követ. A rendőrségi kontroll mellett a civil ártalomcsökkentő szolgáltatások játszanak kulcsszerepet: a sátrakban képzett segítők lelki elsősegélyt nyújtanak rossz kábítószeres élmény („bad trip”) esetén, tanácsot adnak a szerhasználat kockázatairól, folyadékot, pihenőhelyet biztosítanak. Mindez anonim módon történik, így a fesztiválozók félelem nélkül kérhetnek segítséget. Magyarországon nincs lehetőség drogbevizsgálásra, ezért Ozorán az ártalomcsökkentés elsősorban a pszichológiai és egészségügyi támogatásra épül. Ez a kettős modell – hatósági kontroll és civil segítség – is azt a célt szolgálja, hogy a fesztivál fokozatosan elmozduljon a „drogfesztivál” bélyegtől a biztonságos közösségi tér felé.

Az infrastruktúra alkalmazkodott ehhez. A fesztivál szimbólumának számító tábortűz kezdetben teljesen nyitott volt, ez pedig az előbbieken részletezett súlyos balesetekhez vezetett. E tapasztalatok nyomán előbb félig zárt kordon mögé, majd 2025-re egy „Fabergé-tojás” formájú zárt ketrecben helyezték el a lángokat, így a szimbolikus elem megmaradt, de a

³⁷ HOOVER, K. C., CRAMPTON, J. W., SMITH, H., BERBESQUE, J. C. (2022): i.m. 202-219. o.

kockázat radikálisan csökkent. Hasonló fordulat történt a fesztivál területén létrehozott fürdőző esetében: kezdetben komoly kockázatot jelentett, ma viszont kijelölt partszakasszal, tiltótáblákkal, fizikai akadályokkal, folyamatos őrzéssel és éjszakai kivilágítással biztonságossá tették, és az elmúlt években nem is történt baleset.

A biztonság érdekében tett szervezői erőfeszítések megítélése alapvetően alakult át a „*Kontroll csorbítja a szabadságot*” szemléletből a „*Szabad csak akkor lehetek, ha biztonságban érzem magam*” megközelítésbe. „*A technikai ellenőrzés elfogadása is sokat változott: „tíz éve egy arcképes regisztráció vagy kamera lázadást váltott volna ki... ma mindenki átlátja, hogy ha valakit keresünk, meg tudjuk találni*” – fogalmaz Zimányi. A vendégek a mindennapi életükből ismerik ezt a helyzetet. Tudják, hogy „*bárhova elmegy az ember... jó pár kamera fel fog venni*” – fogalmaz Zimányi.

Ennek logikus folytatása a 2025-ös fejlesztés: a területen mesterséges intelligencia támogatású és rendszámfelismerő kamerák működnek, a rendőrség kérésére pedig jegyvásárláskor a rendszámregisztráció is segíti a célzott szűrést. Kieépülőben van tehát egy olyan, önként vállalt normákra és precíz üzemeltetésre épülő rendszer, amelyben a közösségi élmény és a rendészeti racionalitás nemcsak, hogy megfér egymás mellett, de egymást erősíti.

Mindez együtt rajzolja ki azt az utat, amelyben a szabadság nem a biztonság ellentéte, hanem annak feltétele. Az önként vállalt normák, az ártalomcsökkentő szolgáltatások, a fokozatos infrastruktúra-fejlesztések és a rendőrségi együttműködés együtt alakították ki azt a komplex kezelést, amelyben Ozora mára nemcsak kulturális, hanem biztonsági szempontból is a saját útját járva lett meghatározó szereplő a nemzetközi fesztiválvilágban.

A rendőrség tevékenysége a kábítószeres veszélyek kezelésében

Mindez sajátos elegyet képez a hatóságok – elsősorban a rendőrség – által megvalósított állami kontrollal. Ezzel kapcsolatban Kuligowski megjegyzi:

„A bejáratnál egy rendőrautó ellenőrzi az O.Z.O.R.A. Fesztivál területére való bejutást, míg belül a szabadság és a közösség szimbólumai uralják a teret.”³⁸. Ez a kép élesen rávilágít a fesztivál paradox jellegére: a szabadság és közösségi élmény tere csak a rendőri ellenőrzésen keresztül érhető el. A rendőrautó a kapunál mintegy emlékeztet arra, hogy a fesztivál, bármennyire is alternatív és önszerveződő közegként mutatkozik, mégis az állami rendészeti struktúrák felügyelete alatt áll.

A fesztivál idején végrehajtott rendőri tevékenység a kezdetekhez képest jelentős változáson ment keresztül. A 2012-es rendőri akcióig a biztosítást a Sárbogárdi Rendőrkapitányság végezte visszatérő járőrözéssel, eseti ellenőrzésekkel. Az említett akció után egyértelművé vált, hogy az addigi biztosítási volumen és taktika nem elegendő az O.Z.O.R.A.-ban rejlő veszélyek megfelelő kezeléséhez. A következő évek alapvetően az elrettentő rendőri erővel végrehajtott, a kábítószeres cselekményeket elsősorban közterületi intézkedésekkel szűrő elgondolásra épült, néhány év alatt azonban kialakult a máig működtetett, többoldalú biztosítás. Míg a kéthetesre tervezett biztosítási tevékenység során a nyitásig és a zárás után elsősorban a fesztivál bejáratához vezető utak forgalmi rendjének biztosítása és a fesztiválra érkezők – elsősorban kábítószeres felkutatására irányuló – ellenőrzése kap hangsúlyt, a fesztivál menetében az úgynevezett belső biztosítás, azaz a büntető eljárásban szabályozott, ügyészi engedélyhez kötött leplezett eszközök alkalmazása és az ezek nyomán szükséges nyílt bűnügyi intézkedések dominálnak.

A rendőri tevékenység összehangolása egy az igari önkormányzattól bérelt épületben, a helyi kultúrházban működtetett törzs irányításával történik, amelyben a napi vezetői feladatokat a vármegyei rendőrfőkapitányság rendőrkapitányai látják el. Irányításuk alatt bűnügyi, rendészeti, műszaki, informatikai, logisztikai és egészségügyi feladatokért felelős apparátus dolgozik. A törzs folyamatos kapcsolatban áll az ellenőrző-áteresztő pontokon

³⁸ KULIGOWSKI, W.: “They Sold the Festival Out!”. Axionormativity as a Future of Festivals. New York: Bloomsbury Academic. 2018. 93. o.

szolgáló kollégáikkal, a fesztivál területén tevékenykedő bűnügyi csoporttal, a fesztivál szervezőivel és az annak biztosításáért felelős magánbiztonsági céggel. A vezetési ponton történnek az eljárásokban szükséges kihallgatások, ezeket önálló bűnügyi csoport hajtja végre.

Dr. Varga Péter dandártábornok visszaemlékezése szerint a rendőrség minden évben finomította a biztosítási tervet, a „*felkészülés–tervezés–precíz végrehajtás*” hármas logikája mentén, amelynek mottója: „*Készüljünk a legrosszabbra, és csalódjunk kellemesen.*”³⁹. Az utóbbi években újabb súlyponteltolódás mutatható ki. Amíg korábban az alapvetően a kábítószer leginkább fogyasztási célból maguknál tartó személyek nagy számú előállítását helyezték előtérbe, mára a kábítószerkereskedők leplezett eszközökkel történő kiszűrése a domináns stratégia.

A fesztivál biztosításának számokban kifejezhető mutatói

Az utóbbi tíz év fesztiváljainak rendőri biztosítását érintő főbb számadatokat az 1. táblázat mutatja.

Az O.Z.O.R.A. fesztivál rendőri biztosításának főbb számadatai										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Elfogások száma	127	141	97	192			84	69	26	67
Kábítószeres bűncselekmény miatt indított eljárások száma	121	141	91	182			64	55	20	44
A biztosításban résztvevő rendőrök száma	1657	1602	1377	1571			938	773	568	909
A biztosítás költségei (ezer Ft)	40474	51677	38490	18719			25383	12564	9845	12474

1. számú táblázat

A fesztivál rendőri biztosításának főbb adatai

³⁹ SUSZTER, Tamás: A helyi polgárőrség szerepe a rendezvények biztonságának szavatolásában. MAGYAR RENDÉSZET 2024/1. szám. 126. o. <http://doi.org/10.32577/mr.2024.1.8>;

A táblázatban közölt adatokon kívül érdemesnek tartottam vizsgálni, a kényszerintézkedésekkel érintett személyek számát és azt, hogy az előállítások számához képest milyen arányú volt a terjesztői magatartással gyanúsítható személyek száma, azonban a jelentések eltérő adatstruktúrája miatt az egyes évekre vonatkozóan nem minden adat állt rendelkezésre. A meglévő adatok alapján az alábbi mutatható ki.

2016-ban 9 főt gyanúsítottak kábítószer-terjesztéssel, erről az évről a kényszercselekménnyel érintettek száma nem áll rendelkezésre.

2017-ben 8 főt gyanúsítottak kábítószer-terjesztéssel, 5 főt pedig jelentős mennyiségű kábítószer birtoklásával. A rendőrségi adatok szerint 13 főt őrizetbe vettek, közülük a bíróság 1 fővel szemben előzetes letartóztatást, 1 fővel szemben pedig házi őrizetet rendelt el.

2018-ban az elfogott és előállított személyek közül 20 főt vett őrizetbe a rendőrség, közülük 8 fő előzetes letartóztatását rendelte el a bíróság.

2019-ben 17 fő őrizetbe vételére került sor kábítószer terjesztése miatt, közülük 7 főt tartóztatott le a bíróság.

A COVID19 járvány miatt kihagyott két év után 2022-ben újra megrendezett fesztivál idején a rendőrség 17 főt vett őrizetbe, közülük 4 fő előzetes letartóztatását rendelte el a bíróság.

2023-ban az előállítottak közül 9 fő volt kábítószer-terjesztéssel gyanúsítható, 5 fő őrizetbe vételére került sor, közülük 3 főt tartóztatott le a bíróság.

A 2024-es fesztivál során 9 fő gyanúsított kihallgatására került sor kábítószer terjesztése miatt. Arra vonatkozóan nincs adat, hogy hányal szemben alkalmazott kényszerintézkedést a rendőrség.

Az eddigi utolsó fesztiválon (2025) pedig a 44 elrendelt büntetőeljárás közül 13 indult kábítószer kereskedelem miatt, őrizetbe vétel 10 esetben történt, melyből öt személy letartóztatását rendelte el a bíróság. Az összes elfogott személy és az összes megindított eljárás közül 2025-ben volt a legmagasabb a kábítószer-kereskedelem miatt eljárás alá vont személyek aránya.

Annak érzékeltetésére, hogy a bűncselekmény miatt előállított személyek milyen módon reprezentálják az Ozora Fesztivál multikulturális jellegét, a 2016-os évből rendelkezésre álló adatokat hívom segítségül. Ezek szerint a biztosítás ideje alatt előállított 127 fő 32 ország polgárai közül került ki. Az előállítottak 20%-a francia, 9%-a német, 6%-a osztrák, 5%-a lengyel, 4%-a szerb és olasz volt, de volt köztük ausztrál, chilei, guatemalai és panamai is. A magyar előállítottak aránya 18% volt.

A rendelkezésre bocsátott adatok alapján a további évek sem mutatnak ettől lényegesen eltérő összetételt az előállítottak állampolgárság szerinti megoszlásában. Az adatok jól érzékeltetik, hogy az Ozora Fesztiválon elkövetett jogsértések a részvételi arányhoz hasonlóan elsősorban külföldiekhez köthetőek. Ez komoly kihívást jelent a büntetőeljárásokra nézve is, ahol a védő és a tolmács biztosítása jelentős szervezőmunkát igényel, a nyomozást pedig úgy kell megszervezni, hogy abban a későbbiekben a gyanúsított jelenlétére már ne legyen szükség.

A fesztivál hatása a környező települések közbiztonságára

Annak kimutatására, hogy a fesztivál milyen hatást gyakorol a környező települések közbiztonságára, adatigényléssel éltem a rendőrséghez. Ebben a fesztiválhoz legközelebb eső Igar, Mezőszilas, Ozora és Simontornya településeken a fesztiválok idején ismertté vált bűncselekmények adatait kértem 2016 és 2025 között. A rendőrség által szolgáltatott adatok alapján az utóbbi tíz évben a fesztiválhoz legközelebb eső Igar, Mezőszilas, Ozora és Simontornya települések fesztiválterületen kívüli közterületein igazoltan összesen hét bűncselekményt regisztráltak.

A válasz alapján egyértelművé vált, hogy az O.Z.O.R.A. a fesztivál területén kívül gyakorlatilag nem jelent bűnözési kockázatot, egy településen sem mutatható ki bűnözési deficit az év egyéb időszakaihoz viszonyítva.

A fesztivál gazdasági relevanciája

Az eddig megállapítottak nyomán adódik a kérdés: Az a fesztivál, amely magában hordozza a kábítószer-bűnözés veszélyét, és biztosítása jelentős ráfordítást igényel az állam rendőrségétől, milyen pozitív hatást gyakorol a térség gazdaságára?

Zimányi Árpád az interjúban hangsúlyozta, hogy az Ozora Fesztivál mára nemcsak kulturális, hanem jelentős gazdasági tényezővé is vált a térségben. Mint mondta, az esemény körül kialakult gazdasági háló több száz partnerből áll, akik a fesztivál miatt mozdulnak meg: a hangosítóktól és biztonsági cégektől kezdve a helyi árusokon és szolgáltatókon át a szállásadóig. Kiemelte, hogy egész évben mintegy harminc környékbeli dolgozót foglalkoztatnak, akik Igarból, Vámpusztáról, Simontornyáról vagy Tamásiból járnak hozzájuk, és a fesztivál időpontjának kihirdetésétől kezdve a helyi szálláshelyek mind telítődnek. A fesztiválozók jelenléte közvetlenül is érzékelhető a térség mindennapjaiban: a kisboltok forgalma megsokszorozódik, a közeli városok bankautomatáit rendszerint „kifosztják” a vendégek, a vendéglátóhelyek pedig rekordforgalmat bonyolítanak. A fesztivál szervezői saját beruházásokkal is segítik az infrastruktúrát, például új utak építésével és parkolók bővítésével, amelyek a település számára hosszabb távon is hasznosak.

A nemzetközi közönség szintén komoly gazdasági hatást gyakorol. Zimányi szerint a fesztiválozók mintegy nyolcvan százaléka külföldről érkezik, így a rendezvény „pénzt importál” Magyarországra. Az itt elköltött összegek után az államkasszát jelentős ÁFA-bevételek gyarapítják, miközben a vendégek nem kizárólag Ozorán költekeznek. A legtöbben 1-2 napot Budapesten vagy a Balaton környékén is eltöltenek, sőt, a tengerentúlról érkezők gyakran hetekkel hosszabbítják meg magyarországi tartózkodásukat. A fesztivál így multiplikátor hatással bír: a helyi közvetlen bevételek mellett a nemzetközi turizmusban is érezhető nyomot hagy. Zimányi hangsúlyozta, hogy a fesztivál által generált forgalom messze túlmutat a rendez-

vény idején, hozzájárul az országimázis építéséhez is, hiszen a külföldi látogatók a kulturált rendőri jelenléttel, a biztonságos közeggel és a vendég-szeretettel szembesülnek, amely maradandó pozitív képet alakít ki Magyarországról.

Közérdekű adatigénylással éltem a Magyar Turisztikai Ügynökséghez annak megismerése végett, hogy milyen szállóvendégforgalmat jelent az Ozora Fesztivál a környék településein. A 2020–2024-es évek 30-31. hétere vonatkozóan megadott adatokból látható, hogy mindössze Simontornyán mutatható ki érdemi szálláshelyforgalom, azonban léptékében ez sem közelíti meg a fesztiválvendégek számát (lásd a 2. és 3. táblázatokat). A fesztivál területéhez legközelebb álló Igaron és Mezőszilason nincs szálláshely-szolgáltató, beleértve ebbe a fesztivál területét is. Ez egyben azt is jelenti, hogy a fesztiválon kempingező legalább 25 000 fő nem releváns a vendégéjszakák szempontjából. Igar Község Önkormányzatára vonatkozóan internetes kereséssel nem lelhető fel olyan dokumentum, amely alapján valószínűsíthető lenne, hogy a településnek lenne idegenforgalmiadó-bevétele⁴⁰. Ez pedig több tízmilliós bevételi tétel lehetne a község költségvetésében.

	Időszak				
Település	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Ozora</i>	27	48	79	112	113
<i>Simontornya</i>	1199	1000	1146	1059	1413
<i>Igar</i>	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
<i>Mezőszilas</i>	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a

2. számú táblázat
A vendégéjszakák száma

⁴⁰ Az idegenforgalmi adó a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 30-34. §-a alapján azt a magánszemélyt terheli, aki nem állandó lakosként az önkormányzat illetékességi területén legalább egy vendégéjszakát eltölt.

Település	Időszak				
	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Ozora</i>	2	3	3	3	3
<i>Simontornya</i>	4	6	6	10	8
<i>Igar</i>	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
<i>Mezőszilas</i>	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a

3. számú táblázat
Szálláshely-szolgáltatók száma

Az elemzett adatok több szempontból is tanulságosak. Mutatják a korábbiakban már jelzett törekvést arra, hogy a kábítószereszevelésnek hangsúlya a fesztiválra érkező fogyasztók nagy számban történő előállítására felől a terjesztők előállítására felé tolódjon. Ez összefüggően látszik ezzel is, hogy a rendőrség a rendelkezésre álló erőforrásainak hatékony elosztására törekszik a célzott, a bűnözői lánc szempontjából releváns szereplőkre irányuló intézkedésekkel. Ez nemcsak az erőforrások racionális felhasználását szolgálja, hanem arra is rámutat, hogy a több rendőr egyenlő nagyobb biztonság elve nem tartható a végtelenségig. Egyrészt a rendőri jelenlét aránytalan költségeket és humán erőforrás-terhelést jelentene, másrészt alapvetően rontaná a fesztivál szabadság ethoszát. A rendőri jelenlét önmagában nem nyújt megoldást a fesztivál területén kialakuló rendkívüli eseményekre, ahol elsődlegesen a magánbiztonsági szolgálat felelőssége érvényesül, a fesztiválozók pedig csak a fesztivál területén jelentenek biztonsági kockázatot, a környező településekre nincs kriminogén hatása a rendezvénynek. A bemutatott adatok azt is egyértelműen mutatják, hogy a kábítószereszevelést elsősorban a külföldről érkező vendégek hordozzák magukban.

Mindezekből nem túlzó levonni azt a következtetést, hogy a biztonság kulcsa nem a végtelen rendőri erőbevitelben, hanem a veszélyek korai szakaszban történő elhárításában rejlik: a fesztivál előtti felderítésben, a potenciális kockázatok minimalizálásában és abban a partnerségen alapuló biztonsági modellben, amelyben a rendőrség, a szervezők és a biztonsági szolgáltatók összehangoltan működnek együtt.

Két, normákon alapuló lehetőség a megelőzés irányába történő elmozdulásra

A biztonság érdekében tett intézkedésekkel kapcsolatos paradigmaváltás azonban a külső szemlélő számára nem túl látványos területen is kimutatható. A zenés, táncos rendezvények biztonságosabbá tételéről szóló 23/2011. (III. 8.) Korm. rendelet által az 1000 főt meghaladó résztvevővel megrendezett zenés, táncos rendezvényre előírt engedélyezési eljárásban a rendőrség az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet szerint a tevékenység közbiztonságra gyakorolt hatása, a személy- és vagyonbiztonság szakkérdésben szakhatóságként foglal állást a rendezvény megtarthatóságáról. A szakhatósági állásfoglalás lehetőséget nyújt arra, hogy a rendőrség megfogalmazza azokat a minimálkövetelményeket, amelyek teljesülése a fesztivál biztonságos megrendezéséhez szükséges.

A tanulmány készítéséhez átadott közérdekű adatok tanúsága szerint a 2011-től hatályos 23/2011 (III. 8.) rendelet szerinti szakhatósági közreműködés hosszú éveken át a rendeletben előírt számú és képesítésű biztonsági személyzet meglétét írta elő, majd fokozatosan kaptak helyet benne a biztonsági kockázatot jelentő újításokra (pl. fürdőtó létesítése) vonatkozó előírások. A kábítószer-probléma kezelésére vonatkozó előírásokat az állásfoglalások nem tartalmazzák. Ezzel közvetetten függ össze az a 2025-ös rendelkezés, amely a korábban több, halálos eredménnyel végződő balesetre tekintettel a fesztivál egyik szimbólumaként is ismert táborúz fizikai és élőerős védelmét is előírja.

A jogszerűség és az arányosság szem előtt tartásával azonban a rendőrség állásfoglalása részletesebben is előírhatja az elvárt biztonsági kritériumokat, akár a kábítószeres veszélyek kezelésére vonatkozóan is. Különösen igaz ez akkor, ha figyelembe vesszük, hogy az itt leírtak egyben iránymutatásul is szolgálhatnak a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó

törvénymódosításokról szóló 1999. évi LXXV. törvény rendelkezéseinek alkalmazása során. E törvény ugyanis a települési önkormányzat jegyzője számára előírja az üzlet legalább hat hónapnyi, de legfeljebb egy év időtartamra történő ideiglenes bezárását, ha megállapítja, hogy az üzlet működésével összefüggésben egy éven belül legalább másodikkal a Btk. 176. §-a szerinti kábítószer-kereskedelem miatt büntetőeljárás indul. A törvény értelmező rendelkezése szerint az üzlet működésével függ össze az a cselekmény, amely az üzlet területén az üzemeltető, foglalkoztatott tudomásával vagy közreműködésével valósul meg, illetve amelyet az üzemeltetőtől, a foglalkoztatottól elvárható, a rendes üzletmenet biztosítása érdekében szükséges intézkedés elmulasztása tesz lehetővé.

A már említett szakhatósági állásfoglalás egyértelműsítheti, hogy mi az üzemeltetőtől elvárt intézkedés. A rendőrség a szakhatósági állásfoglalásában mankót biztosíthat az elvárhatóság megítéléséhez. Ebbe a körbe tartozhat például, hogy a szervező jól látható helyeken hívja fel két nyelven a fesztiválozók figyelmét a kábítószeres bűncselekményekre vonatkozó szigorított rendelkezésekre. Erősítse meg a technikai ellenőrzést, soron kívül értesítse a rendőrséget a szervezők és a biztonsági személyzet tudomására jutott kábítószeres eseményekről, hajtson végre rendszámregisztrációt, valamint a jármű- és csomagátvizsgálások erősítését a fesztivál bejáratánál. Az elvárásokkal a szervező nem a szakhatósági állásfoglalás készhez vételekor szembesül, ezeket már az előkészületi egyeztetések során közölhetik a rendőrség képviselői. Fontos azonban, hogy a szakhatósági állásfoglalásban megfogalmazott előírások jogszabályon alapuló, a veszélyek mértékével arányos intézkedéseket határozzanak meg a szervező számára.

Egy másik normatív hatósági eszköz prevenciósi lehetőségei jelenleg még kiaknázatlanok, ám ennek elsősorban objektív akadálya van. A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozó tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény tömegrendezvények szervezőjére vonatkozó különös rendelkezései szerint⁴¹ ha egy zeneszolgáltatást főszolgáltatásként nyújtó tömegrendezvényre 25 000-nél több jegyet bocsátanak

⁴¹ 2005. évi CXXXIII. törvény VI/C fejezet

forgalomba, a szervező köteles a látogatók személyes adatait (név, állampolgárság, születési idő, nem, arcképes okmány adatai és arckép) a belépéskor vagy előzetesen rögzíteni, és azokat a rendezvény befejezését követő 90 napig kezelni a résztvevők biztonsága, a bűncselekmények megelőzése és felderítése, valamint a körözött személyek azonosítása érdekében. Az adatok a rendőrség és más törvényben meghatározott hatóságok részére megkeresés alapján átadhatók.

A hónapokkal a fesztivál kezdete előtt kezdődő jegyértékesítésből származó adatok folyamatos átadása lehetőséget biztosíthat arra, hogy az adatok birtokában a rendőrség a nemzetközi rendőrségi kapcsolatokon keresztül előzetes kockázatértékelést hajtson végre és a kiemelt kockázatot jelentő regisztrálókra vonatkozóan előírja a belépés megtiltását (1. szakhatósági állásfoglalásban meghatározott elvárhatósági kritériumok), másrészt célzottan ellenőrizzen kockázatosnak ítélt személyeket. Azonban a biztonsági tervben (talán nem túlzás hozzátenni, hogy nem véletlenül) kevés kivétellel 25 000 fő jelenlétét jelenti le a biztosítást végző magánrendészeti vállalkozó. A létszám egzakt kontrolljára ma nincs lehetőség, a rendőrség kénytelen a tervben megadott létszámot alapul venni, így azonban az adatok nem kérhetők ki.

A vendéglétszám jelentősége az átlátható működésben

E ponton érdemes külön is kitérni arra, hogy miért fontos a vendéglétszám pontos ismerete a biztosításban részt vevők számára. Az átláthatatlan létszámviszonyok súlyos biztonsági kockázatot teremtenek. Vissza kell, hogy utaljak a fesztiválok jelenlegi engedélyezési protokollját előíró kormányrendeletet előidéző eseményre. A három életet követelő, 14 ember sérülésével végződő West-Balkán tragédia egyik fő oka éppen a befogadóhely túltelítettsége volt, amely pánikhelyzetben emberéletekbe került.⁴² Amíg

⁴² SUSZTER, Tamás: A fesztiválok biztonságának történeti fejlődése Magyarországon – az ököritőfülpösi nyári bál (1910) katasztrófájától napjainkig. In: Turizmus és biztonság II. tanulmánykötet. Budapest. NKE. 2023. 107. o.

Ozora esetében nem világos, hogy a bejelentett 25 000 fő helyett valójában hányan tartózkodnak a fesztivál területén, addig a kiürítési tervek, a biztonsági erők létszámának meghatározása és a kockázatelemzés megbízhatósága is bizonytalanná válik.

A szervezők minden évben körülbelül 25 000 főben határozzák meg a hivatalos látogatószámot, ugyanakkor dr. Varga Péter rendőrfőkapitány interjújában hangsúlyozta, hogy a fesztiválon jelen lévő valós létszám a hivatalosan bejelentett adatoknál lényegesen magasabb lehet, és ez a kérdés a fesztiválról megjelent hazai és nemzetközi publikációkban is visszatérő témaként jelenik meg⁴³. A tényleges résztvevői létszám meghatározása több szempontból is kulcsfontosságú lenne. Egyrészt közvetlenül kihat a biztonsági személyzet minimális létszámára, amelyet a zenés, táncos rendezvények biztonsági követelményeit szabályozó 23/2011. (III. 8.) Korm. rendelet előír. Másrészt a pontos adatok elengedhetetlenek a vendégéjszakák számának objektív megállapításához, amely a Magyar Turisztikai Ügynökség számára alapvető mutató. Harmadrészt a valós látogatószám a jegybevételek átláthatóságát is érinti, hiszen a jegyértékesítésből származó bevételek jelentős adózási és gazdasági relevanciával bírnak. Végül a 2005. évi CXXXIII. törvény VI/C. fejezete (72/C. §⁴⁴ adatszolgáltatási kötelezettséget ír elő a rendezvényszervezők számára, amely a tényleges látogatói létszám ismerete nélkül nem teljesíthető maradéktalanul.

Látható tehát, hogy minden kedvező és üdvözlendő biztonsági fordulat ellenére addig nem nevezhető teljes körűnek és átláthatónak a fesztivál biztosításának működtetése, amíg a szervező egzakt, kontrollálható adatokat nem szolgáltat a résztvevők számára vonatkozóan. A vendégszám alakulásának dinamikája a jegyértékesítés és a fesztivál helyének korábban említett specialitásai miatt jóval kevésbé intenzív, mint más, napijegyeket is árusító fesztiválok esetében, így ma már létező technikai megoldásokkal ez

⁴³ SUSZTER, Tamás: A fesztiválturizmus biztonságáról Fejér megyében – interjú dr. Varga Péter r. dandártábornokkal. Rendőrségi Tanulmányok 2022/4 szám. 122. o.

⁴⁴ 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól.

az adatszolgáltatás mindenki számára ellenőrizhető módon biztosítható lehetne (l. a javaslatokat).

Komplementer rendészet és együttműködés a fesztivál biztosításában

Ahogy az az előzőekből is megállapítható, a fesztivál biztonsága köz- és magánrendészet együttes felelőssége, amely az Ozora Fesztiválon a résztvevők önszabályozó felelősségvállalásával egészül ki. Az együttműködés sokrétű. A biztosítás erőigénye akkora, hogy a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság önállóan azt nem lenne képes biztosítani, így utalt erőként a Készenléti Rendőrség, Ozora és Simontornya települések érintettsége okán a Tolna Vármegyei Rendőr-főkapitányság, más vármegyei rendőr-főkapitányságok (elsősorban kábítószerkereső kutyás) egységei, valamint, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal is részt vesz a rendőrségi biztosításban. A fesztiválon végrehajtott helyszíni hatósági ellenőrzéseken a rendőrség szoros együttműködik a Fejér Vármegyei Kormányhivatallal és a Fejér Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal is.

E téren fontos megemlíteni a polgárőrség szerepét is. Suszter (2024) empirikus kutatása szerint a megkérdezettek 95,5%-a úgy nyilatkozott, hogy a polgárőrséget minden rendezvény biztonsági szervezésébe bevonják, és 74,5% szerint a polgárőrök komplex módon – a forgalomirányítástól a bűnmegelőzésig – hozzájárulnak a rendezvények rendjéhez (pp. 105–106). Erősségük a helyismeret és a személyes kapcsolatok, amelyek gyorsabb reagálást tesznek lehetővé, valamint „híd szerepet” tölthetnek be a helyi lakosság és a fesztivál közönsége között. Az O.Z.O.R.A. esetében e civil erőforrások bevonása különösen indokolt, hiszen a nemzetközi közönség és a helyi közösség közötti feszültségek kezelésében a polgárőrség közvetítő szerepe jelentős hozzáadott értékkel bírhat.

Rendkívül összehangolt működést követel meg a rendőrség és a fesztivál biztosítását végző magánbiztonsági vállalkozás (Valton Security Kft), jogszabályi alapokon nyugvó (l. a 23/2011. (III. 8.) Korm. rendelet, vagy a 2005.évi CXXXIII. tv) és praktikus okból is meglévő egymásra utaltsága

is. A szervező, a magánbiztonsági szolgáltató és az állami szervek közötti kooperáció azonban nem volt mindig zökkenőmentes. Zimányi Árpád interjújában felidézi, hogy a 2012-es akció után a rendőrséggel való kapcsolat a kezdetekben inkább ellenségesnek tűnt, de az évek során fokozatosan alakult át partneri viszonyra, mára elengedhetetlen és konstruktív együttműködéssé. Hampó Zsolt a magánbiztonsági oldalról kiemeli, hogy már fél évvel a fesztivál előtt közös konzultációk és helyszíni szemlék zajlanak, a biztonsági vezetés pedig közvetlen kapcsolatban áll a szervezővel, miközben a hatóságok felé teljes adatszolgáltatást biztosítanak. Dr. Varga Péter rendőrségi oldalról példaértékűnek nevezi az együttműködést, amelyben a Fejér és Tolna vármegyei rendőrség, a Készenléti Rendőrség, a katasztrófavédelem, a NAV, valamint a szervezők és a biztonsági cégek összekötők révén folyamatosan hangolják össze tevékenységüket. Ez a több szereplős, fokozatosan kiépített partnerség biztosítja a fesztivál biztonságos és jogszerű lebonyolítását.

A következő évi fesztivál biztonsági intézkedéseinek előkészítése gyakorlatilag az előző évi rendezvény befejezését követően röviddel elkezdődik. A szervező, a magánbiztonsági cég, valamint a rendőrség ekkor ugyanis értékelő egyeztetést tart, amelyben megosztják egymással az aktuális év tapasztalatait, és nagy vonalakban előrevetítik a következő évre vonatkozó változtatási igényeket. Az előkészítő egyeztetések következő állomása az adott fesztiválév tavasza, amely hasonló rendben történő megbeszéléssel indul. Ez az a fórum, ahol a szervező és a biztosítás végrehajtója számára informálisan ismertté válik, hogy a rendőrségnek milyen elvárásai vannak a biztonsági tervvel kapcsolatban, milyen elvárásokat szeretne érvényesíttetni az engedélyezési eljárásban. Ez az eljárás általában a nyár elején indul meg, amennyiben a területen végrehajtott fejlesztések miatt annak újbóli megtekintése szükséges, a szakhatóságok közös szemlén vesznek részt. Az engedélyezést követően gyakorlatilag heti, majd a fesztivál közeledtével napi szintűvé válnak az egyeztetések. Ezek a fesztivál ideje alatt folyamatosak, azonban jelenleg a szakhatósági állásfoglalásban nin-

csenek meghatározva azok az információk, amelyeket a szervezőnek meghatározott időközönként a rendőrségnek át kell adnia. Az együttműködés formálissá tételének szükséges, következő lépcsője lehet a szervező által a rendőrség felé eljuttatott „Daily report”, amely kitér minden, a szervező által észlelt és a biztosítás szempontjából releváns körülményre (l. részletebben a javaslatoknál).

Megállapítások, javaslatok: a 3-szor 3P

Az elmúlt 13 év Ozora Fesztiváljainak biztonsági tanulságai, valamint a kutatás tapasztalatai alapján több fontos megállapítás tehető:

1. O.Z.O.R.A a magyar fesztiválkultúra szerves része, kulturális, térség- és országmárkázó tényező.
2. A fesztivál sajátos stílusának, limnoid élménykultúrájának része a kábítószer-fogyasztás. Az ebből fakadó kockázatok és veszélyek kezelésére a fesztivál sajátosságai miatt hosszú távon kell felkészülni. Ennek felelősségén az állami és magánbiztonsági szervezetek osztoznak.
3. A fesztivál biztonsági kockázatai a rendezvény területére korlátozódnak. A környező településekre nézve a fesztivál nem jelent biztonsági kockázatot.
4. A fesztiválon előforduló kábítószer vonatkozású biztonsági problémák a rendezvény eddigi tapasztalatai alapján túlnyomórészt külföldi fesztiválvendégeket érintettek.
5. Az előzőek alapján a fesztivál területén kívül szervezett, elrettentő erejű rendőri ellenőrzések határfoka korlátozott. A biztonsági kockázatok csökkentése kizárólag a rendőri erők növelésétől nem várható. A kockázatsökkentő, veszélykezelő intézkedések határfokának javítása nem az elrettentő rendőri elő növelésétől, hanem a rendszeret állami és nem állami szereplőinek összehangolt együttműködésétől várható.

A leírtakból arra következtethetünk, hogy a biztonság növelésének kulcsai a veszélyek korai felismerése, az e felismerések nyomán célzottan megszervezett, a bűncselekmények megelőzésére és felderítésére irányuló intézkedések, valamint a kábítószer-fogyasztás miatt bekövetkezett veszélyhelyzetek szakértő elhárítása lehetnek.

A veszély- és kockázatkezelés „3P”-je az Ozora Fesztiválon a következők szerint működtethető.

A megelőző intézkedések (Prevention) körébe sorolható a szervező folyamatos figyelemfelhívása, a rendelkezésre álló közvetítő felületeken folytatott felvilágosító tevékenysége, valamint a rendőrség „kiszolgálása” adatokkal, információkkal (l. a 2005. évi CXXXIII. törvény tömegrendezvényekre vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott adatszolgáltatási kötelezettséget). A rendőrség feladata, hogy a rendelkezésére bocsátott adatok alapján hajtsa végre a kockázatelemzést és szűrje ki a legnagyobb biztonsági kockázatot jelentő személyeket. A fesztiválhoz vezető utakra szervezett ellenőrzési tevékenység szintén preventív célokat szolgálhat, ezt azonban az előzőekben leírt kockázatelemzés célirányosabbá teheti.

Az üldözés fázis (Pursue) célja alapvetően a kábítószer terjesztés elkövetőinek eljárás alá vonása. A bűncselekmények üldözése az ellenőrző-át-eresztő pontok célzott intézkedéseivel kezdődik, fókusza azonban a fesztivál területén végrehajtott célirányos, nyílt és leplezett eszközöket egyaránt alkalmazó rendőrségi tevékenységére irányul. A jövő biztosításainak fő feladata a rendőri tevékenység további súlypont-áttelepítése a fesztiválon működő terjesztők elfogására. A magánbiztonság előjelző, információátadó tevékenysége e fázisban is elemi fontosságú, a feladatok végrehajtásához azonban az állami erőszak-monopólium alkalmazására van szükség.

A védelem (Protection) feladataiban a főszerep a szervezőé. Ide sorolható az ártalomnyhító szolgáltatások elérhetővé tétele (pl. jégfürdő, zuhanyzó a színpadok körül) és széleskörű propagálása, vagy a túladagolások esetek utáni szakszerű ellátás megszervezése.

A fentiekben felsorolt feladatokhoz szükséges partnerség kiépítését nem kell az alapoktól felépíteni. E téren a 2012-es rendőrségi akció új fejezetet

nyitott: az ezt követő években fokozatosan kiépült az együttműködés több eleme a biztosításban részt vevők között. Mára ezt a szervező és a rendőrség között kötött együttműködési megállapodás is formalizálja. Ugyanilyen hangsúlyos azonban az átláthatóság további növelése, elsősorban a résztvevők tényleges számának pontos és ellenőrizhető meghatározása és a fesztiválon történt események pontos, hiteles közlése terén. Mindez nemcsak a hatóságokkal való együttműködéshez, hanem a társadalmi elfogadottsághoz is elengedhetetlen.

Javaslatok

Az Ozora Fesztivál biztonságának fokozása többirányú fejlesztést igényel, amelyben a résztvevők, a szervezők, a magánbiztonsági szolgálatok és a rendőrség egyaránt meghatározó szerepet játszanak. A komplex biztonsági modell csak akkor lehet hatékony, ha minden szereplő vállalja a felelősségét, és az együttműködés a prevencióra, az átláthatóságra és a partnerségre épül. A felelősségmegosztás ozorai modelljének három pillérje szintén nevezhető 3P-nek, hiszen a résztvevői önszabályozás (Participant self regulation), a magánbiztonsági feladatok (Private Security Task) és a rendőrségi intézkedések (Police measures) komplementer rendszert alkotnak. Az egyes szereplők feladatmegosztására a következő javaslat tehető.

1. Résztvevői önszabályozás (Participant Self Regulation):
 - a. A résztvevőknek továbbra is kulcsszerepük van a biztonság fenntartásában: a „buddy system” kölcsönös odafigyelése, a felelős szer- és alkoholfogyasztás, a rosszulletek vagy veszélyhelyzetek jelzése.
 - b. A közösségi normák erősítése (pl. a 13 ponthoz hasonló vállalások gyjteménye) hozzájárulhat ahhoz, hogy a szabadság ethoszát a biztonsággal össze lehessen egyeztetni. A konf-

likтусok békés rendezése, a felelős alkoholfogyasztás, valamint a veszélyes tárgyak mellőzése szintén alapvető közösségi normaként kell, hogy megjelenjen.

- c. Az önszabályozó attitűd támogatása érdekében a szervezőknek és hatóságoknak kommunikációs kampányokkal kell ösztönözniük a tudatos részvételt. Ha a fesztiválózók maguk is aktívan részt vesznek a biztonság fenntartásában, az nemcsak a halálesetek és súlyos sérülések kockázatát csökkenti, hanem erősíti a közösségi élményt is, amely a fesztivál lényegét adja.

2. Magánbiztonsági és szervezői intézkedések (Private Security Tasks):

- a. A regisztrálók heti jelentése a jegyértékesítés megkezdésétől kezdve.
- b. RFID (Radio Frequency Identification)⁴⁵, vagy biometrikus azonosítást lehetővé tevő vendégregisztráció:
A karszalagok alkalmazása kulcsfontosságú lehet a biztonság és a szervezés szempontjából egyaránt. Segítségükkel pontosan nyilvántartható a belépők létszáma, ellenőrizhető a jogosultság, valamint nyomon követhetők a látogatói mozgások, ami rendkívüli helyzetekben a gyors beavatkozást is támogatja. Emellett lehetővé teszik a készpénzmentes fizetést, csökkentve a lopások kockázatát és növelve a szolgáltatások hatékonyságát. A technológia tehát egyszerre járul hozzá a fesztivál biztonságának növeléséhez, az átláthatóság erősítéséhez és a működés gördülékenyebbé tételéhez.
- c. Daily Report a fesztivál -1. napjától minden nap éjfélig.

⁴⁵ Az RFID-karszalag olyan beléptető és azonosító eszköz, amely rádiófrekvenciás azonosításon alapulva tárolja és továbbítja a viselőjéhez kapcsolódó adatokat.

Tartalma: ismertté vált bűncselekmények, jogsértések; kitiltott résztvevők; egészségügyi ellátás anonim adatai (kiemelten a túladagoltak); ártalomcsökkentő sátor adatai; napi program; várható időjárás a következő napra; a fesztivál napi látogatottsági adatai (RFID vagy jegyellenőrzés alapján); a közönség általános hangulata, a közösségi megélés tapasztalatai; az elvégzett csomag- és ruházat-ellenőrzések száma; kiszűrt tiltott tárgyak (pl. fegyver, pirotechnikai eszköz); megakadályozott jogosulatlan belépések száma; kábítószerhez kapcsolódó események; biztonsági személyzet által észlelt kábítószer-fogyasztási esetek; kábítószer-használatra, terjesztésre vonatkozó információk (ezek soron kívüli átadása is indokolt); rendbontások, verekedések, garázdaságok száma; vagyon elleni bűncselekmények (lopások, gépjárműfeltörések) bejelentett esetei; egészségügyi és mentési helyzetkép; elsősegély- és mentőbeavatkozások száma és jellege; kórházba szállított személyek száma, ok megjelölésével; kamerarendszer által jelzett incidensek; RFID-karszalagok alapján észlelt rendellenes mozgások (pl. tömegtorlás); jelentősebb technikai hibák, rendkívüli események; a szervező által átadott információk, jelzések; az adott nap tanulságai, kritikus pontok; a következő nap kiemelt kockázati tényezői (programok, nagyobb tömegvonzó események); javasolt megelőző intézkedések.

d. Zónásítás:

500–1000 fős zónák kialakítása a kempingek területén, amelynek eredményeként a kempingezők szálláshelye beazonosítható, ezek megjelölése a jegyinformációkhoz rendelhető.

3. Rendőrségi intézkedések (Police Measures):

a. Javaslat jogszabály-módosításra:

- A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény 72/C§-ban foglalt személyi korlátozás leszállítása 25000 jegyvásárlóról 15 000-re;
 - Ugyanebben a jogszabályban annak előírása, hogy a tömegrendezvény szervezője már a jegyértékesítés során kötelezett legyen a folyamatos adatszolgáltatásra;
 - A rendőrség feljogosítása arra, hogy az előzetes kockázatelemzés alapján a tömegrendezvényre kiemelt kockázatot jelentő személyre vonatkozóan írásban hívhassa fel a szervezőt a belépés megtiltására;
 - A szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló 1999. évi LXXV. törvény rendelkezéseinek módosítására akként, hogy a rendes üzletmenet biztosítása érdekében teendő intézkedések körét a zenés, táncos rendezvények esetén a rendőrség a szakhatósági állásfoglalásban meghatározhatja.
- b. Az engedélyezési eljárásban kiállított szakhatósági állásfoglalásban konkrét intézkedések meghatározására a szervező, a fesztivál biztosítását végző magánbiztonsági szervezet és a rendőrség közötti kapcsolattartás módjára, a napi jelentés tartalmára, a veszélyes tárgyak és eszközök kiszűrése érdekében teendő intézkedésekre, a beléptetésnél történő ellenőrzés módjára.
- c. A kábítószer bűncselekményekkel érintett személyeket – elsősorban a legnagyobb biztonsági kockázatot jelentő kábítószerterjesztőkre koncentrálna – célzott intézkedésekkel kell kiszűrni, a fesztivál nyitónapját megelőzően a bejáráthoz vezető útvonalakra telepített ellenőrzésekkel, a fesztivál menetében pedig a fesztivál területén végrehajtott bűnügyi műveletekkel.

A kétszer 3P logikája – a kockázat- és veszélykezelés hármassága (Prevention, Pursue, Protection), valamint a felelősség megosztásának három pillére (Participant Self Regulation, Private Security Tasks, Police Measures) – akkor válhat valóban hatékonyá, ha nem egymástól elkülönülten, hanem egymással összehangoltan működnek. E két rendszerszint szinergiája teremti meg a harmadik 3P-t: a Private–Public Partnership ozorai modelljét.

Ez az együttműködés nem pusztán technikai megoldásokat, hanem egy új szemléletet is jelent, amely nem választást jelent a biztonság védelmezésének megengedő és konzervatív rendészeti megközelítései között, hanem azoknak az érintettek beleegyezésén alapuló kombinálásával operál. Az itt kínált módszerekben a közösségi önszabályozás, a magánbiztonság szakmai felkészültsége és az állami rendészet legitim ereje egymást erősítve képes a fesztiválban rejlő veszélyek jelentős mérséklésére. Csak így biztosítható, hogy a fesztivál a jövőben is kulturális értéként, ne pedig elsősorban mint biztonsági kockázat jelenjen meg a hazai és nemzetközi közvéleményben. Ha e partnerség intézményesül és következetesen működik, az Ozora Fesztivál nem csupán biztonságosabbá válhat, hanem társadalmi reputációja és hosszú távú fenntarthatósága is megszilárdulhat – kijelölve a fesztiválbiztonság többszereplős, de egységes felelősségi modellé alakításának irányát.

Az összegző gondolatok befejezéseként idézzük fel újra a bevezetőben említett történelmi eseményt: ahogyan egykor a huszárok és a parasztok, a civilek és a katonák összefogása hozott sikert a veszély leküzdésében, úgy ma is csak az állami és civil szereplők egymásba kapaszkodó együttműködése biztosíthatja a fesztivál sikerét. Ettől lehet a XXI. században új tartalommal megtöltött, élő szimbólum és a magyar fesztiválok biztosításában részeseik számára is követendő út: az ozorai példa.

Felhasznált irodalom

- BOCCIA, S.: “*Christmas Festivities and COVID-19: A Foreseeable Risk to Anticipate*”. *Front. Public Health* 2021/8. szám. 1-3. o. DOI: 10.3389/fpubh.2020.639647
- COLLIN, M.: *Altered State: The Story of Ecstasy Culture and Acid House*. London: Serpent’s Tail. 2009. 64. o.
- DRURY, J., ROGERS, B., MARTEAU, T. M., YARDLEY, L., REICHER, S., STOTT, C.: “*Re-opening live events and large venues after Covid-19 ‘lockdown’: Behavioural risks and their mitigations*”. *Safety Science* 139. 2021. 1-8. o. DOI: 10.1016/j.ssci.2021.105243
- FIELDING, N.: *The Police and Social Conflict* – Routledge Cavendish. 2005. 113. o.
- FISHER, H.; MEASHAM, F.: *Night lives: reducing drug-related harm in the night time economy*. Durham University. 2018. 2-6. o.
- FORMÁDI Katalin – ERNSZT Ildikó – LŐRINCZ Katalin: Fenn tartható(bb) fesztiválok a pandémia idején. *The Marketing Journal of Marketing&Management* 2022/1. szám. 82-93. o. DOI: 10.15170/MM.2021.56.01.07
- GA GAIA, Giorgia: *Kaos, Kilowatt and Ketamine: A Cultural History of the Free Tekno Movement*. *Dancecult: Journal of Electronic Dance Music Culture*. 2023.
- HOOVER, K. C., CRAMPTON, J. W., SMITH, H., BERBESQUE, J. C.: *Surveillance, trust, and policing at music festivals*. *The Canadian Geographer / Le Géographe canadien* 2022/2. szám. 203. o. <https://doi.org/10.1111/cag.12695>
- JANISZEWSKA, D., HANNEVIK Lien, V., KLOSKOWSKI, D., OSSOWSKA, L., DRAGIN-JENSEN, C., STRZELECKA, M., KWIAKOWSKI, G.: “*Effects of COVID-19 Infection Control Measures on the Festival and Event Sector in Poland and Norway*”. *Sustainability* 2021/13. szám. 1-16. o. DOI: 10.3390/su132313265

- KELLER, K.; TÓTH-KASZÁS, N.: A turizmusbiztonság megjelenése az EU tagállamainak turisztikai stratégiáiban. *Vezetéstudomány* 2021/6. szám. 32-43. o. DOI: 10.14267/VEZTUD.2021.06.03
- KULIGOWSKI, W.: “They Sold the Festival Out!”. *Axionormativity as a Future of Festivals*. New York: Bloomsbury Academic. 2018. 93. o.
- NABBEN, T.: *Cops and dogs against party drugs*. Amsterdam LF. 2009. 22. o.
- MICHALKÓ Gábor: A biztonság szerepe a turizmus rendszerében. In: Michalkó, G. – Németh, J. – Ritecz, Gy. (szerk.): *Turizmusbiztonság*. Dialóg Campus Kiadó. 2020. 15-28. o.
- PALAMAR, J. J.; ACOSTA, P.: Drug checking at electronic dance music festivals. *International Journal of Drug Policy*. 2020. 3. o.
- PÉTER, E., NÉMETH, K., LELKÓNÉ Tollár, I.: Turizmusbiztonság, mint újonnan felmerülő fogyasztói igény. *Turizmus Bulletin* 2018/2. szám. 30–37. o.
- ROSZAK, Theodore: *The Making of a Counter Culture – Reflections on the Technocratic Society and Its Youthful Opposition*. Doubleday Company Inc. Garden City New York. 1969.
- SMITH, Verity May ANASTASIA: *Between security, law enforcement and harm reduction: drug policing at commercial music festivals in England*. Durham theses. Durham University. 2022. 49–53. o.
- SUSZTER, Tamás: A fesztiválturizmus biztonságáról Fejér megyében – interjú dr. Varga Péter r. dandártábornokkal. *Rendőrségi Tanulmányok* 2022/4 szám. 122. o.
- SUSZTER, Tamás: A fesztiválok biztonságának történeti fejlődése Magyarországon – az ökörítőfülpösi nyári bál (1910) katasztrófájától napjainkig. In: *Turizmus és biztonság II. tanulmánykötet*. Budapest. NKE. 2023. 107. o.

- SUSZTER, Tamás: A helyi polgárőrség szerepe a rendezvények biztonságának szavatolásában. *MAGYAR RENDESZET* 2024/1. szám. 126. o. <http://doi.org/10.32577/mr.2024.1.8>;
- SZABÓ, János, Zoltán: Fesztiválok és a biztonság. *ACTA ANDRAGOGIAE ET CULTURAE*. 2017. 110-112. o.
- TOKODI, P.: A rendőri vezetők szerepe a magyarországi turisztikai célterületek biztonságában (Doktori értekezés). Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola. 2023.
- TURNER, Victor: *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*. Aldine Publishing Company. 1969. 94. o.
- VALENTE, H.; MARTINS, D.; CARVALHO, H.; PIRES, C. V.; CARVALHO, M. C.; PINTO, M.; Barratt, M. J.: Evaluation of a drug checking service at a large scale electronic music festival in Portugal. *International Journal of Drug Policy*. 2019. 88-97. o. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2019.07.007>
- VALENTE, Helena; BARRATT, Monica; MARTINS, Daniel; FERNANDES, José; PINTO, Marta: Responsibility, Care and Trust Among People Using Drug Checking Services at a Music Festival. *Contemporary Drug Problems*. 2024. 180-182. o.
- XIAOTING, C., HEESUP, H., SEONGSEOP, K.: Protecting yourself and others: festival tourists' pro-social intentions for wearing a mask, maintaining social distancing, and practicing sanitary/ hygiene actions. *Journal of Sustainable Tourism*. 2021. 1915-1936. o. DOI: 10.1080/09669582.2021.1966017

Jogszabályi hivatkozások:

- 1999. évi LXXV. törvény a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról;
- 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól;

- 23/2011 (III.8) Korm. rendelet a zenés, táncos rendezvények biztonságosabbá tételéről

CSETE DÁNIEL

A mesterséges intelligencia szerepe a biztonságtudatos turizmus fejlesztésében

Absztrakt

A cikk azt vizsgálja, hogyan fejleszhető a biztonságtudatos turizmus a 21. század globalizált mobilitási és digitális információs környezetében, ahol a turisztikai döntéseket a biztonságérzet is erősen befolyásolja. Interdiszciplináris keretben bemutatja a mesterséges intelligencia (MI) szerepét az adatvezérelt kockázatelemzésben, a prediktív tervezésben és a döntéstámogatásban. A fő megállapítások szerint az MI a reaktív rendészeti működést proaktív, megelőző szemlélet felé terelheti, mert mintázatokot azonosít, és támogatja az erőforrások célzott elosztását. Kiemeli az információs és kríziskommunikáció jelentőségét, az álhírek mérséklését és a közbizalom erősítését. A bevezetés feltételeként az átláthatóságot, arányosságot, elszámoltathatóságot, az emberi felügyeletű döntéshozatalt, valamint a GDPR és az AI Act szerinti megfelelést jelöli meg.

Kulcsszavak: biztonságtudatos turizmus, turizmusbiztonság, mesterséges intelligencia, kockázatelemzés, prediktív rendészet

Abstract

The article examines how security-conscious tourism can be developed in the 21st-century context of globalized mobility and the digital information environment, where tourist decisions are strongly influenced by perceptions of safety. Within an interdisciplinary framework, it presents the role of artificial intelligence (AI) in data-driven risk analysis, predictive planning, and decision support. The main findings indicate that AI can shift policing from reactive operations toward a proactive, preventive approach by identifying patterns and supporting targeted resource allocation. The study

highlights the importance of information and crisis communication, the mitigation of misinformation, and the strengthening of public trust. As prerequisites for implementation, it emphasizes transparency, proportionality, accountability, human-supervised decision-making, and compliance with the GDPR and the AI Act.

Keywords: security-conscious tourism, tourism security, artificial intelligence, risk analysis, predictive policing

Bevezetés

A turizmus és a biztonság¹ kapcsolata a 21. század egyik legösszetettebb kihívása, amely egyaránt érinti a rendészeti, a gazdasági és a társadalmi szférát. A globalizált mobilitás, a tömegturizmus és a digitális térben zajló információáramlás korában a biztonság többé nem kizárólag fizikai kategória.² A turisták döntéseit legalább annyira befolyásolja a biztonságérzet, mint a tényleges kockázat. A biztonság tudatos turizmus fejlesztése ezért nem csupán a rendőrségi és önkormányzati feladatellátás hatékonyságának kérdése, hanem a közbiztonság és a társadalmi bizalom új, adatvezérelt megközelítését is igényli.

A mesterséges intelligencia (MI) az elmúlt évtizedben olyan mértékű technológiai forradalmat indított el, amely alapjaiban formálja át a biztonságpolitikai és rendészeti gondolkodást.³ A gépi tanulás, a prediktív elemzés és az automatizált adatfeldolgozás lehetőséget kínál a kockázatok korai felismerésére, az erőforrások hatékonyabb elosztására és a döntéshozatal objektivizálására a rendelkezésre álló nagyméretű adatbázisok azonnali és szinte hibátlan elemzésével. A turizmusbiztonság területén az MI alkalmazása különösen ígéretes, hiszen az idegenforgalom dinamikus, sokszereplős rendszere rengeteg olyan adatot termel, amelyek megfelelő elemzéssel

¹ Michalkó Gábor – Németh József – Ritecz György: Turizmusbiztonság. Dialóg Campus, Budapest. 2020.

² Péter Erzsébet – Németh Kornél – Lelkóné Tollár Ildikó: Turizmusbiztonság, mint újonnan felmerülő fogyasztói igény. Turizmus Bulletin 2018/2. szám 30–37. o.

³ Buda András: A sokszínű mesterséges intelligencia. Educatio 2024/1. szám. 1–12. o.

előre jelezhetik a biztonsági kockázatokat, vagy éppen közvetetten hozzájárulhatnak a szubjektív biztonságérzet javításához.⁴

E munka arra keresi a választ, hogy a mesterséges intelligencia miként járulhat hozzá a biztonságtudatos turizmus fejlesztéséhez Magyarországon, különös tekintettel a rendészeti együttműködés, a kockázatelemzés és az adatvezérelt döntéstámogatás lehetőségeire. A középpontban az a kérdés áll, hogy az MI technológiák miként integrálhatók a turisztikai desztinációk védelmének és a rendészeti munkának a gyakorlatába.

Célom nem pusztán a technológiai lehetőségek bemutatása, hanem új, gyakorlati szinten is megvalósítható javaslatok kidolgozása, amelyek hozzájárulhatnak a turizmusbiztonság rendészettudományi alapokon történő gyakorlati javításához. A vizsgálat során külön figyelmet kapnak az etikai és adatvédelmi dilemmák, valamint azok a kompetencia- és képzési feltételek, amelyek nélkül az MI-alapú megoldások nem építhetők be a mindennapi rendészeti gyakorlatba.

A biztonságtudatos turizmus fejlesztése a mesterséges intelligencia alkalmazásával olyan komplex, több szereplős folyamat, amelyben a rendőrség, az önkormányzatok, a turisztikai szolgáltatók és a kutatási szféra együttműködése kulcsfontosságú. A tanulmány ennek az együttműködésnek a tudományos megalapozásához kíván hozzájárulni, innovatív, a gyakorlatba átültethető javaslatok megfogalmazásával.

A biztonságtudatos turizmus rendészeti és stratégiai alapjai

A turizmus és a biztonság kapcsolata a 21. században egyre szorosabbá vált, hiszen a globális mobilitás, a nemzetközi válságok, a digitalizáció és a közösségi kommunikáció fejlődése új kihívásokat teremtett a biztonság garantálása terén.⁵ A turizmus biztonsága nem csupán a turisták védelmét, hanem a fogadó társadalom stabilitását és gazdasági érdekeit is érinti. A

⁴ Dobó Judit – Gyarakai Réka: A mesterséges intelligencia egyes felhasználási lehetőségei a rendvédelmi területeken. Magyar Rendészet 2021/4. szám. 67–81. o.

⁵ Györki Mónika – Bujdosó Zoltán: A biztonság szerepe a turizmusfejlesztésben. Acta Carolus Robertus 2011/1. 45–55. o.

biztonságtudatos turizmus koncepciója e kihívásokra válaszul született meg. Célja a kockázatok tudatos kezelése, az informált döntéshozatal és a biztonság iránti bizalom erősítése mind a turisták, mind a helyi közösségek részéről.

A turizmusbiztonság mint rendészettudományi kategória

A turizmusbiztonság olyan összetett kutatási és gyakorlati terület, amelyben a rendészeti, társadalmi, gazdasági és kommunikációs szempontok egyaránt érvényesülnek. Rendészettudományi értelemben olyan preventív és reagáló mechanizmusok összességét jelenti, amelyek célja a közrend fenntartása, a bűnmegelőzés, a társadalmi együttélés harmóniájának biztosítása, valamint a biztonságérzet fenntartása a turisztikai környezetben.

A turizmusbiztonság sajátossága, hogy egyszerre érinti a fizikai és a pszichológiai biztonság dimenzióit. Míg a fizikai biztonság a tényleges kockázatok – például bűncselekmények, balesetek, természeti veszélyek – megelőzését célozza, addig a pszichológiai biztonság a turisták percepciójára, bizalmi szintjére és szubjektív biztonságérzetére fókuszál. A rendészeti szervek feladata ezért nem csupán a veszélyek elhárítása, hanem a biztonság látható, kommunikált és érzékelhető jelenlétének megteremtése is.

A turizmusbiztonság a rendészettudományban az elmúlt években fokozatosan vált önálló kutatási területté. Az e területen végzett elemzések közös tanulsága, hogy a turizmusban megjelenő biztonsági problémák nem kezelhetők pusztán operatív eszközökkel. Szükség van a társadalmi, technológiai és szervezeti tényezők összehangolt vizsgálatára. A biztonság megőrzése ugyanis egyaránt múlik a rendőri jelenlét hatékonyságán, a lakosság együttműködési hajlandóságán és az információk hozzáférhetőségén, érthetőségén.

A turizmus és a közrend kapcsolata

A turizmus és a közrend kapcsolata kétirányú. Egyrészt a turizmus hozzájárul a társadalmi kohézióhoz, a városok fejlődéséhez és a gazdaság erősödéséhez; másrészt azonban fokozott kitettséget is teremt a közbiztonság szempontjából. A nagy forgalmú városrészek, tömegrendezvények vagy szezonális idegenforgalmi desztinációk olyan terhelést jelentenek a közrend fenntartásában, amelyhez a rendészeti szerveknek rugalmasan kell alkalmazkodniuk.

A közrend és a turizmus kapcsolata ezért elsősorban a megelőzés, a látható rendőri jelenlét és az eseményekre való gyors reagálás hármásában értelmezhető. A turizmus által létrehozott nyitott társadalmi terekben a rendőrség nem csupán hatósági szereplő, hanem közvetítő és bizalomépítő tényező is. A turisták számára a biztonságérzet gyakran szimbolikus. Az egyenruha, a rendezett közterület, az információk elérhetősége és a kiszámítható viselkedési szabályok mind hozzájárulnak a pozitív élményhez.

A közrend fenntartása a turizmus szempontjából így nem pusztán közbiztonsági, hanem gazdasági kérdés is. Egy desztináció megítélése közvetlenül befolyásolja annak versenyképességét, s a negatív események vagy hírek gyorsan rombolhatják a bizalom szintjét. A közrend tehát a turizmusban nemcsak a szabályok betartatásának, hanem a kiszámítható, stabil környezet fenntartásának is az alapja.

Kockázati tényezők a turizmusban

A turizmus biztonságát számos tényező befolyásolja, amelyek között a társadalmi, gazdasági és technológiai kockázatok egyaránt megjelennek. A turizmus sajátos vonása, hogy a világpolitikai, egészségügyi vagy természeti események gyorsan és közvetlenül hatnak rá, elég csak a COVID-19

világjárványra gondolunk.⁶ A biztonsági kockázatok egy része objektív – például a bűncselekmények, a közlekedési balesetek vagy a természeti veszélyek –, más részük azonban szubjektív, azaz az észlelésen, percepciókon, az információkon és a bizalmi viszonyokon alapul.

A globalizált világban a turizmus biztonságát befolyásoló tényezők között fontos szerepet kapnak

- a tömegrendezvények és eseményekhez kapcsolódó zsúfoltság,
- a nemzetközi mobilitási és migrációs folyamatok,
- a kiberbiztonsági kockázatok az online szolgáltatások és adatkezelés terén,
- valamint a politikai instabilitás és a terrorizmus kockázata (még ha közvetetten is).⁷

E tényezők kezelésében a rendészeti szervezeteknek egyre inkább a kockázat-előrejelzés, a megelőzés és a koordinált reagálás képességére kell építeniük. A turizmusbiztonság modern megközelítése így már nem a veszélyek utólagos kezelésére, hanem azok előzetes felismerésére és kommunikációjára épül.

⁶ Tafadzwa Matiza – Elmarie Slabbert: Tourism is too dangerous! Perceived risk and the subjective safety of tourism activity in the era of COVID-19. *Geo Journal of Tourism and Geosites* 2021/36. 580–588. o.

Forrás: <https://doi.org/10.30892/gtg.362spl04-686>
Letöltés ideje: 2025.10.13.

⁷ Ritecz György: A terrorizmus hatása a turizmusra. *Rendőrségi Tanulmányok* 2018/4. szám. 3–61. o.

A biztonságtudatos turizmus koncepciója

A biztonságtudatos turizmus olyan stratégiai megközelítés, amely a turizmus szereplőinek közös felelősségvállalásán alapul. Célja a kockázatok minimalizálása és a biztonságos, kiszámítható környezet megteremtése a turisztikai tevékenység minden szintjén.⁸

A koncepció három kulcseleme a megelőzés, az informálás és a reagálás.

- A megelőzés a veszélyek időben történő azonosítását és a megfelelő intézkedések kidolgozását jelenti, különös tekintettel az infrastrukturális és szervezési szempontokra.
- Az informálás a biztonságot szolgáló kommunikációt takarja, a turisták és a szolgáltatók hiteles, gyors és többnyelvű tájékoztatását.
- A reagálás pedig a vészhelyzetek kezelésére, a gyors beavatkozásra, valamint az utólagos helyreállításra épül.

A biztonságtudatos turizmus tehát a hagyományos rendészeti megközelítésen túlmutat, mivel rendszerszintű együttműködést feltételez, ahol a döntéshozatal adatvezérelt, a kommunikáció folyamatos, és a felek a biztonság iránti felelősséget közösen viselik.

A rendőrség és a helyi közösségek együttműködése

A turizmus biztonsága nem teremthető meg kizárólag központi intézkedésekkel. A helyi közösségek, önkormányzatok és rendészeti szervek együtt-

⁸ Cyril Peter – Lim Kuan Long: Is Safety an Important Consideration When Making Travel Plans? An Interpretive Study of Guests' Perceptions. *Hospitality, Tourism and Marketing Studies* 2023/1. 1–22. o.

Forrás: [https://https://doi.org/10.52305/JQWY2999](https://doi.org/10.52305/JQWY2999)

Letöltés ideje: 2025.10.10.

működése a kulcsa annak, hogy a biztonság valóban beépüljön a mindennapok gyakorlatába.⁹ Az ilyen együttműködések nemcsak információcserét, hanem közös tervezést és megelőzési programokat is magukban foglalnak.

A rendőrség feladata ebben a rendszerben kettős. Egyrészt operatív, másrészt kommunikációs. Operatív szerepe a bűncselekmények megelőzése és a közrend fenntartása, kommunikációs szerepe pedig a biztonságérzet alakítása, a társadalmi bizalom erősítése. A helyi szinten megvalósuló partnerségek – legyen szó önkormányzatokról, turisztikai hivatalokról vagy civil szervezetekről – növelik az intézkedések hatékonyságát, és lehetővé teszik a gyors információáramlást a turistákat érintő helyzetekben.

A biztonság tudatos turizmus megvalósítása tehát olyan együttműködési kultúrát igényel, ahol a rendőrség, a lakosság és a szolgáltatói szféra egyaránt a megelőzés és a stabilitás közös célját szolgálja.

A turizmusbiztonság rendészeti és stratégiai alapjai ma már nem választhatók el a társadalmi és technológiai folyamatoktól. A biztonság tudatos turizmus kialakítása olyan rendszerszintű feladat, amelyben a rendőrség, az állami szervek és a helyi közösségek szerepe egyaránt meghatározó. A jövő kihívása az, hogy e sokszereplős együttműködésbe hogyan épülhetnek be az új, digitális megoldások – mindenekelőtt a mesterséges intelligencia eszközei –, amelyek képesek támogatni a döntéshozatalt, a kockázatelemzést és a gyors reagálást.

A mesterséges intelligencia technológiai és rendészeti kontextusa

A mesterséges intelligencia (MI) az elmúlt évtized egyik legjelentősebb technológiai fejlődési iránya, amely alapjaiban alakítja át a közigazgatás, a gazdaság és a biztonságpolitikák működését. A biztonság megteremtésének és fenntartásának hagyományos eszközei mellett megjelentek azok a

⁹ Christján László – Szabó Csaba: A magánbiztonság, az önkormányzati rendészet és a polgárőrség szerepe a turizmus védelmében. In: Németh Kornél (szerk.): I. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia tanulmánykötet. Pannon Egyetem Kiadó Nagykánizsa. 2016. 18–24. o.

digitális megoldások, amelyek képesek előre jelezni, értelmezni és megszerezni a kockázati tényezőket. A turizmusbiztonság szempontjából a mesterséges intelligencia alkalmazása új dimenziókat nyit meg. Lehetőséget ad az adatok valós idejű elemzésére, a rendészeti döntéshozatal támogatására és a biztonságérzet erősítésére a turisztikai térben.¹⁰

A mesterséges intelligencia fogalma és fejlődése

A mesterséges intelligencia a számítógépes rendszerek azon képességét jelenti, hogy emberi gondolkodást, tanulást és problémamegoldást utánzó folyamatokat hajtsanak végre. Alapját az algoritmusokra, a gépi tanulásra és a neurális hálózatokra épülő módszerek adják. A technológia fejlődése lehetővé tette, hogy a korábban manuálisan végzett elemzéseket ma már automatizált rendszerek végezzék el nagy adathalmazokban, gyorsan és pontosan.

Az MI fejlődése három fő irányt ölel fel:

1. Reaktív rendszerek, amelyek konkrét mintázatok felismerésére képesek.
2. Tanuló rendszerek, amelyek a tapasztalatból következtetéseket vonnak le, és önállóan javítják teljesítményüket.
3. Prediktív rendszerek, amelyek statisztikai és algoritmikus módszerekkel képesek előrejelzéseket készíteni jövőbeli eseményekről.

A mesterséges intelligencia ma már nem önálló eszköz, hanem egy komplex infrastruktúra része, amely a felhőalapú adatkezelés, az érzékelőhálózatok és a big data technológiák együttműködésére épül. E rendszer egyik legfontosabb jellemzője, hogy a döntéshozót nem helyettesíti, hanem

¹⁰ Babu George, Towards Safer Journeys: Exploring the Potential of AI in Tourism Security. International Journal of Safety and Security in Tourism/Hospitality 2024/1. 1-23.o. Forrás: <https://www.palermo.edu/negocios/publicaciones/ijsssth/ediciones.html>
Letöltés ideje: 2025.10.14.

információval látja el, és támogatja a gyors, megalapozott döntések meghozatalát.

A mesterséges intelligencia rendészeti alkalmazásai

A rendészet területén az MI legnagyobb előnye a nagy mennyiségű adat strukturált feldolgozásának képessége. A bűnmegelőzés, a közbiztonsági tervezés és a kríziskezelés során a mesterséges intelligencia képes mintázatok felismerni, statisztikai összefüggéseket feltárni, és ezáltal segíteni a kockázatok korai azonosítását.¹¹

A rendészeti alkalmazások közé tartozhat a prediktív elemzés, a képfelismerés vagy mozgóképről szituációk felismerése, a közösségimédia-figyelés és az automatizált információtovábbítás. Ezek közös jellemzője, hogy a hagyományos rendőri információk (jelentések, eseményadatok) mellett a nyílt forrású adatok feldolgozására is képesek. Ez lehetőséget ad arra, hogy a rendőrség proaktív módon, nem csupán reagálva, hanem előre tervezve lássa el feladatait.

A mesterséges intelligencia alkalmazása a rendészetben véleményem szerint három szinten értelmezhető:

- Operatív szinten az MI segíti a helyszíni reagálást, például forgalomirányítás, tömegrendezvények biztonsági felügyelete vagy adatbázis-összevetés során.
- Taktikai szinten hozzájárul a helyzetértékeléshez, a kockázati zónák feltérképezéséhez és az erőforrások optimális elosztásához.
- Stratégiai szinten pedig támogatja a döntéshozókat az adatvezérelt rendészeti tervezésben, a hosszú távú biztonsági trendek elemzésében.

¹¹ Dobó Judit – Gyaraki Réka: A mesterséges intelligencia egyes felhasználási lehetőségei a rendvédelmi területeken. Magyar Rendészet 2021/4. szám. 67–81. o.

A rendészeti tevékenységek digitalizációja egyre inkább az „intelligens rendészet” irányába mutat, amely az adatgyűjtés, az elemzés és a beavatkozás hármasságára épül. Ebben a folyamatban az MI kulcsfontosságú szerepet játszhat, hiszen képes az adatok közötti összefüggéseket gyorsabban felismerni, mint az ember, ugyanakkor a végső döntés mindig az emberi szakértelem és felelősségvállalás köré szerveződik.

A mesterséges intelligencia lehetőségei a turizmusbiztonságban

A turizmusbiztonság területén az MI felhasználása különösen ígéretes, mivel a turizmus jelentős mennyiségű, változatos adatot termel. Közlekedési, kereskedelmi, szállásfoglalási, közösségi és eseményadatokat. Az ezekből származó információk elemzése révén olyan mintázatok azonosíthatók, amelyek segíthetnek a rendészeti és együttműködő szervezeteknek a megelőzésben és a gyors reagálásban.

Az MI képes felismerni a szokatlan mozgásmintákat, előre jelezni a nagy forgalmú időszakokat, vagy akár figyelmeztetni a döntéshozókat azokra a helyzetekre, ahol fokozott rendészeti jelenlét válhat szükségessé. A prediktív elemzés tehát nem helyettesíti, hanem támogatja a rendőr szakember döntését, ezáltal növeli a szolgálatellátás hatékonyságát és célzottságát.

Az adatvezérelt döntéshozatal a turizmusbiztonságban új szemléletet kíván meg. A kockázatokat nem elszigetelten, hanem rendszerszinten kell vizsgálni, ahol az emberi tapasztalat és a gépi elemzés egymást kiegészítve működik. Ezzel nemcsak a biztonság, hanem a turisztikai élmény is javítható, hiszen a jól informált, stabil és felkészült környezet a bizalom alapja.

A technológiai fejlődés kihívásai és korlátai

A mesterséges intelligencia alkalmazása a biztonság területén számos előnnyel jár, de komoly kihívásokat is felvet. A legfontosabb kérdések a megbízhatóság, az átláthatóság és az adatbiztonság köré csoportosulnak. A

rendészeti döntések esetében különösen érzékeny kérdés, hogy az algoritmusok milyen adatokból és milyen logika mentén vonnak le következtetéseket, milyen kontextusban „tárlják” az információkat.

Az MI-rendszerek működéséhez szükséges nagy mennyiségű adat kezelése adatvédelmi szempontból kiemelt figyelmet igényel. A személyes adatok védelme, az etikai elvek érvényesítése és az emberi ellenőrzés fenntartása nélkülözhetetlen feltétele annak, hogy a technológia a biztonságot szolgálja, ne pedig kockázatot jelentsen.

A technológiai korlátok között említést érdemel az is, hogy az MI-rendszerek tanulási képessége csak annyira pontos, amennyire megbízható az adatbázis, amelyre épülnek. A hibás, torz vagy hiányos adatok téves következtetésekhez vezethetnek. Ezért az MI-rendszerek bevezetése a rendészeti gyakorlatba mindig a szakemberek kontrollja mellett, fokozatosan kell, hogy történjen.

A mesterséges intelligencia integrációja a rendészeti gondolkodásba

A rendészeti kultúra alapvetően emberközpontú, az egyéni felelősségre és mérlegelésre épül. A mesterséges intelligencia e struktúrában új szereplő: nem riválisa, hanem kiegészítője az emberi döntéshozónak. A cél nem a helyettesítés, hanem a támogatás – azaz az ember és gép közötti partnerség kialakítása.

Az integráció sikerének kulcsa a szervezeti tanulás és a képzés. A rendészeti szakembereknek meg kell érteniük az MI működését, lehetőségeit és korlátait ahhoz, hogy eredményesen tudják alkalmazni a gyakorlatban. E folyamat része az is, hogy a szervezet bizalmat építsen a technológiai újítások iránt, miközben megőrzi az emberi kontrollt és szakmai etikát.

A jövő rendészeti modellje valószínűleg nem pusztán technológiai, hanem gondolkodásmódbeli átalakulást is jelent. A megelőző, proaktív, adat-alapú szemlélet fokozatosan felváltja a reaktív, utólagos reagáláson alapuló megközelítést. Ebben a paradigmaváltásban a mesterséges intelligencia a turizmusbiztonság egyik legígéretesebb támogató eszköze lehet.

A mesterséges intelligencia alkalmazási lehetőségei a turizmusbiztonságban

A turizmusbiztonság kérdésében a mesterséges intelligencia megjelenése új korszakot nyitott. A biztonság már nem kizárólag a hagyományos rendészeti beavatkozásokon alapul, hanem egyre inkább az adatokra, az előrejelzésre és az automatizált értelmezésre épül. A turizmus a 21. században rendkívül gyorsan reagál a globális eseményekre – gazdasági, politikai vagy egészségügyi krízisekre –, így a biztonság garantálása is adaptív, technológiai alapú szemléletet kíván.¹²

A mesterséges intelligencia ebben a környezetben nem pusztán technikai újítás, hanem stratégiai szemléletváltás. Segítségével a turizmusban keletkező, nagy mennyiségű adat feldolgozható, értelmezhető, és összevethető a rendészeti tapasztalatokkal, ezáltal lehetővé téve az előrejelző, megelőző típusú döntéseket, reakciókat. A cél nem a rendőrség vagy az emberi döntéshozás helyettesítése, hanem annak támogatása – a döntések megalapozása valós, naprakész és strukturált adatokkal.

Adatvezérelt kockázatelemzés és döntéstámogatás

A biztonság megteremtésének alapfeltétele az információ. A turisztikai térben ez különösen összetett feladat, hiszen az adatok forrásai heterogének. Közlekedési, kereskedelmi, szállásfoglalási, közösségi és közrendvédelmi információk egyaránt befolyásolják a biztonsági mutatókat. A mesterséges intelligencia egyik legnagyobb előnye, hogy képes ezeket az adatokat integrált módon kezelni, kapcsolatokat azonosítani közöttük, és olyan összefüggéseket feltárni, amelyek emberi megfigyeléssel nem, vagy csak késleltetve lennének felismerhetők.

¹² Donka Attila: A biztonság, mint szolgáltatási elem az aktív turizmusban. In: Németh Kornél – Jakab Bálint – Péter Erzsébet: VIII. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia tanulmánykötet. Pannon Egyetem Kiadó Veszprém. 2024. 268–281. o.

Az adatvezérelt kockázatelemzés segítségével az MI algoritmusai felismerik a tér- és időbeli mintázatokat, például hogy mikor és hol növekszik a zsúfoltság, hol halmozódnak a rendőri beavatkozást igénylő események, vagy milyen tényezők előzik meg az incidenseket. Az ilyen előrejelzések lehetővé teszik a rendőri vezetők számára, hogy a humán erőforrásokat célzottabban osszák el, és a megelőzésre helyezték a hangsúlyt.

A döntéstámogatásban az MI valós idejű adatfeldolgozó szerepet is betölthet. Például képes összevetni a közlekedési, időjárási, rendezvény- és szállásadatokat, és ez alapján előre jelezni a potenciális torlódásokat, balesetveszélyes helyzeteket vagy túlterhelt desztinációkat. A biztonsági intézkedések így nem statikus, hanem dinamikus módon tervezhetők.

A turizmusbiztonság ilyen megközelítése lényegében egy új, tudásalapú rendészeti modellt vetít előre, amelyben a döntések mögött adat, az adatok mögött pedig algoritmikus feldolgozás áll.

A mesterséges intelligencia szerepe a megelőzésben és a reagálásban

A biztonsági események megelőzése mindig hatékonyabb és olcsóbb, mint az utólagos beavatkozás. A mesterséges intelligencia egyik legnagyobb értéke, hogy képes korai figyelmeztető rendszert alkotni: a korábbi évek, események és viselkedésminták elemzésével előre jelezheti a kockázatokat.

Az MI például felismerheti azokat az időszakokat, amikor a turistaforgalom hirtelen megugrik, és ez megnöveli a közlekedési balesetek, zsebtolvajlások vagy tömegkezelési problémák valószínűségét. Az előrejelzések alapján a rendőrség időben megerősítheti a járőrözést, módosíthatja az útvonalakat, vagy tájékoztató kampányokat indíthat a turisták számára.

A reagálás területén az MI előnye a gyorsaság és a komplexitás. A különböző forrásokból származó információkat – például térfigyelő kamerák, közösségimédia-bejegyzések, segélyhívások – képes egyetlen felületen értelmezni és rendszerezni. Így a döntéshozók azonnali képet kapnak a helyzetről, és az információk alapján célzott intézkedéseket hozhatnak.

A mesterséges intelligencia nem csupán a reagálás sebességét, hanem a döntések minőségét is javítja, hiszen az adatokat objektíven, előítélet nélkül értékeli, és képes több forgatókönyv egyidejű vizsgálatára. Ez csökkenti a hibás értékelések kockázatát, és növelheti a rendészeti fellépés hatékonyságát.

Az MI szerepe az információs és kommunikációs rendszerekben

A turizmusban a biztonság szorosan összefügg a kommunikációval. Egy válsághelyzetben a pontos és gyors információé a főszerep. A mesterséges intelligencia képes a kommunikációs folyamatokat támogatni, gyorsítani és személyre szabni.

Az intelligens tájékoztató rendszerek, automatizált értesítések és többnyelvű digitális asszisztensek segíthetik a turistákat a biztonságos tájékozódásban. Egy MI-alapú rendszer például az aktuális forgalmi vagy időjárási adatok alapján javaslatot tehet alternatív útvonalakra, vagy értesítheti a felhasználót, ha egy területet ideiglenesen lezárnak.

Kiemelt jelentősége van az MI-nek a kríziskommunikációban is. A mesterséges intelligencia képes kiszűrni az álhíreket, felismerni a félrevezető információkat, és a hiteles forrásokat előtérbe helyezni. Így a pánik vagy a félreértések valószínűsége csökken, a válságkezelés pedig gyorsabbá és átláthatóbbá válik.

Az MI tehát nemcsak technikai, hanem pszichológiai eszköz is. Hozzájárul a biztonságérzet erősítéséhez, a bizalom fenntartásához, és a turisták komfortérzetének növeléséhez.

Az MI mint együttműködési platform és tudásmegosztási eszköz

A turizmusbiztonság több szereplő összehangolt munkáját igényli – a rendőrség, az önkormányzatok, a közlekedési vállalatok, a szállásadók és a civil szervezetek közötti együttműködés nélkül a rendszer nem lehet hatékony.

Az MI-alapú információs rendszerek lehetővé teszik, hogy az adatok valós időben megoszthatók és közösen értelmezhetők legyenek.

Az integrált platformokon keresztül a különböző szereplők ugyanazt a biztonsági helyzetképet látják, ami növeli a koordináció hatékonyságát, és csökkenti a párhuzamos intézkedéseket. Egy ilyen rendszerben a mesterséges intelligencia nem irányít, hanem összekapcsol. Adatokat gyűjt, értelmez, és relevancia alapján rendszerez.

Egy közös, MI-alapú turizmusbiztonsági adatplatform lehetővé tenné a helyi események, közlekedési mintázatok, szezonális trendek és bejelentések összehangolt elemzését. A döntéshozók így nemcsak reagálnának az eseményekre, hanem előre tervezhetnének, prediktív logika mentén.

A mesterséges intelligencia és a biztonságérzet kapcsolata

A biztonságérzet a turizmusban legalább annyira meghatározó, mint a tényleges kockázatok. A turisták döntéseit gyakran a percepció, nem pedig az objektív adatok irányítják. A mesterséges intelligencia alkalmazható a közösségi kommunikáció elemzésében is: képes az online vélemények, értékelések és hírek hangulatát elemezni, így valós képet ad arról, hogyan ítélik meg az utazók egy adott desztináció biztonságát.

A társadalmi percepció és az objektív biztonsági adatok összevetésével feltárhatók azok a területek, ahol a valóság és az észlelés eltér egymástól. E különbségek ismeretében a döntéshozók célzott kommunikációs és rendészeti beavatkozásokat tervezhetnek. Ha például egy városrész biztonsági mutatói valójában javultak, de a közvélemény ezt még nem érzékeli, az MI által támogatott kommunikációs stratégiák segíthetnek a pozitív narratíva megerősítésében.

A mesterséges intelligencia tehát nemcsak az adatok, hanem az emberi érzékelés szintjén is hozzájárul a turizmus biztonságának erősítéséhez.

Biztonságtudatos gondolkodás

A mesterséges intelligencia alkalmazása a turizmusbiztonságban a rendészeti gyakorlat egyik legdinamikusabban fejlődő iránya lehet. A technológia képes támogatni a döntéshozatalt, javítani a reagálási időt és elősegíteni a kockázatok korai felismerését. Az MI az adatok világát átláthatóbbá, a beavatkozásokat tervezhetőbbé és a kommunikációt hatékonyabbá teszi.

A jövő turizmusbiztonsága véleményem szerint adatvezérelt, prediktív és együttműködésen alapuló lesz. A mesterséges intelligencia integrálása ugyanakkor csak akkor hozhat valódi eredményt, ha azt emberi szakértelem, etikai kontroll és jogi keretrendszer kíséri. A technológia nem helyettesíti, hanem erősíti a rendőrség, az együttműködőkés a közösségek szerepét a biztonság megteremtésében.

Az MI alkalmazásának legfőbb hozadéka, hogy elősegíti a biztonság tudatos gondolkodás kialakulását a turizmusban, mivel a kockázatok nemcsak felismerhetők, hanem előre jelezhetők és tudatosan kezelhetők. Ez a szemléletváltás jelentheti a következő évtized legnagyobb lehetőségét a turizmusbiztonság fejlődésében.

Etikai, adatvédelmi és jogi kihívások a mesterséges intelligencia turizmusbiztonsági alkalmazásában

A mesterséges intelligencia integrálása a turizmusbiztonság rendszerébe nem csupán technológiai és szervezeti kérdés, hanem alapvetően etikai és jogi problémákat is felvet. Az MI által feldolgozott adatok jelentős része személyes, helymeghatározási vagy viselkedési jellegű információ, amelyek kezelése érzékenyen érinti az egyének magánszféráját. A turizmusban alkalmazott biztonságtechnikai megoldások – mint például a térfigyelő kamerák, a közösségimédia-elemzés vagy az adatvezérelt kockázatértékelés – csak akkor válhatnak a közbiztonság hatékony eszközeivé, ha működésük átlátható, jogszerű, és etikai szempontból is megalapozott.

A mesterséges intelligencia alkalmazása a biztonság területén kettős természetű. Miközben növeli a hatékonyságot és a megelőzési képességet, új típusú veszélyeket is hordoz adatvédelmi visszaélések, algoritmikus torzítások vagy a társadalmi bizalom megrendülése formájában. E kihívások kezelése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a technológia hosszú távon fenntarthatóan illeszkedjen a turizmusbiztonság rendészeti gyakorlatába.

Az adatvédelem alapelvei és a személyes adatok kezelése

A turizmusbiztonság területén alkalmazott MI-rendszerek gyakran kezelnek személyes adatokat: helyadatokat, képfelvételeket, közösségimédia-bejegyzéseket vagy tranzakciós információkat. Ezek feldolgozása során kiemelt jelentősége van a jogszerű adatkezelés elvének, amelyet az Európai Unió általános adatvédelmi rendelete (GDPR, (EU) 2016/679. rendelet) egyértelműen meghatároz.

A GDPR értelmében minden személyes adat kezelése során biztosítani kell az adatminimalizálást, az átláthatóságot és a célhoz kötöttséget. A turizmusbiztonságban ez azt jelenti, hogy az adatgyűjtésnek kizárólag a közbiztonság fenntartásához, a bűnmegelőzéshez vagy a kríziskezeléshez kapcsolódó célokat szabad szolgálnia. Az adatok tárolásának és feldolgozásának időtartama pedig nem haladhatja meg a szükséges mértéket.

A mesterséges intelligencia egyik kihívása éppen az, hogy működése sokszor „fekete dobozként” értelmezhető, az algoritmus döntéseinek logikája nem mindig átlátható. Ez adatvédelmi szempontból problémát jelenthet, hiszen az érintetteknek joguk van tudni, hogy személyes adataikat milyen módon és milyen következtetések levonására használják fel. A rendészeti és turisztikai szervek feladata ezért nemcsak az adatkezelés jogszerűségének biztosítása, hanem a technológiai átláthatóság megteremtése is.

A biztonság és a magánélet védelme közötti egyensúly megtalálása kulcsfontosságú. A túlzott adatgyűjtés vagy az adatok cél nélküli felhasználása a bizalom elvesztéséhez vezethet, ami épp ellentétes hatást vált ki.

A turisták elfordulhatnak a megfigyelt környezetektől, csökkenhet a desztináció vonzereje.

A mesterséges intelligencia átláthatósága és felelősségi kérdései

Az algoritmikus döntéshozatal egyik legfontosabb etikai dilemmája az átláthatóság hiánya. A mesterséges intelligencia döntéseit sok esetben nem ember, hanem egy gépi tanuláson alapuló rendszer hozza, amelynek működési logikáját még a fejlesztők sem mindig tudják pontosan rekonstruálni. Ez különösen problémás a rendészeti alkalmazásban, ahol minden döntés mögött felelősség áll.

Az MI-rendszerek által hozott javaslatok csak akkor alkalmazhatók biztonságosan, ha mögöttük emberi kontroll és szakmai mérlegelés marad. A rendészeti döntések végső felelőse továbbra is az ember. A mesterséges intelligencia csupán támogató eszköz, amely adatokat szolgáltat, de nem hozhat végső döntést.

A felelősség kérdése különösen akkor válik élessé, ha az MI téves előrejelzést ad, vagy diszkriminatív módon működik. Az algoritmusok ugyanis csak annyira pontosak és etikusak, amennyire a betanításukhoz használt adatok azok. Ha az adatbázis torz, például egyes társadalmi csoportokat felülreprezentál, a rendszer hajlamos lesz ezeket a torzításokat újratermelni. Ezt nevezik algoritmikus biasnak (algoritmikus torzításnak), amely az MI-alkalmazások egyik legnagyobb erkölcsi kockázata.

A torzítások elkerülése érdekében szükség van az algoritmusok független ellenőrzésére és auditálására. Az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot segítheti, ha az MI-rendszerek fejlesztése és működtetése több szervezet együttműködésében, nyílt eljárások mentén zajlik.

Etikai elvek a biztonságtechnológiai fejlesztésekben

A mesterséges intelligencia alkalmazása a turizmusbiztonságban csak akkor legitim, ha az etikai alapelvek beépülnek a fejlesztés és működtetés minden szakaszába.¹³ A legfontosabb etikai pillérek a következők:

1. Emberi méltóság tisztelete: Az MI-alkalmazások nem sérthetik a személyek autonómiáját, nem korlátozhatják indokolatlanul a mozgásszabadságot.
2. Átláthatóság és elszámoltathatóság: Minden rendszernek nyomon követhetően kell működnie, és döntéseiről valós, azonosítható felelősséget kell vállalni.
3. Adatbiztonság: Az adatokhoz csak meghatározott jogosultsággal rendelkező személyek férhetnek hozzá, a hozzáféréseket naplózni kell.
4. Társadalmi hasznosság és arányosság: Az MI bevezetésének mindig igazolható közérdeket kell szolgálnia, és az esetleges beavatkozásoknak arányban kell állniuk a célzott kockázattal.

Az etikai szabályozás nem pusztán jogi kérdés. A társadalmi bizalom megőrzése szempontjából létfontosságú. A turisták, a helyi lakosok és a szolgáltatók csak akkor fogadják el a mesterséges intelligencia alkalmazását, ha annak céljait, működését és korlátait világosan kommunikálják.

Az emberi tényező és a technológiai kontroll

Bár a mesterséges intelligencia képes önállóan tanulni és döntéseket javasolni, a turizmusbiztonság területén továbbra is elengedhetetlen az emberi jelenlét és felelősség. Az MI nem képes helyettesíteni a helyi tapasztalatot,

¹³ Papp Renáta: A mesterséges intelligencia etikai kihívásai. Jogelméleti Szemle 2025/1. szám. 51–72. o.

az empátiát vagy az intuitív helyzetfelismerést, amelyek a rendészeti munka alapját képezik.

Az emberi tényező biztosítja, hogy a technológia ne váljon öncélúvá. A döntéshozatalban mindig fenn kell tartani az emberi kontrollt, különösen akkor, ha a döntés közvetlen hatással van személyek jogaira, szabadságára vagy megítélésére. Ez a „*human in the loop*” elv, amely kimondja, hogy minden automatizált rendszer működésében legyen beépített emberi felügyeleti pont.

A technológiai kontrollnak ugyanakkor kétirányúnak kell lennie. Az emberek felügyelik a mesterséges intelligenciát, de a technológia is segítheti az emberi hibák kiszűrését. E kettős ellenőrzés teremtheti meg a legmagasabb szintű biztonságot és megbízhatóságot.

Jogi szabályozás és nemzetközi keretek

Az Európai Unió 2024-ben elfogadott AI Act ((EU) 2024/1689. rendelet) rendelete a mesterséges intelligencia használatának első átfogó jogi keretét hozta létre. A rendelet kockázatalapú megközelítést alkalmaz, vagyis az egyes MI-rendszereket a társadalomra gyakorolt kockázatuk alapján kategorizálja. A rendészeti alkalmazások – ideértve a turizmusbiztonságot is – a „magas kockázatú” kategóriába tartoznak, ami szigorú megfelelési követelményeket ír elő.

Ezek a követelmények többek között az adatminőség, a dokumentáció, a transzparencia és az emberi felügyelet biztosítását jelentik. Magyarországon a jogharmonizáció folyamatban van, de már most egyértelmű, hogy a mesterséges intelligencia turisztikai és rendészeti felhasználása csak akkor lehetséges, ha megfelel ezeknek az európai előírásoknak.

Nemzetközi szinten az ENSZ, az OECD és az Európa Tanács is dolgozik olyan ajánlásokon, amelyek az MI etikus alkalmazását célozzák. Ezek közös nevezője, hogy a technológiai innovációt a társadalmi felelősségvállalással és az emberi jogok tiszteletével kell összhangba hozni.

Jog és technológia

A mesterséges intelligencia etikai, adatvédelmi és jogi vonatkozásai a turizmusbiztonság jövőjének kulcskérdései. Az új technológiák képesek hatékonyabbá és előrelátóbbá tenni a biztonsági rendszereket, de csak akkor, ha alkalmazásuk átlátható, jogszerű és etikus.

A jövő turizmusbiztonsági rendszereinek sikerét nem kizárólag a technikai fejlettség, hanem a társadalmi bizalom fogja meghatározni. E bizalom megőrzéséhez elengedhetetlen az emberi döntéshozatal és a technológiai ellenőrzés egyensúlya, a jogszabályok betartása, valamint az etikai alapelvek érvényesítése.

A mesterséges intelligencia a turizmusbiztonságban akkor töltheti be valódi szerepét, ha nem pusztán a biztonságot növeli, hanem a szabadság, az átláthatóság és az emberi méltóság értékeit is erősíti. A technológia tehát nem helyettesíti, hanem kiegészíti az emberi felelősséget, és ez a jövő biztonság tudatos turizmusának alapja.

Innovációs és fejlesztési javaslatok

A turizmusbiztonság jövője szorosan összefonódik a technológiai innovációval, különösen a mesterséges intelligencia alkalmazásával. A digitalizáció előretörésével a rendészeti szervek előtt új lehetőségek nyílnak a megelőzés, a kommunikáció és a döntéshozatal területén. A turizmusbiztonság nemcsak a turisták védelmét, hanem a fogadó közösségek stabilitását és gazdasági biztonságát is szolgálja, ezért fejlesztése stratégiai jelentőségű.

A mesterséges intelligenciára épülő innovációk nem önmagukban jelennek értéket, hanem akkor, ha beilleszthetők a meglévő rendészeti és turisztikai struktúrákba. Ennek kulcsa a fokozatos, adatvezérelt és emberközpontú bevezetés. Az alábbi javaslatok célja, hogy a mesterséges intelligencia gyakorlatban megvalósítható formában járuljon hozzá a biztonság tudatos turizmus fejlesztéséhez Magyarországon és nemzetközi szinten egyaránt.

Turizmusbiztonsági mesterséges intelligencia platform

A turizmusbiztonság fejlesztésének egyik legátfogóbb lehetősége egy önálló, interdiszciplináris turizmusbiztonsági mesterséges intelligencia platform létrehozása lenne. A platform célja, hogy a rendészeti, turisztikai, informatikai és önkormányzati adatok integrált feldolgozásával támogassa a döntéshozatalt és a kockázatelemzést.

A platform három fő pillérrre épülne:

1. Adatgyűjtés és integráció: A turizmushoz kapcsolódó nyílt és zárt adatok (forgalmi, szállásfoglalási, közrendvédelmi, esemény- és meteorológiai adatok) egy biztonságos, központi platformra kerülnek.
2. Elemzés és előrejelzés: Gépi tanulási modellek segítségével azonosíthatók a kockázati zónák, a turisztikai forgalom változásai, valamint a potenciális biztonsági események.
3. Döntéstámogatás: A platform interaktív felületet biztosítana a rendészeti és turisztikai szereplők számára, ahol valós időben láthatók az elemzési eredmények, és lehetőség van a közös reagálásra.

Ezzel összefüggésben nemcsak elemző, hanem képzési és innovációs szerepet is betölthetne. Tréningeket tartalmazhatna a mesterséges intelligencia alkalmazásáról, fejlesztési projekteket koordinációs felületével, és elősegítené az etikus, adatvédelmi szempontból is megfelelő technológiai bevezetéseket.

Prediktív turizmusbiztonsági rendszer

A turizmusbiztonság alapja a megelőzés. A prediktív (előrejelző) elemző rendszerek képesek a korábbi évek turisztikai és rendészeti adataiból tanulni és statisztikai valószínűségek alapján jelezni a lehetséges kockázatokat. Egy ilyen rendszer a mesterséges intelligencia segítségével:

- azonosítja azokat az időszakokat, amikor a turisztikai forgalom megnő (pl. rendezvények, hosszú hétvégék, ünnepek idején);
- felismeri a bűncselekmények vagy rendbontások gyakoriságát befolyásoló mintázatokat;
- és előrejelzéseket készít az optimális rendőri jelenlétre, útvonaltervezésre, illetve kommunikációs tevékenységre vonatkozóan.

A rendszer alkalmazása különösen hasznos lehet a nagyvárosi környezetben, ahol a turisták száma gyorsan változik, és a biztonsági kockázatok szezonálisan ingadoznak. Az előrejelző modellek segítségével a döntéshozók nemcsak reagálnak, hanem proaktívan alakítják a biztonsági intézkedéseket.

A prediktív rendszerek integrálása a rendészeti gyakorlatba hosszú távon csökkentheti a reakcióidőt, növelheti a lakosság biztonságérzetét, és hatékonyabbá teheti a szolgálat szervezést.

MI-alapú kommunikáció és kríziskezelés

A turisztikai krízisek során a legfontosabb a gyors, pontos és hiteles kommunikáció. A mesterséges intelligencia ezen a területen is hatékony támogató eszköz lehet. Az MI-alapú kommunikációs rendszerek képesek

- azonosítani és értékelni a közösségi médiában megjelenő híreket;
- kiszűrni a félrevezető információkat;
- automatikusan több nyelven tájékoztatni a turistákat;
- és valós időben koordinálni a kommunikációs reakciókat a rendészeti és turisztikai szervezetek között.

A kríziskezelés során az MI elemzi a közvélemény alakulását, előre jelzi a pánikra utaló mintázatokat, és javaslatot tesz a kommunikáció hangneme, tartalmára és csatornáira. Ez csökkenti a társadalmi feszültséget, és növeli a hatóságokba vetett bizalmat.

Képzési és kompetenciafejlesztési programok

A technológiai fejlesztések csak akkor lehetnek sikeresek, ha azok mögött megfelelő humán tudás és kompetencia áll. A mesterséges intelligencia turizmusbiztonsági alkalmazása új típusú ismereteket igényel az azt alkalmazó szakemberektől. A javasolt képzési modulok közé tartozhatnak:

- Adatértelmezés és adatbiztonság a rendszetben – az MI-rendszerekből származó adatok értékelése és felelős felhasználása.
- Digitális kríziskommunikáció és kockázatkezelés – a kommunikációs stratégiák optimalizálása válsághelyzetben.
- Etikai és jogi kérdések az MI alkalmazásában – a személyes adatok védelme és a technológiai felelősségvállalás.
- Szimulációs gyakorlatok – az MI által támogatott döntéshozatal modellezése valós szituációkban.

A képzési programok lebonyolítása történhetne felsőoktatási és rendészeti intézmények együttműködésében, ami erősítené a tudományos élet és gyakorlati végrehajtás közötti kapcsolatokat.

Javaslatok összegzése

A mesterséges intelligencia gyakorlati alkalmazása a turizmusbiztonságban nem futurisztikus elképzelés, hanem reális fejlesztési irány. Az adatvezérelt, prediktív, interaktív rendszerek képesek növelni a biztonságot, csökkenteni a kockázatokat és erősíteni a társadalmi bizalmat.

Az innovációk sikeres bevezetésének feltétele azonban a felelősségteljes tervezés, a fokozatos integráció és a megfelelő humán háttér biztosítása. A technológiai fejlődés nem helyettesítheti, hanem támogatja az emberi döntéshozatalt.

A jövő biztonság tudatos turizmusának kulcsa az együttműködés: a rendészeti szervek, az önkormányzatok, a technológiai partnerek és a helyi közösségek összefogása. Az itt bemutatott fejlesztési javaslatok egy olyan új látásmód alapját jelenthetik, amelyben a mesterséges intelligencia a biztonság, a fenntarthatóság és a társadalmi felelősség egyensúlyát teremti meg.

Összegzés és következtetések

A biztonság tudatos turizmus fejlesztése a 21. század egyik legösszetettebb, ugyanakkor legfontosabb rendészeti és társadalmi kihívása. A globalizáció, az utazási szokások átalakulása, a digitalizáció térnyerése és a társadalmi kockázatok növekedése olyan környezetet teremtettek, amelyben a hagyományos biztonsági megközelítések már nem elegendők. E folyamatok középpontjában a mesterséges intelligencia áll, amely egyszerre jelent lehetőséget és felelősséget a turizmusbiztonságban.

A dolgozat célja annak bemutatása volt, hogy az MI miként válhat a turizmusbiztonság fejlesztésének stratégiai eszközévé. Jól látható, hogy a biztonság kérdése nem csupán operatív, hanem rendszerszintű és társadalmi természetű, hiszen az információkhoz való hozzáférés, a kommunikációs megbízhatóság és a döntéshozatal minősége egyaránt meghatározza a turisták és a helyi közösségek biztonságérzetét. A mesterséges intelligencia e folyamatokban a racionalitás, a gyorsaság és az előrelátás eszköze lehet, amennyiben alkalmazása tudatos, etikus és átlátható módon történik.

Fő megállapítások

A megfogalmazott fejezetek alapján több alapvető megállapítás tehető a mesterséges intelligencia és a turizmusbiztonság kapcsolatáról:

1. A turizmusbiztonság multidiszciplináris terület, amely a rendészet-tudomány, az információtechnológia, a szociológia és a gazdaságtudomány metszéspontjában helyezkedik el. A biztonság ma már nem kizárólag a fizikai védelemről, hanem a bizalomról, a kommunikációról és az adatkezelésről is szól.
2. A mesterséges intelligencia új dimenziót ad a biztonságnak, mivel képes előre jelezni, elemezni és értelmezni a komplex mintázatokat. Az MI alkalmazása a turizmusbiztonságban a reaktív beavatkozások helyett proaktív, megelőző szemléletet tesz lehetővé.
3. Az adatvezérelt döntéshozatal kulcsszerepet kap a jövő turizmusában. Az adatok integrálása, rendszerezése és prediktív elemzése lehetővé teszi a források hatékonyabb elosztását, a kockázatok korai felismerését és a gyorsabb reagálást.
4. Az emberi tényező továbbra is meghatározó. Az MI nem helyettesítheti a rendészeti szakember tapasztalatát, mérlegelését és felelőségét, hanem annak kiegészítőjeként működik. Az ember és gép közötti együttműködés új kompetenciákat és szervezeti kultúrát igényel.
5. Az etikai és jogi keretek biztosítása nélkül nincs társadalmi bizalom. A mesterséges intelligencia csak akkor válhat a közbiztonság hiteles eszközévé, ha működése átlátható, jogszerű, és az emberi méltóságot tiszteletben tartja.
6. A fejlesztések csak partnerségben valósíthatók meg. A rendőrség, az önkormányzatok, a technológiai partnerek, a turisztikai szereplők és a kutatóintézmények együttműködése nélkül a mesterséges intelligencia nem integrálható hatékonyan a biztonsági gyakorlatba.

A gyakorlati alkalmazás lehetőségei

A turizmusbiztonság gyakorlati fejlesztését a dolgozat három fő irányban azonosította: az adatvezérelt elemzés, az intelligens kommunikáció és a partnerségen alapuló együttműködés területén.

- Az adatvezérelt elemzés terén az MI alkalmas a nagy mennyiségű, valós idejű adatok feldolgozására. A turisztikai, közlekedési, szállásfoglalási és rendészeti információk integrált elemzése alapján prediktív modellek hozhatók létre, amelyek képesek jelezni a biztonsági kockázatokat.
- Az intelligens kommunikáció lehetővé teszi a hiteles, többnyelvű és célzott információáramlást. A mesterséges intelligencia támogatja a kríziskommunikációt, kiszűri az álhíreket, és segít fenntartani a közbizalmat még bizonytalan helyzetekben is.
- A partnerségen alapuló együttműködés pedig az MI egyik legfontosabb hozadéka: a technológia közös platformot biztosít a rendőrség, az önkormányzat, a turisztikai hivatalok és a civil szervezetek számára. Ez a tudásmegosztás erősíti a koordinációt, és csökkenti a párhuzamos adatkezelést.

Tudományos és rendészeti következtetések

A mesterséges intelligencia megjelenése új paradigmát hozott a rendészet-tudományba is. Az eddig tapasztalatokra épülő, utólagos elemzéseket felváltja a prediktív, valós idejű gondolkodás. A turizmusbiztonság ennek az átalakulásnak az egyik legalkalmasabb terepe, mivel a turizmus dinamikus, adatintenzív és társadalmilag érzékeny rendszer.

A rendészeti gyakorlat szempontjából három fő következtetés vonható le:

1. Az MI bevezetése szervezeti tanulást igényel. A rendészeti szervezeteknek fel kell készülniük a technológiai alkalmazások kezelésére, az adatértelmezésre és az etikus döntéshozatalra.
2. A biztonság új értelmezést kap. A fizikai védelem mellett egyre nagyobb szerepet kap az információbiztonság, az adatvédelem és a társadalmi percepció kezelése.
3. A kutatás és a gyakorlat összekapcsolása elengedhetetlen. A turizmusbiztonsági innovációk csak akkor működnek hosszú távon, ha mögöttük folyamatos tudományos értékelés és visszacsatolás áll.

Záró gondolatok

A mesterséges intelligencia szerepe a biztonságtudatos turizmus fejlesztésében nem kérdés többé, hanem valóság. Az adatalapú döntéshozatal, az automatizált elemzés és az intelligens kommunikáció új szintre emeli a biztonsági tervezést, miközben az emberi tényező – az etika, a felelősség és a bizalom – megkerülhetetlen marad.

Természetesen nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a legfejlettebb mesterséges intelligenciával és digitális infrastruktúrával támogatott rendszerek is sebezhetőek bizonyos kritikus helyzetekben. Egy súlyos üzemzavar, kiberincidens vagy akár egy tartós áramszünet esetén a technológiai megoldások átmenetileg működésképtelenné válhatnak. A biztonság szempontjából ezért elengedhetetlen, hogy a biztonságért felelős szervek felkészültek legyenek az ilyen váratlan helyzetek kezelésére is. A működés folytonosságát biztosító vészforgatókönyvek, az analóg protokollok fenntartása és a humán erőforrások válsághelyzeti döntéshozatali képessége kulcsfontosságú. A technológiai függőség csökkentése nem a digitális fejlődés visszafogását jelenti, hanem annak tudatos kiegészítését olyan eljárásokkal, amelyek garantálják, hogy a szervezet alapfunkciói technológiai meghibásodás esetén is működőképesek maradjanak.

A biztonságos turizmus jövője azon múlik, hogy képesek vagyunk-e a technológiai lehetőségeket a közösség szolgálatába állítani. A mesterséges

intelligencia e folyamatban nem cél, hanem eszköz, egy olyan támogató rendszer, amely segít abban, hogy a turizmus egyszerre legyen biztonságos, fenntartható és emberközpontú.

A biztonság tudatos turizmus fejlesztése tehát nem csupán a jövő feladata, hanem a jelen felelőssége is. A mesterséges intelligencia abban segít, hogy ezt a felelősséget tudatosan, adatokra és bizalomra építve gyakoroljuk – az emberek, a közösségek és a turizmus szolgálatában.

Felhasznált irodalom

- Babu, George: Towards safer journeys: Exploring the potential of AI in tourism security. *International Journal of Safety and Security in Tourism/Hospitality* 2024/1. szám. 1–23. o.
- Buda András: A sokszínű mesterséges intelligencia. *Educatio* 2024/1. szám 1–12. o.
- Christián László – Szabó Csaba: A magánbiztonság, az önkormányzati rendészet és a polgárőrség szerepe a turizmus védelmében. In: Németh Kornél: I. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia tanulmánykötet. Pannon Egyetem Kiadó. Nagykanizsa, 2016. 18–24. o.
- Dobó Judit – Gyarakai Réka: A mesterséges intelligencia egyes felhasználási lehetőségei a rendvédelmi területeken. *Magyar Rendészet* 2021/4. szám. 67–81. o.
- Donka Attila: A biztonság mint szolgáltatási elem az aktív turizmusban. In: Németh Kornél – Jakab Bálint – Péter Erzsébet (szerk.): VIII. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia tanulmánykötet. Veszprém: Pannon Egyetem Kiadó. 2024. 268–281. o.
- Galie Fuchs, – Arie Reichel: An exploratory inquiry into destination risk perceptions and risk reduction strategies of first time vs. repeat visitors. *Tourism Management* 2011/2. szám. 266–276. o.

- Györki Mónika – Bujdosó Zoltán: A biztonság szerepe a turizmusfejlesztésben. *Acta Carolus Robertus* 2011/1. szám. 45–55. o.
- Matiza, Tafadzwa – Slabbert, Elmarie: Tourism is too dangerous! Perceived risk and the subjective safety of tourism activity in the era of COVID-19. *Geo Journal of Tourism and Geosites* 2021/36. szám. 580–588. o.
- Michalkó Gábor – Németh József – Ritecz György: Turizmusbiztonság. *Dialóg Campus*. Budapest, 2020.
- Papp Renáta: A mesterséges intelligencia etikai kihívásai. *Jogelméleti Szemle* 2025/1. szám. 51–72. o.
- Péter Erzsébet – Németh Kornél – Lelkóné Tollár Ildikó: Turizmusbiztonság, mint újonnan felmerülő fogyasztói igény. *Turizmus Bulletin* 2018/2. szám. 30–37. o.
- Peter, Cyril – Lim Kuan Long: Is safety an important consideration when making travel plans? An interpretive study of guests' perceptions. *Hospitality, Tourism and Marketing Studies* 2023/1. szám. 1–22. o.
- Ritecz György: A terrorizmus hatása a turizmusra. *Rendőrségi Tanulmányok* 2018/4. szám. 3–61. o.
- Van K. Nguyen, Riccardo Natoli, Sarath Divisekera: Artificial intelligence in the tourism industry: Applications, impacts, and ethical issues. *Tourism Management Perspectives* 2021/38. szám.

FENYVESI CSABA – FÁBIÁN VANESSZA

Pápai üzenetek a bűn ellen küzdőknek

Absztrakt

A tanulmány Ferenc pápa büntető igazságszolgáltatással kapcsolatos gondolatait és azok időszerű üzenetét elemzi a jogász- és rendészeti hivatások számára. A szerzők személyes élményen alapuló beszámoló keretében mutatják be a 2019. november 15-én, a Nemzetközi Büntetőjogi Társaság (AIDP) XX. világtalálkozója alkalmából elhangzott pápai beszédet, amely a jogállamiság, az emberi méltóság, valamint a környezeti és társadalmi felelősség kérdéseit helyezte a középpontba. A pápa különös hangsúlyt fektetett a büntetőjog emberközpontúságára, a börtönrendszer reformjára, az „ökocid” mint új büntetőjogi kategória beemelésére, valamint a jogi hivatásrendek morális felelősségére. Az írás célja, hogy e gondolatokat közvetítse a bűn elleni küzdelemben dolgozók, különösen a magyar rendőri, ügyészi és bírói közösség felé, felmutatva Ferenc pápa erkölcsi és jogfilozófiai örökségét.

Kulcsszavak: Ferenc pápa, büntető igazságszolgáltatás, emberi méltóság, jogállamiság, ökocid

Abstract

The study analyses Pope Francis’s reflections on criminal justice and their contemporary relevance for the legal and law enforcement professions. Through a personal, experience-based account, the authors present the papal address delivered on 15 November 2019 at the XX Congress of the International Association of Penal Law (AIDP), which placed the rule of law, human dignity, and environmental and social responsibility at its centre. The Pope placed particular emphasis on the human-centered nature of criminal law, the reform of the prison system, the inclusion of “ecocide”

as a new category of criminal offence, and the moral responsibility of legal professionals. The aim of the paper is to convey these ideas to those engaged in the fight against crime—particularly within the Hungarian police, prosecutorial, and judicial communities—highlighting Pope Francis’s moral and legal-philosophical legacy.

Keywords: Pope Francis, criminal justice, human dignity, rule of law, ecocide

Bevezetés

Írásunk tisztelgő emlékezés. Mégpedig a 2025-ben az égbe költözött Ferenc pápára. Emberi nagyságára, gondolatainak magvasságára. Amelyek között üzenetet fogalmazott meg a rendfenntartóknak, bűnüldözőknek, ügyvédeknek, ügyészeknek, bírácoknak, végső soron az igazságért küzdőknek. Ezt igyekszünk közvetíteni a Rendőrségi Tanulmányok olvasóinak.

Előzmények

Az első szerző elmondhatja, hogy: *„életem első pápája II. volt, éppen János Pál. 1981-ben azon kevesek – mások szerint sokak – közé tartozhattam, akik felügyelték a biztonságot Pécsen. Üvegkalitkás pápamobilján gördült végig az ünneplőkkel és rendőrökkel, rendbiztosítókkal telt mecsekajai utcákon. Az Ifjúság útján pillanthattam meg. Közös teremben, testközelben nem találkoztunk. Később XVI. Benedek sem jött felém. Így aztán kellemes nyár eleji meglepetésként ért 2019-ben, hogy az egyik szakmai szervezet – melynek magam is régóta tagja vagyok –, az AIDP (Association Internationale Droit Pénal – Nemzetközi Büntetőjogi Társaság) XX. világkongresszusa előzetes programjában felfedeztem a pápai audienciát. 2019. november 15. péntek 11 óra. Már nyáron tudták előre. Az örök város szívében tartandó professzionális találkozó máris felértékelődött.”*

Ferenc pápa érkezése

Az eső kopogtatta november 14-i csütörtökön a római JUISS egyetem jogi fakultásán¹ okkersárga kapuoszlopok között lépkedhettünk felfelé a hét domb egyikén. A Trevi-kútra emlékeztető pompázatos szökőkút ölelte a főépület előtti teret. Fölötte kétemeletes palota magasodott a dombtetőn. A konferencia résztvevői a mögötte lapuló modern blokkban vitáztak a jogi személyek, cégek büntetőjogi felelősségéről „*Criminal Justice and Corporate Business*” címmel. 40 ország 600 képviselője. Köztük voltak azért a pápára kíváncsi kísérők is, nem csak a büntetőjogászok, az igazságért, a jogbiztonságért hivatásszerűen harcolók. November 15-én, pénteken beteljesült a vágyuk.

Rutinos olasz sofőrök vezette buszokkal hatoltunk be a Szent Péter térre. Szemben az égbe szúrt, Michelangelo tervezte kupola. A világ egyes számú katolikus templomáé.

A Szent Péter bazilika melletti árkádsornál biztonsági őrök ellenőrizték ruházatunkat, táskáinkat. Áthaladva a Bronz-kapun számtalan meredek lépcsővel néztünk farkasszemet a világ legkisebb – 0,44 négyzetkilométeres, alig ezer lakosú – államában, a Vatikánban.

A folyosó belmagassága meghaladta a tíz métert, a márványoszlopokból áradt a Status Civitatis Vaticane (Stato della Città del Vaticano) semmihez sem hasonlítható patinája.

Az ódon falak mélyedéseinél – eső és hideg ellen hordott – fekete talárban őrök álltak. A lépcsőrengeteg tetején – újabb fordulattal jobbra – megint csak tömördeke meredek lépcsőt kellett leküzdeni, míg végre eljutottunk az Apostolok Palotája Regia termébe. Három ember magasságú, barnára pácolt, kétszárnyas ajtón léptünk be. A paradicsomba. Legalábbis úgy tűnt a fali és mennyezeti festményekből, a káprázatos márványburkolatokból, cizellált szobrokból. A földi létre az élénk sárga-kék-piros ruhás svájci gárdisták emlékeztettek. Dárda nem volt náluk. Övük bal oldalán csillámló

¹ Forrás: <https://www.luiss.edu/>

aranykard himbálózott. Egyéb fegyver nem bukkant elő. A koromszínű öltönyös, fülükben csavart zsinórt hordó testőrök is jól rejtegették – ha egyáltalán volt náluk – az elhárító eszközöket. Az öles termetű, tüske hajjú csapattagok németül kommunikáltak apró rádiójukon. Hogy kivel, nem tudjuk.

Sokáig mély csend, izgatott várakozás honolt a Sala Regiában. 12-kor tisztán hallottuk a Szent Péter templom felzsongó harangjátékát. Ferenc pápa még nem jött be. 12.30-kor sem. 13-kor jelezte az egyik padlizsánfrakkos, fodros fehér ingben feszítő, buzgón segédkező úr, hogy öt perc múlva érkezik Jézus földi helytartója. S valóban. A masszív tölgyajtók bezárultak, a zsanérok karcosan nyikorogtak egyet. Kívülről duruzsolás, szaporodó, kövön kopogtató léptek hallatszottak.

Az első, egyetlen nyitva maradt ajtón, a derengő homályból libbent be a hófehér reverendájú és pielólust (Soli Deo / sapkát) viselő Szentatya, nyakában fénylő ezüstkereszttel. A katedrára állított, törtfehér bőrrel borított magas támlás trónon foglalt helyet. Fél órán keresztül hallgatta az olasz szervezők vezetője, Paola Severino jogász nő köszöntőjét. Arca fáradtnak tűnt, de kibírta a lendületes szónoklatot. Aztán következett Őszentsége. Szemüvegét komótosan feltette, és egy zizegő papírcsomót vett elő. Elnézést kért a késésért, majd rátért a tárgyra – egyre élénkebb olaszszaggal.

A pápa beszéde

Hogy mit mondott, annak magyar fordítását (annak főbb pontjait) most ide idézzük, mert szerintünk nem csak a világ büntetőjogászaiknak üzent. Megszívlelendő gondolatok másoknak, köztük a magyar rendészletben, bűnüldözésben dolgozó rendőr kollégáknak is.

A Szentatya beszéde a következőket tartalmazta.

Szívélyesen köszöntöm Önöket, és az előző találkozásunkhoz hasonlóan köszönetet szeretnék mondani a társadalomnak nyújtott szolgálataikért és az igazságszolgáltatás fejlesztéséhez nyújtott hozzájárulásukért, az emberi méltóság és jogok tiszteletben tartásáért. Szeretnék megosztani néhány

olyan gondolatot Önökkel, amelyek az egyházat is érintik az evangelizáció, az igazságosság és a béke szolgálata során.

A büntetőjog jelenlegi helyzetéről

A büntetőjog már évtizedek óta – elsősorban más tudományágak hozzájárulása alapján – különböző ismereteket tartalmaz a szankcionálási funkció gyakorlásával kapcsolatos problémákról. Néhányukra utaltam az előző ülésen.

Ezen episztemológiai nyitottság ellenére a büntetőjog nem volt képes megvédeni magát a fenyegetésektől, amelyek napjainkban a demokráciák és a jogállamiság felett tornyosulnak. Másrészt a büntetőjog gyakran elhanyagolja a valósággal kapcsolatos adatokat, és így feltételez egy pusztán spekulatív tudást.

Nézzük meg a jelenlegi helyzet két fontos szempontját.

A piac idealizálása (bálványozása).

A törekeny, kiszolgáltatott személy védtelennek találja magát a piac érdekeivel szemben, amelyek egyetlen szabállyá váltak. Manapság egyes gazdasági szektorok nagyobb hatalmat gyakorolnak, mint maguk az államok. A valóság még nyilvánvalóbb a spekulatív tőke globalizációja idején. A profit maximalizálásának elve, minden egyéb megfontolástól elkülönítve, a kizárás modelljéhez vezet. Ez hevesen sújtja azokat, akik a jelenlegi társadalmi és gazdasági terhek miatt szenvednek, miközben a jövő generációi viselik a környezeti költségeket.

A jogászoknak ma az az elsődleges kérdése, hogy mit tehetnek annak a jelenségnek a leküzdésére, amely veszélyezteti a demokratikus intézményeket és az emberiség fejlődését. Valójában minden büntetőjogász aktuális kihívása a büntető irracionalitás visszaszorítása, amely többek közt a börtönök zsúfoltságában, a börtönbeli kínzásokban, az örök önkényességében és visszaéléseiben, a büntetés hatályának kiterjesztésében nyilvánul meg.

A büntetőjogi idealizmus kockázatai.

Túl kell jutni a büntetőjog idealisztikus szemléletén, ugyanis a büntetés kiszabása nem igazolható morálisan a rendszabályokba vetett bizalom erősítésének a képességével, sem azzal az elvárással, hogy minden személy szerepet töltsön be a társadalomban, és úgy viselkedjen, ahogy azt tőle elvárják.

A büntetőjogot normatíváiban nem lehet elválasztani a valóság elemei adataitól, például azoktól, amelyek megmutatják a szankció valódi működését. A valóság minden gyengítése, amely messze nem technikai erény, hozzájárul a hatalom gyakorlásának elrejtéséhez.

A gazdasági bűncselekmények társadalmi kárt okoznak.

A büntetőjog nem ad kellő védelmet korunk fenyegetéseivel szemben. Kévségszerűen figyelmeztetnek a legkomolyabb bűncselekmények, különösen a vállalatok makro bűncselekményei. Nem túlzok. Nagyra értékelem, hogy a kongresszus figyelembe vette ezt a kérdést.

A globális pénzügyi tőke nem csak a vagyon, hanem az emberek és a környezet ellenében is súlyos bűncselekmények forrása. A szervezett bűnözés felelős többek közt az államok túlzott eladósodásáért és bolygónk természeti erőforrásainak megrongálódásáért. A büntetőjognak nem szabad segédkeznie ahhoz a magatartáshoz, amelyben az aszimmetrikus helyzetek kihasználásával az erőfölényt a kollektív jólét kárára használják fel. Ez a helyzet például abban az esetben, amikor az államkötvények értékét spekuláció révén csökkentjük, anélkül, hogy aggódnánk, hogy ez befolyásolja vagy rontja az egész nemzet gazdasági helyzetét. Ezek olyan bűncselekmények, amelyek súlyossága az emberiség elleni bűncselekményekhez fogható, amelyek éhezéshez, nyomorúsághoz, kényszervándorláshoz, halálos környezeti katasztrófákhoz és az őslakosok népiirtásához vezetnek.

A környezet védelme a büntetőjog által

Igaz, hogy a büntetőjogi válasz a bűncselekmény elkövetésekor keletkezik, és nem hozza helyre a károkat, és nem akadályozza meg az ismétlődést, és

ritkán van visszatartó ereje. Az is igaz, hogy egyfajta büntethetőségi szelektivitás érvényesül, ami miatt a szankcionálási funkció általában a legsebezhetőbbeket érinti. Tisztában vagyok azzal is, hogy van egy fenyítő (punitív) áramlat, amely azt vallja, hogy a legváltozatosabb társadalmi problémákat a büntetőrendszeren keresztül kell megoldani.

Ehelyett az igazságosság elemi értelme azt követelné meg, hogy bizonyos magatartások, amelyekért a vállalatok általában felelősek, ne maradjanak büntetlenül. Különösen mindazok, amelyeket „ökocidnak” („öko-gyilkosságnak”) lehet nevezni: a levegő, a talaj, a víz erőforrásainak súlyos szennyezése, a növény- és állatvilág nagymértékű megsemmisítése és minden olyan cselekvés, amely ökológiai katasztrófához vezethet, vagy egy ökoszisztémát tönkretelhet. Úgy gondoljuk, hogy be kell illeszteni a katolikus egyház katekizmusába az ökológia (környezet) elleni bűnt, mert ez a kötelességünk. Ebben az értelemben a pán-amazónai régióban az atyák azt javasolták, hogy az „ökológiai bűnt” úgy kell definiálni, hogy az az Isten, a szomszéd, a közösség és a környezet elleni cselekedetnek vagy mulasztásnak minősül. A környezetszennyezés bűn a jövő nemzedékeivel szemben, amely a környezet harmóniájának megsemmisítésében, a kölcsönös függőség elvének megsértésében és a teremtmények közti szolidaritás hálózatainak megszakításában mutatkozik meg.

Ahogy Ön a beszédében rámutatott, az „ökocidot” („öko-gyilkosságot” vagy „ökobűnt”) úgy kell érteni, hogy egy adott terület ökoszisztémája elveszett, károsodott, megsemmisült, oly módon, hogy a lakosság általi felhasználásuk komoly veszélybe került. Ez az 5. bűncselekmény-kategória a béke ellen, amelyet a nemzetközi közösségnek ismernie kell.

Ezen alkalommal Önökön keresztül szeretném felhívni a terület összes vezetőjét és szereplőjét, hogy erőfeszítéseikkel járuljanak hozzá otthonunk megfelelő védelméhez.

A büntető hatalom bizonyos visszaéléseiről

Ezen rész befejezéseként szeretnék utalni néhány olyan problémára, amelyek az előző találkozásunk óta az elmúlt években még súlyosabbak lettek.

- a. *A letartóztatással visszaélés:* Aggódom az előzetes letartóztatás önkényes alkalmazása miatt. Sajnos a helyzet számos országban és régióban rosszabbodott, ahol az ítélet nélküli fogvatartottak száma már a börtön lakosságának 50%-át is meghaladja. Ez hozzájárul a börtönkörülmények romlásához és a rendőri, katonai erők ilyen célú alkalmazásához. Az előzetes letartóztatás speciális körülmények fennállása nélkül, illetve túlzott időtartamra történő alkalmazása esetén megsérti az ártatlanság vélelmének elvét, miszerint a terhelt ártatlan, amíg a bűnösségét nem bizonyítják.
- b. *Az erőszak akaratlan ösztönzése:* A legitim védelem reformjait több országban is végrehajtották, és – állítólag – igazolja a biztonsági, jogalkalmazói erők által elkövetett bűncselekményeket. Fontos, hogy a jogász közösség a tradicionális kritériumokat megvédje, azért, hogy a büntető demagógia ne váljon az erőszak ösztönző részévé. Ez ugyanis elfogadhatatlan magatartás a jogállamiságban, és gyakran rasszista előítéllettel és társadalmilag kirekesztett csoportok sérelmével jár.
- c. *A kirekesztés és a gyűlölet kultúrája:* Az „egyszer-használatosság” kultúrája, a jóléti társadalom egyéb pszicho-szociális jelenségeivel kombinálva, olyan abnormális jeleket mutat, amelyek a gyűlölet kultúrájává fajulhatnak. Sajnos nem elszigetelt jelenségekről van szó. Természetesen szükséges lenne egy átfogó elemzés arról, hogyan kezelik a nehézségeket a fiatalok és a felnőttek. Nem véletlen tehát az, hogy újra megjelennek a jellemzően náci jelképek és magatartások. Bevallom Önöknek, hogy hallgatván egyes vezetőket, akik a rendért vagy éppen a kormányzásért felelősek, Hitler 1934-es, 1936-os beszédei jutnak eszembe. Most, 2019-ben. Olyan jellemzően náci tevékenységek is jelen vannak, mint a zsidók, cigányok, homoszexuálisok üldözése, amelyek a kirekesztés és gyűlölet kultúrájának lényegét képezik. Ez történt akkoriban, és ma újra észlelhető. Ébernek kell lenni polgári és egyházi körökben egyaránt,

hogy elkerülhessük e romlottság lehetséges veszélyét, amelyről fel-tételezzük, hogy nem szándékos.

- d. *Jogi hadviselés:* A média, az ellenfelek és az igazságügyi szervek időszakosan a politikai vezetőkkel szemben hamis vádakot emel-nek. Ilyen módon próbálnak fellépni a nem kívánt kormányok és a korrupció ellen, valamint így próbálják érvényesíteni politikájukat, ami előnyös azoknak, akik autoriter hatalmat szeretnének. Ugyanakkor, kíváncsi lennék arra, hogy az adóparadicsomokat, amelyek mindenféle bűncselekmény elrejtésére szolgálnak, miért nem tekintik korrupciós bűncselekményeknek. Vagy ehhez hason-lóan a közpénzek szétosztásait, amelyek egyre jobban minimalizá-lódnak. Ezen mindenkinek érdemes elgondolkodnia.

Felhívás a felelősségvállalásra

Szeretném felhívni mindazok figyelmét, akik büntetőjogi szakértők, és aki-ket különféle szerepekben felkérnek arra, hogy büntető jogalkalmazási fel-adatot végezzenek, hogy tekintettel arra, hogy a büntetőjog alapvető célja a közösség védelme, ezért ezen a területen minden feladatnak és szerepnek hatása van a közösségre. Ugyanakkor ez komoly felelősséggel jár, bármi-lyen szinten is legyen a személy az igazságszolgáltatásban. A bírótól az állami erő képviselőjéig.

Akit felkérnek ezen a területen egy feladat elvégzésére, annak folyama-tosan tiszteletben kell tartania egyrészt a törvényeket és azok rendelkezé-seit, valamint megfelelő lelkiismerettel kell elvégeznie a feladatot. Más-részt nem szabad elfelejtenie, hogy a törvény önmagában nem valósítja meg a büntető funkció céljait, azt az érintett személyekre alkalmazni is kell. A törvényeknek az esetekhez és személyekhez való hozzáigazítása elen-gedhetetlen és nagyon nehéz feladat. Annak érdekében, hogy a büntető igazságszolgáltatás ne váljon cinikus és személytelen mechanizmussá, szükségünk van kiegyensúlyozott és felkészült, de mindenekelőtt szenvedélyes és igazságos emberekre, akik tisztában vannak kötelességükkel és az általuk viselt nagy felelősséggel. Így a törvény – mégpedig az összes

törvény, nem csak a büntetőjogi – nem lesz öncélú. Az érintett személyek szolgálatában lesz függetlenül attól, hogy terheltről vagy sértettről van szó. Ugyanakkor a büntetőjog képes az igazságszolgáltatás eszközeként hatékony védelmet adni a közösség alapvető jogainak őrzésére.

Természetesen a „*helyreállító büntető igazságszolgáltatás*” felé kell haladnunk. Minden bűncselekményben van egy sérült fél, és van két sérült kapcsolat: a bűncselekményért felelős személy és az áldozat között, valamint az elkövető és a társadalom között. Hangsúlyozom, hogy aszimmetria van a büntetés és a bűncselekmény között, és az egyik gonosz tette nem lehet válasz egy másik gonosz tette.

A keresztényi gondolkodásban az igazságosság modellje tökéletes megtestesülést talál Jézus életében, aki – miután megvetették és erőszakosan bántak vele, ami végül a halálához vezetett – feltámadásakor a béke és megbocsátás üzenetét hozta magával. Ezeket az értékeket nehéz elérni, de szükségesek mindenki jó életéhez. Visszatérek Paola Severino professzor börtönökre vonatkozó szavaihoz: a börtönökben mindig szükség van egy „ablakra”, ami a reintegráció (jövőtávlat) felé tekint. El kell gondolkodnunk a börtönök kezelésének módjáról és arról, hogy a büntetés képes-e megváltoztatni a bebörtönzött elkövetőt.

A társadalmakat megkérjük arra, hogy haladjanak egy olyan igazságos modell felé, ahol van mód a bűncselekmény által szétszakított kötelékek helyrehozatalára (a párbeszédre) és a keletkezett károk megtérítésére. Ez egy nagy kihívás, de nem lehetetlen. Olyan kihívás, amelyben mindnyájunknak észszerűen, békésen és demokratikus módon kell kezelnünk a problémákat.

Kedves Barátaim! Három dolgot szeretnék megköszönni: az egyórás vázlatot, a hosszú beszéd meghallgatását és még egyszer a találkozót. Köszönöm! Biztosítom Önöket, hogy továbbra is azon leszek, hogy az emberek szolgálatában állva az igazságosság szerint végezzem a munkámat. Nem kétséges, hogy azoknak, akik megkeresztelkedtek, és a keresztény hitvallás szerint élnek, ez a hely nagyon kiváltságos. És még azoknak is, akik

nem keresztények, Isten segítségére van szükségük minden ok és igazságosság forrása miatt. Szívből áldalak meg titeket a Szűz Anya és a Szentlélek segítségével, és kérlek titeket, hogy imádkozzatok értem. Köszönöm.

Záró gondolatok

Az írott szöveget és áldást szabad beszéd követte. Öméltósága akkor volt a „legjobb formájában”. Aki látni és hallani is kívánja őt, nézze meg a Vatican News már aznap este megjelentetett webhelyén. S ne csodálkozzunk ezen a gyorsaságon. A cseppet sem szegény, turisták lepte törpeállamban létezik Vatikáni Rádió, Televízió, Angyalvár, újság (L'Osservatore Romano), bélyeg, posta (Post Vaticane), múzeum, könyvtár, kúria, titkos levéltár, alamizsnahivatal, csendőrség, börtön, heliport is.

A teljes pápai szöveg (videó) olaszul, illetve angolul is megjelent.²

A Regia meseterem bordó üléses harminc sorából az elsőben ülő vezető AIDP-tisztviselők érintkezhetek, kezet is foghattak Franciscus pápával, ha akartak, kezet is csókolhattak neki. A többieknek távolabbi búcsúintés jutott. És egy közös kép, középen a Jorge Mario Bergoglio néven született egyházi méltósággal. 83 évesen is rugalmasan foglalt helyet a két sorblokk között, és nézett a hivatásos fotós objektívébe. Ezt tette egészen 89 éves koráig, lendületesen, bölcsen, erős élni akarással.

² Forrás: https://www.youtube.com/watch?time_continue=648&v=z1FNx63no4s&feature=emb_logo;
<https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2019-11/pope-francis-penal-law-justice-environment.html>
Letöltés ideje: 2026.03.08.

ROSKÓ ROBERTA

Alternatívák nyomatoláshoz ujjnyom-festék helyett

Absztrakt

Ez a tanulmány a hagyományos ujjlenyomat-tinták lehetséges alternatíváit vizsgálja, amikor a szokásos eszközök nem állnak rendelkezésre. Kísérleteket végeztek a háztartási festékek vagy más, könnyen hozzáférhető, ujjlenyomatvételre alkalmas anyagok azonosítására. Ennek érdekében számos kritériumot határoztak meg: a tintának könnyen hozzáférhetőnek, költség-hatékónak, nem mérgezőnek és könnyen lemoshatónak kell lennie. A legjobb eredményeket a SIRCHIE Silk Black ujjlenyomatporból és étolajból készült pasztával érték el. Ez a keverék mind a négy követelménynek teljes mértékben megfelelt, és gyorsan elkészíthető volt. Ezek a kísérleti eredmények egy praktikus, kulcsrakész megoldást kínálnak bármely rendőrsőn.

Kulcsszavak: ujjnyomat, ujjnyomat festék, tízujjas nyomat, forenzikus, nyilvántartásba vétel, költséghatékony

Abstract

This study explores potential alternatives to standard fingerprint ink used in tenprinting, when the regular tools are unavailable. Experiments were conducted to identify common household paints or other accessible substances suitable for fingerprinting. For this purpose, several criteria were established: the ink must be easily accessible, cost-effective, non-toxic, and easy to wash off. The best results were achieved using a paste created from SIRCHIE Silk Black fingerprint powder and cooking oil. This mixture fully met all four requirements and was quick to prepare. These experimental findings provide a practical, turnkey solution for use at any police station.

Keywords: fingerprint, fingerprint ink, tenprint, forensic, registration, cost-effective

Bevezetés

A tanulmány az ujjnyomatoláshoz használt rendszeresített festékre keres alternatívát.¹ Előfordulhat ugyanis, hogy a központi beszerzésű festék elfogy, a nyomatolásra azonban szükség lehet. Ujjnyom-festék hiánya esetén a központi raktárakból a beszerzés azonnalos módon nem feltétlenül megoldható. Mivel a gyanúsítás után haladéktalanul gondoskodni kell az ujjnyomatolásról, és a gyanúsítástól számított 24 órán belül a szükséges adat szolgáltatásnak meg kell történnie, ezért a bűnügyi nyilvántartásba vételt csak különösen indokolt esetben lehet későbbi időpontban végrehajtani.²

A tanulmány elkészítéséhez e helyzet lehetséges megoldásainak felkutatása ösztönzött, ezért kísérletet végeztem, hogy milyen hétköznapi festékeket vagy egyébként hozzáférhető anyagokat lehet a nyomatoláshoz felhasználni. Fontos, hogy az anyag valóban könnyen beszerezhető, egészségre nem ártalmas, a kézről könnyen lemosható legyen.

Mivel az ujj- és tenyérynymat-vétel végrehajtásáról szóló 12/2016. BM rendelet mellékletében az ujjnyomat-festék gyártójára, típusára, összetételére vonatkozó kötelező jellegű előírás nincs, ezért a fenti tényezők figyelembevételével kerestem lehetséges helyettesítő anyagokat.

Az ujjnyomatolás normál körülmények között

A bűnügyi nyilvántartásba vétel során a nyilvántartásba vételre kötelezett személyről fényképfelvétel készül, a gyanúsításában szereplő bűncselekmény függvényében tőle ujj- és tenyérynymatot, továbbá bizonyos esetek-

¹ Jelen tanulmány a 2025-ben a Rendőrség Tudományos Tanácsának pályázatán 3. helyezést elért mű alapján készült.

² 2009. évi XLVII. törvény (Bnytv.) 93. §., 26/2018. ORFK utasítás

ben DNS-mintát rögzítenek. Ezt követően a Robotzsaru rendszerben található Alfonz rendszerben rögzítik a gyanúsított személy személyleírását, mely tartalmazza többek között az érintett személy különös ismertetőjeveit, tetoválásait, műtéti sérüléseit, hegesedéseit, csonkolódásait.

Az ujj- és tenyérnyomatok rögzítését ujjnyomat-festékes eljárással, vagy a szakértői nyilvántartó szerv által jóváhagyott digitális nyomatfelvételi berendezéssel kell végezni.³ A bűnügyi nyilvántartásba vétel szükségességét és a keletkezett adatok adatbázisba rendezését a Bnytv. írja elő.

Az ujjnyomat vétele klasszikusan festékkel történik, papírlapra. Azaz e célra szolgáló, nem irritatív fekete festék vékony rétegét hordják fel a bőrre, majd a befestékezett ujjat körömszélről körömszélre végig átforgatják a papírlapon. Ívelt felületre helyezve a teljes tenyér nyomatát is rögzítik.⁴

A festéket általában egy horganyzott fémlemezen gumihengerrel filmszerűen vékony réteggé egyengetik. Ezt követően az ujjakat és a tenyeret vagy a lemezzel, vagy a hengerrel festékezik meg. Előbbi a „hivatalos” (normába⁵ foglalt), utóbbi a gyakorlatban elterjedtebb módszer. Az ujjakat ezt követően körömszélről körömszélre átforgatják úgy, hogy minden ujj festékes nyomata a rendszeresített ujjnyomatlap megfelelő rovatába kerüljön. A rendszeresített ujjnyomatlap ugyancsak normába⁶ van foglalva, így biztosítják, hogy az Interpol ajánlásainak megfelelően. Az Interpol huszonkettedik európai regionális konferenciája 1993-ban megtervezte az Európában egységes megjelenésű ujjnyomatlapot.⁷ Világszerte egységes ujjnyomatlap nincs, és a számítógépes adattovábbítás miatt a probléma ma már nem releváns.⁸

³ 12/2016. BM rendelet 4. melléklet 1.

⁴ Bócz Endre: Kriminálisztika I-II. BM Duna Palota. 2024. 406-407. o.

Fenyvesi Csaba, Herke Csaba & Tremmel Flórián: Kriminálisztika. Ludovika Egyetemi Kiadó. 2022. 254-255. o.

⁵ BMr 4. melléklet 2. c)

⁶ BMr 2. melléklet

⁷ Interpol Resolution AGN/64/RES/09, 1995.

⁸ Petrétei Dávid: Daktiloszkópiai nyomatok rögzítése élő személyekről és holttestekről. Magyar Bűnüldöző 2018/1–2. szám. 11–18. o.

Az ujjnyomatolás egyéb eszközei élő emberre

Ujjnyomat-festék létezik szalagra felhordva vagy önfestékező párnaként (masszaként) is. Ezek hordozható, illetve eldobható eszközök, a „rabosító helyiségek” komfort körülményeitől távol is jó minőségű ujjnyomatolást tesznek lehetővé, és használatuk után nincs szükség az eszközök takarítására sem.⁹

A szalagra gyárilag felhordott ujjnyomatfesték kísérlettel bizonyítottan gyorsabb és kényelmesebb nyomatvételt tesz lehetővé a klasszikus, hengerrel elegyentetett ujjnyom-festék használatával szemben, adott esetben nem csak bűnügyi nyilvántartásba vétel, de ismeretlen személyazonosságú holttest személyazonosságának megállapítására végrehajtott ujjnyomatvételnél során is.¹⁰

Az önfestékező masszát a Belügyi Szemle szerző nélküli cikkben mutatta be 1969-ben, a kelet-német Forum der Kriminalistik írását ismeretve.¹¹ A festékmassza esetén a massa kifejezés nem teljesen pontos, mert 100 °C alatt szilárd anyagként viselkedik, mint egy jól lehűtött kocka tea-vaj, csak azzal ellentétben nem olvad fel szobahőmérsékleten.

A rabosító helyiségeken kívül végrehajtandó nyilvántartásba vételek legismertebb eszköze azonban a hordozható nyomatolókészlet. A sokszor még ma is használt hordozható nyomatolókészlet, faláda az Országos Rendőr Kapitányság (ORK) Tudományos Technikai Osztályának fejlesztése volt, a Belügyi Szemle 1956/4. száma mutatta be egy szerző megjelölése nélküli írásban.

⁹ Petrétei Dávid (2018): i.m.

¹⁰ Volarics J. – Rosko R, & Petretei D.: Comparing the Inking Method and the Dusting-Lifting Method for Recording Exemplar Fingerprints. *J Forensic Med Sci Law*. 2025. 55-59. o.

Forrás: <https://doi.org/10.59988/jfmsl.vol.34issue1.11>

Letöltés ideje: 2026.03.08.

¹¹ Petrétei Dávid: A daktiloszkópia magyar nyelvű bibliográfiája 2024-ig. *Forenzikus Füzetek*. 2024/3. szám. 47–79. o.

A kísérlet

A végrehajtott kísérlet során a kísérletbe bevont eszközökkel szemben öt követelményt határoztam meg.

Legyen olcsó, mivel egy nyilvántartásba vételt végző személytől sem várható el, hogy akár saját, akár a szervezete számára nagyobb költséget keletkeztessen egy alapfeladat, a nyilvántartásba vétel végrehajtása érdekében. Az anyag egyszerűen beszerezhető, bárhol könnyedén hozzáférhető legyen. Élő személyen való felhasználása miatt legyen bőrbarát, illetve a nyomatolás végeztével legyen könnyen lemosható a bőrfelületről. A felhasznált anyag szépen képződjön le papíron, a továbbiakban azon ne kezdjen el, ne sérüljön.

A szép leképeződést és a könnyű lemosást a gyakorlatban is kipróbáltuk, 80 grammos fénymásolópapírra nyomatolva. Illetve szappannal, alkoholos szappannal és Ultra Derm kéztisztítóval kíséreltük meg lemosni a kézről. Ez utóbbihoz szubjektív értékeket rendeltünk: könnyű lemosni, nehéz lemosni, nem lehet lemosni.

1. anyag: SIRCHIE Silk Black korompor

- ***Szükséges eszközök:*** Korompor, ecset.
- ***Felhordás:*** A koromport ecset segítségével közvetlenül a bőrre hordjuk fel, majd a bőrfelületet a papírra nyomjuk.
- ***Eredmény:*** A daktiloszkópiai nyomat szépen kivehető, azonban halvány, továbbá a papíron a nyomatolást követően könnyen elkenődik. (1. számú kép)
- ***Moshatóság:*** Könnyű lemosni.

1. számú kép
Nyomatolás koromporral

2. anyag: ICO vízfesték

- **Szükséges eszközök:** Vízfesték, ecset.
- **Felhordás:** A festéket ecset segítségével a bőrfelületre visszük, majd a festékes bőrfelületet a papírra nyomjuk.
- **Eredmény:** Kevés víz felhasználásával a festék a bőrön szinte azonnal szárad, és a leggyorsabb nyomatolás esetén sem alkalmazható. Vizesebb oldásánál a daktiloszkópiai nyomat elmosódott, a bőrfodorszál-mintázatok festékkel telítődnek, a minta nem felhasználható. (2. számú kép)
- **Moshatóság:** Könnyű lemosni.

2. számú kép
Nyomatolás vízfestékkel

3. anyag: ICO olajpasztell kréta

- **Szükséges eszközök:** Olajpasztell kréta.
- **Felhordás:** Az olajpasztell rúddal közvetlenül a bőrfelületet dörzsöljük be.
- **Eredmény:** A daktiloszkópiai nyomat halvány, a bőrfodorszálak nem vagy csak részben kivehetőek. (3. számú kép)
- **Moshatóság:** Szappannal könnyű lemosni.

3. számú kép
Nyomatolás olajpasztellel

4. anyag: Pentart üvegfesték

- **Szükséges eszközök:** Üvegfesték, ecset.
- **Felhordás:** Ecsettel, hígítás nélkül, közvetlenül a bőrfelületre viszük fel a festéket.
- **Eredmény:** A festék a bőrfelületen a leggyorsabb felhordás után is gyorsan szárad, értékelhető daktiloszkópiai nyomat a gyors száradás miatt nem képződik le. (4. számú kép)
- **Moshatóság:** Szappannal és dörzsöléssel könnyű lemosni.

4. számú kép
Nyomatolás üvegfestékkel

5. anyag: TURNER akrilfesték

- **Szükséges eszközök:** Akrilfesték, gumihenger.
- **Felhordás:** A festéket a gumihengerrel a fémlapon elegyengetjük, majd a bőrfelületre a hengerről hordjuk fel.
- **Eredmény:** A festék a bőrfelületen a leggyorsabb felhordás után is gyorsan szárad, értékelhető daktiloszkópiai nyomat a gyors száradás miatt nem képződik le. (5. számú kép)
- **Moshatóság:** Könnyű lemosni.

5. számú kép
Nyomatolás akrilfestékkel

6. anyag: KOH-I-NOOR tus

- **Szükséges eszközök:** Tus, saját ecsete, papírtörő.
- **Felhordás:** A tust a saját tégelyében lévő ecsettel közvetlenül a bőrre visszük fel
 - **1. eset:** A tus felhordása után a bőrfelületet közvetlenül a papírra nyomjuk.
Eredmény: A daktiloszkópiai nyomat elmosódott, a bőrfodorszál-mintázatok festékkel telítődnek, a minta nem felhasználható. (6. számú kép)
 - **2. eset:** A tus felhordása után egy alkalommal a kezét 1 réteg papírtörővel érintőleg leitatjuk, majd a papírra nyomjuk.
Eredmény: A daktiloszkópiai nyomat részben elmosódott, a bőrfodorszál-mintázatok részben festékkel telítődnek, a minta nem felhasználható. (7. számú kép)
 - **3. eset:** Felhordás után egy alkalommal a kezét 1 réteg papírtörővel érintőleg leitatva, a kezét papírra nyomva, majd ismételt papírra nyomva.
Eredmény: A daktiloszkópiai nyomat csak részben látható, azonban az is csak halványan. (8. számú kép)
- **Moshatóság:** Alkoholos szappannal könnyű lemosni.

6-7. számú kép
Nyomatolás tussal (1-2. eset)

8. számú kép
Nyomatolás tussal – 3. eset

7. anyag: ICO alkoholos filc

- ***Szükséges eszközök:*** Alkoholos filc, plusz papírlap.
- ***Felhordás:*** A filctollal közvetlenül a bőrfelületet színezzük meg.
- ***Eredmény:***
 - ***1. eset:*** A festett ujjbegyet a papírra nyomva a nyomaton a bőrfodorszál-rajzolatok festékkel telítődtek, a nyomat nem értékelhető. (9.–10. számú kép)
 - ***2. eset:*** A festett ujjbegyet egy alkalommal irreleváns papírra nyomjuk, majd a releváns nyomatot elkészítjük. A nyomat ez esetben halvány, a bőrfodorszálak nem láthatóak, a minta értékelhetetlen. (11. számú kép)
- ***Moshatóság:*** Nem mosható. Erre való tekintettel a tenyérynymóvételt nem kíséreltük meg.

9-10-11. számú képek
Nyomatolás alkoholos filccel (1-2-3. eset)

8. anyag: IKEA textilfilc

- ***Szükséges eszközök:*** Textilfilc.
- ***Felhordás:*** A textilfilccel közvetlenül a bőrfelületet festjük meg, majd a festékes ujjbegyet nyomjuk a papírra.
- ***Eredmény:*** A daktiloszkópiai nyomban a bőrfodorszálok festékkel telítődtek, a nyom nehezen értékelhető. Tenyérszám rögzítése a festék bőrön való gyors száradása miatt textilfilccel nem lehetséges. (12. számú kép)
- ***Moshatóság:*** Alkoholos szappannal könnyű lemosni.

12. számú kép
Nyomatolás textilfilccel

9. anyag: KOH-I-NOOR tempera

- **Szükséges eszközök:** Tempera, gumihenger, fémlap.
- **Felhordás:** A festéket a fémlapon gumihengerrel egyenletesen eloszlatjuk, majd a festéket a bőrfelületre a hengerről visszük fel.
- **Eredmény:** A tenyérnyom a festék bőrön való gyors száradása miatt csak részben és halványan látható. (13. számú kép)
- **Moshatóság:** Könnyű lemosni.

13. számú kép
Nyomatolás temperával

10. anyag: IKEA tempera

- **Szükséges eszközök:** Tempera, gumihenger, fémlap.
- **Felhordás:** A festéket fémlapon gumihengerrel egyenletesen eloszlatjuk, majd a bőrfelületre a festéket a gumihengerről visszük fel.
- **Eredmény:** A leggyorsabb felhordás ellenére is a tenyérnyom részben hiányos (hüvelykujj és kisujj) a festék bőrön való gyors száradása miatt. (14. számú kép)
- **Moshatóság:** Szappannal könnyű lemosni.

14. számú kép
Nyomatolás temperával

11. anyag: Rosa tempera

- *Szükséges eszközök:* Tempera, gumihenger, fémlap.
- *Felhordás:* A festéket a fémlapon gumihengerrel egyenletesen eloszlatjuk, majd a bőrfelületre a festéket a gumihengerről visszük fel.
- *Eredmény:* A tenyérynomban látható bőrfodorszálok jól kivehetők. (15. számú kép)
- *Moshatóság:* Szappannal könnyű lemosni.

15. számú kép
Nyomatolás temperával

12. anyag: Pelikan tinta (bélyegzőtinta)

— **Szükséges eszközök:** Tinta, gumihenger, tintapárna, papírtörölő.

— **Felhordás:**

- **1. eset:** A tintát a tégelyben található ecsettel közvetlenül a bőrfelületre visszük fel, majd a festékes ujjat a papírra nyomjuk.

Eredmény: A daktiloszkópai nyomat festékkel teljesen telített, a minta értékelhetetlen. (16. számú kép)

- **2. eset:** A tintát a tégelyben található ecsettel közvetlenül a bőrfelületre visszük fel, majd a festékes ujjat a nyomatolás előtt egy alkalommal irreleváns papírlapra nyomjuk.

Eredmény: A daktiloszkópai nyomat részben elmosódott, halvány, a bőrfodorszál-mintázatok részben festékkel telítődnek, a minta nem felhasználható. (17. számú kép)

- **3. eset:** A tintát a tégelyben lévő ecsettel a gumihengerre kenjük, majd a bőrfelületre a festéket a hengerrel visszük fel.

Eredmény: A daktiloszkópai nyomat elmosódott, a bőrfodorszál-mintázatok festékkel telítődnek, a minta nem felhasználható. (18. számú kép)

- **4. eset:** A tintát a tégelyben lévő ecsettel a gumihengerre kenjük, majd a bőrfelületre a festéket a hengerrel visszük fel. Ezt követően a festékes bőrfelületet egy alkalommal irreleváns papírlapra nyomjuk.

Eredmény: A daktiloszkópai nyomat részben elmosódott, a bőrfodorszál-mintázatok részben festékkel telítődnek, a nyomat halvány, a minta nem felhasználható. (19. számú kép)

- **5. eset:** A tintát a tégelyben lévő ecsettel a gumihengerre kenjük, majd a bőrfelületre a festéket a hengerrel visszük fel. Ezt követően a nyomatolás előtt a festékes bőrfelületet 1 réteg papírtörölővel érintőleg leitatjuk.

Eredmény: A daktiloszkópiai nyomatban a bőrfodorszálak festékekkel részben telítettek, a minta nem felhasználható. (20. számú kép)

- **6. eset:** A tintát a tégelyben lévő ecsettel a gumihengerre kenjük, majd a bőrfelületre a festéket a hengerrel visszük fel. Ezt követően a nyomatolás előtt a festékes bőrfelületet 1 réteg papírtörlővel érintőleg leitatjuk, majd nyomatolás előtt az ujjat egy alkalommal irreleváns papírra nyomjuk.

Eredmény: A daktiloszkópiai nyomat halvány, azonban a bőrfodorszálak festékekkel továbbra is részben telítettek. (21. számú kép)

- **7. eset:** A tintát tintapárnára hordjuk fel, majd az ujjbegyet a tintapárnába nyomjuk.

Eredmény: A nyomatban a bőrfodorszálak rajzolata nagyrészt festékekkel telítődött, a nyomat nem értékelhető. (22. számú kép)

- **8. eset:** A tintát tintapárnára hordjuk fel, az ujjbegyet a tintapárnába, majd a nyomatolás előtt egy alkalommal irreleváns papírra nyomjuk.

Eredmény: A nyomat halvány lesz. (23. számú kép)

— **Moshatóság:** Nem mosható le.

16-17-18. számú kép
Nyomatolás tintával (1-2-3. eset)

19-20-21. számú kép
Nyomatolás tintával (4-5-6. eset)

22-23. számú kép
Nyomatolás tintával (7-8. eset)

13. anyag: KOH-I-NOOR endorsing ink tinta (bélyegzőtinta)

- **Szükséges eszközök:** Tinta, gumihenger, tintapárna, papírtörölő, papírlap.
- **Felhordás:**
 - **1. eset:** A tintát a tégelyben található ecsettel közvetlenül a bőrfelületre hordjuk fel.
Eredmény: A daktiloszkópiai nyomat festékkel teljesen telített, a minta értékelhetetlen. (24. számú kép)
 - **2. eset:** A tintát a tégelyben található ecsettel közvetlenül a bőrfelületre visszük fel, majd a festékes ujjat a nyomatolás előtt 1 alkalommal irreleváns papírlapra nyomjuk.

Eredmény: A daktiloszkópiai nyomat részben elmosódott, a bőrfodorszál-mintázatok részben festékekkel telítődnek. A minta nem felhasználható. (25. számú kép)

- **3. eset:** A tintát tintapárnára hordjuk fel, majd az ujjbegyet a tintapárnába nyomjuk.

Eredmény: A daktiloszkópiai nyomat festékekkel telítődött, a nyomat értékelhetetlen. (26. számú kép)

- **4. eset:** A tintát tintapárnára hordjuk fel, az ujjbegyet a tintapárnába, majd a nyomatolás előtt egy alkalommal irreleváns papírra nyomjuk.

Eredmény: A kapott daktiloszkópiai nyomat részben elmosódott, a bőrfodorszál-mintázatok részben festékekkel telítődnek, a minta nem felhasználható. (27. számú kép)

- **5. eset:** A tintát a tintapárnáról gumihengerrel juttatjuk az ujjbegyre.

Eredmény: A daktiloszkópiai nyomatban a bőrfodorszálak festékekkel erősen telítettek, a minta nem értékelhető. (28. számú kép)

- **6. eset:** A tintát a tintapárnáról gumihengerrel juttatjuk az ujjbegyre, majd az ujjbegyet a nyomatolás előtt 1 alkalommal irreleváns papírra nyomjuk.

Eredmény: A daktiloszkópiai nyomatban a bőrfodorszálak festékekkel részben telítettek. (29. számú kép)

- **7. eset:** A tintát a tintapárnáról gumihengerrel juttatjuk az ujjbegyre, majd az ujjbegyet a nyomatolás előtt 2 alkalommal irreleváns papírra nyomjuk.

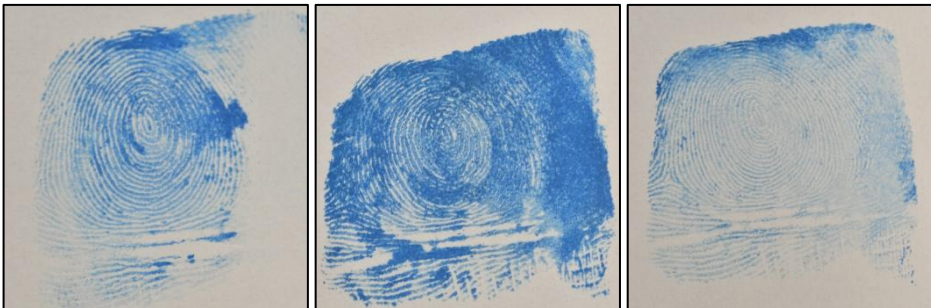
Eredmény: A nyomatban a bőrfodorszálak rajzolata tiszta, azonban a kapott nyomat halvány, nehezen értékelhető. (30. számú kép)

- **8. eset:** A tintát a tintapárnáról a gumihengerre juttatjuk, majd a gumihengert 1 alkalommal papírtörőn végigtoljuk. Ezt követően a juttatjuk a tintát a hengerről az ujjbegyre.

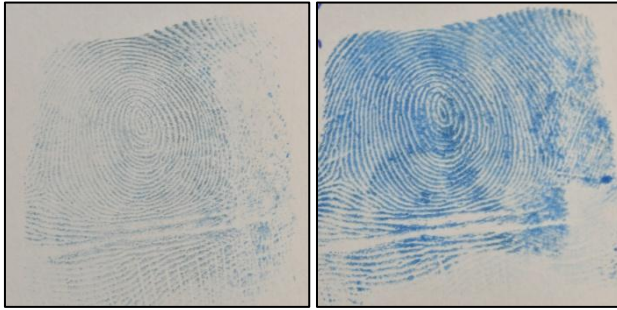
- Eredmény:** A nyomat tiszta, jól kivehető. (31. számú kép)
— **Moshatóság:** Nehezen lemosható.

24-25-26. számú kép
Nyomatolás tintával (1-2-3. eset)

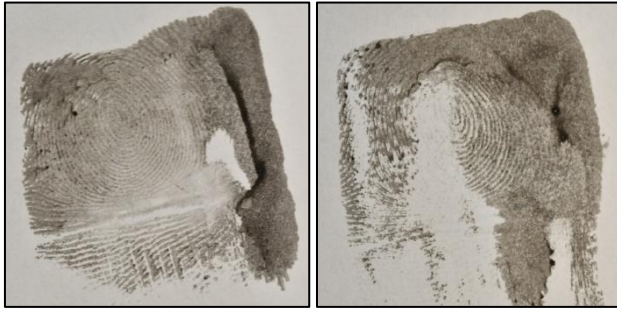
27-28-29. számú kép
Nyomatolás tintával (4-5-6. eset)

30-31. számú kép
Nyomatolás tintával (7-8. eset)

14. anyag: Show Instant Shoe Shine cipőfény (flakonos, ráapplikált szivaccsal)

- **Szükséges eszközök:** Cipőfény, plusz papírlap.
- **Felhordás:** A tubus saját szivacsáról közvetlenül juttatjuk a festéket a bőrfelületre.
- **Eredmény:**
 - **1. eset:** A festék felhordását követően vett ujjnyomatban a bőrfodorszál-rajzolatok festékkel telítődtek, a nyomat nem értékelhető. (32. számú kép)
 - **2. eset:** A festék felhordását követően az ujjbegyet a nyomatolás előtt 1 alkalommal irreleváns papírlapra nyomjuk. A releváns mintát levéve a bőrfodorszál-rajzolatok továbbra is festékkel telítettek, a minta nem értékelhető. (33. számú kép)
- **Moshatóság:** Alkoholos szappannal lemosható.

32-33. számú kép
Nyomatolás cipőfénnel (1-2. eset)

15. anyag: Kisi Liquid Shoe Polish cipőfény (flakonos, ráapplicált szivaccsal)

- **Szükséges eszközök:** Cipőfény, plusz papírlap.
- **Felhordás:** A festéket a tubusból közvetlenül juttatjuk a bőrfelületre.
- **Eredmény:**
 - **1. eset:** A festékes ujjbegyről közvetlenül a felhordást követően rögzített nyomaton a bőrfodorszál-rajzolatok festékkel telítődtek, a nyomat nem értékelhető. (34. számú kép)
 - **2. eset:** A festékes ujjbegyet 1 alkalommal irreleváns papírlapra nyomjuk, majd releváns mintát véve a bőrfodorszál-rajzolatok továbbra is festékkel telítettek, a minta nem értékelhető. (35. számú kép)
- **Moshatóság:** Alkoholos szappannal lemosható.

34-35. számú kép
Nyomatolás cipőfénnel (1-2. eset)

16. anyag: Flower Basket Shoe Polish cipőpaszta (fémtegelyben)

- **Szükséges eszközök:** Cipőpaszta, pamutrongy, gumihenger, fémlap.
- **Felhordás:**
 - **1. eset:** Az ujjbegyet közvetlenül a pasztába nyomjuk.
Eredmény: A daktiloszkópiai nyomat festékkal telített, a minta nem értékelhető. (36. számú kép)
 - **2. eset:** Az ujjbegyet a pasztába nyomjuk, majd azon a pasztát egy ronggyal óvatosan eloszlatjuk.
Eredmény: A daktiloszkópiai nyomat részben hiányos, részben festékkal túltelített. (37. számú kép)
 - **3. eset:** A cipőpasztát pamutronggyal egyenletesen az ujjbegyre kenjük.
Eredmény: A daktiloszkópiai nyomat jól kivehető, azonban a nem teljesen egyenletes felhordás miatt részben túlfestékezett, részben kissé töredezett. (38. számú kép)
 - **4. eset:** A cipőpasztát gumihengerrel fémlapon egyenletesen eloszlatjuk, majd az ujjbegyre a gumihengerrel juttatjuk.

Eredmény: A daktiloszkópiai nyomatok az ujj izzadásának mértékétől függően többszöri próbálkozás ellenére is hiányosak. (39., 40., 41. számú kép)

— **Moshatóság:** Szappannal lejön.

36-37-38. számú kép
Nyomatolás cipőpasztával (1-2-3. eset)

39-40-41. számú kép
Nyomatolás cipőpasztával (4-5-6. eset)

17. anyag: SIRCHIE Silk Black koromporból és Primavera étolajból kevert paszta

— **Szükséges eszközök:** Korompor, étolaj, keverőtálka, spatula (vagy egyéb keverőeszköz), pipetta, fémlap, gumihenger.

- **Elkészítés:** A keverőtálkába koromport teszünk, melyre pipetta segítségével étkezési olajat csepegtetünk. A port az olajjal alaposan elkeverjük, míg sűrű, festék állagú masszát nem kapunk.
- **Felhordás:** A kapott pasztát fémlapon gumihengerrel egyenletesen eloszlatjuk, majd a festéket a hengerről a bőrfelületre juttatjuk.
- **Eredmény:** Az ujjnyomatban látható bőrfodorszál-rajzolatok jól ki-vehetőek, a kapott nyomat jó minőségű. (42., 43. 44. számú kép)
- **Moshatóság:** Szappannal könnyű lemosni.

42-43-44. számú kép
Nyomatolás koromporos

A kísérletek során az egyes anyagokkal végzett kísérletek eredményeit az 1. számú táblázatban foglaljuk össze.

Felhasznált anyag	Kapott daktiloszkópiai nyomat	Moshatóság
Korompor (Sirchie)	nem használható	könnyű lemosni
Vízfesték (ICO)	nem használható	könnyű lemosni
Olajpasztell kréta (ICO)	nem használható	könnyű lemosni
Üvegfesték (Pentart)	nem használható	könnyű lemosni
Akril festék (Turner)	nem használható	könnyű lemosni
Tus (KOH-I-NOOR)	nem használható	könnyű lemosni
Alkoholos filc (ICO)	nem használható	könnyű lemosni
Textilfilc (IKEA)	nem használható	könnyű lemosni

Tempera 1. (KOH-I-NOOR)	nem használható	könnyű lemosni
Tempera 2. (IKEA)	nem használható	könnyű lemosni
Tempera 3. (Rosa)	használható	könnyű lemosni
Tinta 1. (Pelikan)	nem használható	nem mosható
Tinta 2. (KOH-I-NOOR)	használható*	nehezen mosható
Cipőfény 1. (Show)	nem használható	könnyű lemosni
Cipőfény 2. (Kisi)	nem használható	könnyű lemosni
Cipőpaszta (Flower Basket)	nem használható	könnyű lemosni
Korompor (Sirchie) + olaj (Primavera)	használható	könnyű lemosni

* Csak bizonyos felhordási mód esetén használható.

1. számú táblázat
A kísérletek eredményei

Következtetések és javaslatok

A megvizsgált festékek legtöbbje nem alkalmas az ujjnyomatfesték esetleges helyettesítésére. A temperák tekintetében az általam tesztelt három féle tempera közül csak egy volt alkalmas ujjnyomatvétel végrehajtására. Amennyiben az ujjnyomatfestéket temperával kívánjuk helyettesíteni, mindenképp szükséges előtte a megvásárolt festéket tesztelni, hogy az adott anyag alkalmas-e a mintavétel elvégzéséhez, mivel a festék állaga gyártónként különbözik.

Bizonyos felhordási mód esetében a bélyegzőtinta is megfelelő lehet az ujjnyomatfesték helyettesítésére, azonban az a bőrfelületről a mintavételt követően csak nagyon nehezen távolítható el.

Az általam végzett kísérletek alapján az ujjnyomatfesték helyettesítésére a legalkalmasabb anyag a koromporból és étolajból kikevert paszta, melyhez a bűnügyi technikus munkavégzéshez ellátmányként kapott korompor, valamint bármely étkezési olaj megfelelő lehet, és kiváltható vele a rendszerített festék. Ez a kísérleti eredmény azonnal felhasználható módszer a gyakorlatban, bármelyik rendőrkapitányságon.

Felhasznált irodalom

- Bócz E.: Kriminálisztika I-II. BM Duna Palota. 2024.
- Fenyvesi, Cs. – Herke, Cs. & Tremmel, F.: Kriminálisztika. Ludovika Egyetemi Kiadó. 2022.
- Petrétei, D.: Daktiloszkópiai nyomatok rögzítése élő személyekről és holttestekről. Magyar Bűnüldöző 2018/1–2. szám. 11–18. o.
- Petrétei, D.: A daktiloszkópia magyar nyelvű bibliográfiája 2024-ig. Forenzikus Füzetek 2024/3. szám. 47–79. o.
- Volarics J. – Rosko R. & Petretei D.: Comparing the Inking Method and the Dusting-Lifting Method for Recording Exemplar Fingerprints. J Forensic Med Sci Law 2025/1. szám. 55-59. o. <https://doi.org/10.59988/jfmsl.vol.34issue1.11>

Felhasznált jogszabályok

- Interpol Resolution AGN/64/RES/09, 1995.
- 2009. évi XLVII. törvény a bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról (Bnytv.)
- 12/2016. (V. 4.) BM rendelet az arcképmás, az ujj- és tenyéryommat, valamint a DNS-profil meghatározásra alkalmas anyagmaradvány rögzítésének, illetve az ujj- és tenyéryommat és a szájnyálkahártya-törlet levételének részletes technikai szabályairól; a DNS-profil meghatározásának szakmai-módszertani követelményeiről; továbbá a nyilvántartás technikai vezetésének részletes szabályairól (BMr)
- 26/2018. ORFK utasítás a bűnügyi nyilvántartási rendszerrel és annak egyes nyilvántartásai részére történő adatközléssel, a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásával és a mintavételrel kapcsolatos feladatokról

HERKE CSONGOR

Katona Géza a büntető anyagi- és eljárási jogtudományok művelője

Absztrakt

A tanulmány Katona Géza életművét és tudományos örökségét mutatja be a büntetőeljárás és a kriminalisztika metszéspontjában. Áttekinti pályájának fő állomásait és azt a szemléletet, amely a természettudományos módszertant a bizonyítás jogállami garanciáival kapcsolta össze. Kiemeli az azonosításelmélethez, traszológiához és a szakértői bizonyításhoz fűződő meghatározó hozzájárulásait. Rámutat: Katona Géza gondolkodása ma, a technológiai kihívások korában is iránytű a bizonyítás minősége és a bírói kontroll számára.

Kulcsszavak: Katona Géza, büntetőeljárás, bizonyítás, kriminalisztika, szakértői bizonyítás, azonosításelmélet, jogállamiság, bizonyítékértékelés

Abstract

This paper presents Géza Katona's scholarly legacy at the intersection of criminal procedure and forensic science. It outlines key milestones of his career and his core insight that scientific methods in proof must be anchored in rule-of-law safeguards. The study highlights his contributions to identification theory, traceology, and expert evidence. It argues that Géza Katona's approach remains a practical compass for evidentiary quality and judicial control amid contemporary technological challenges.

Keywords: Géza Katona, criminal procedure, evidence, forensic science, expert evidence, identification theory, rule of law, evaluation of evidence

Katona Géza pályája és életműve a magyar büntetőjog-tudomány egyik különleges ívű története: egyszerre épített hidat az anyagi büntetőjog, a büntetőeljárás, a kriminalisztika és a kriminológia között, miközben intézményeket teremtett, vitakultúrát formált, és a bizonyítás jogállami garanciáinak következetes védelmét tette meg szakmai ethosza középpontjává. Személyes és szakmai életútja olyan korszakokon ível át, amelyekben a jogállamiság tartalma, a bizonyítás fogalmi és az igazságszolgáltatás eszköztára is többször újradefiniálódott. Nem hiába illetik őt kifejezően a „tudós és tábornok” névvel, hiszen egyszerre jelentette a tudományos szigor és a gyakorlati szervezés fegyelmét, és olyan hídépítést végzett, amely a magyar krimináltechnika és eljárásjog modernizációját maradandóan alakította.

Katona Géza Sárospatakon érettségizett. Az 1949-ben megszerzett jogi diploma után már fiatalon a rendőrségnél kezdett, és bekapcsolódott a rendészeti képzésbe. A szerkesztői tevékenység korán a horizontjára került: 1953-tól a Rendőrségi Szemlénél dolgozott. Ezzel párhuzamosan – a körülményei között ritka módon – már az 1950-es évek közepétől nemzetközi kriminalisztikai kapcsolatokra törekedett. Ez a pályakezdés fontos kettősséget jelzett: a gyakorlat és a tudományszervezés egyidejű jelenlétét, amely később a kriminalisztika intézményesítésében és a módszertani professzionalizálásban csúcsosodott ki.

Az 1956–1959 közötti „esti vegyipari technikum” tanulmányai – első pillantásra oldalirányú mozdulatnak tűnően – valójában paradigmaticus irányváltást hoztak Katona Géza gondolkodásában: a jogi-kriminalisztikai kérdésekhez a természettudományos módszertan felől is közelített. A tudás ezen integrációja később az azonosításelméletben, a traszológiában és általában a kriminalisztikai szakértésben vált megtermékenyítő erejűvé. Katona Géza a kriminalisztika modern, laboratóriumi és módszertanilag kontrollált megközelítését tekintette természetes szövetségesének az eljárásjogi garanciákkal: a tudományos vizsgálat nem helyettesíti a törvényességet, de éppen az képes biztosítani, hogy a törvényesség ne formális rítus, hanem tartalmi minőség legyen.

A fordulat intézményi leképezése 1961-hez kötődik: ekkor jött létre a Bűnügyi Technikai Intézet, amelynek Katona Géza alapító vezetője (igazgatóhelyettese) lett. A nyom-, írás- és fegyverszakértői, valamint a fotolabor felállítása a magyar kriminalisztika professzionalizálásának mérföldköve volt. A laborok létrehozása nem pusztán műszaki fejlesztés: a szakértői bizonyítás minőségének, reprodukálhatóságának, dokumentáltságának és nemzetközi kompatibilitásának garanciális alapja. Katona Géza ezen a ponton egyszerre volt tudományszervező és módszertani újíto, aki rendszeres nemzetközi szereplésével a hazai kriminalisztikai közösséget is összekapcsolta a külső tudományos hálózatokkal.

Katona Géza tudományos profiljában a büntető anyagi jog a keretet, a büntető eljárásjog a döntéshez vezető folyamatot, a kriminalisztika és a kriminológia pedig a bizonyítás és a bűnmegelőzés tudományos alapját adja. Ez a négyes szerkezet nem elszigetelt kompetenciakészletek egymásmellettsége, hanem módszertani dialógus: a bizonyításban és a bizonyítékértékelésben a jogállami garanciák és a tudományos módszer egymást erősítik. Az alapelvek – törvényesség, arányosság, a személyiségi jogok védelme – a bizonyítás minden stádiumában mércék. Nem véletlen, hogy Katona Géza munkásságának egyik központi üzenete az, hogy a bizonyítás minősége végső soron nem technikai kérdés, hanem garanciális és morális feladat, amelyben a tudomány csak annyira legitim, amennyire a jogállami eljárás integráns része.

Katona Géza publikációi az egyes tudományterületeken az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- büntetőjog: 3 mű (a szervezett bűnözés témakörében további 8 olyan mű van, ami valójában kriminológiai jellegű, de büntető anyagi jogi kérdéseket is feszeget),
- büntető eljárásjog: 48 mű (ezek egy része inkább kriminalisztikai jellegű, de érinti a büntető eljárásjogi kérdéseket is),
- kriminalisztika: 81 mű (a büntető eljárásjoghoz sorolt művekkel együtt ez a szám 100 feletti),

- rendészettudomány: 11 mű (nyilvánvalóan ezek is részben a kriminalisztikához, részben a kriminológiához sorolandók),
- kriminológia és egyéb: 84 mű.

A mennyiségi adatok mögött jól kirajzolódik a hangsúlyok eltolódása: a kriminalisztikai és kriminológiai fókusz túlsúlya azt mutatja, hogy Katona a bizonyításon keresztül értette meg és formálta a büntető igazságszolgáltatás egészét. Az eljárásjogi és kriminalisztikai ívek nemcsak tárgyválasztásban, hanem fogalmi pontosságban és vitakészségben is megmutatkoznak.

Katona Géza életművét időben öt csoportba oszthatjuk:

- azonosításelmélet és traszológia (1961–1965);
- kriminalisztika-történet és bizonyítás (1973, 1977, 1984, 1992);
- rendészeti/kriminológiai horizont (1993, 1998);
- életmű-szintézis és vitakultúra (1998, 2000);
- ismeretterjesztés (1968/1979).

Ezek a csoportok együtt mutatják, hogy Katona a kriminalisztikát egyszerre szemlélte empirikus vizsgálati technikaként, történeti-intézményi folyamatként és a jogi döntéshozatal mögöttes racionalitásaként:

- az azonosítás és a traszológia tárgykörei a szakértés mikroszintű kérdéseivel kapcsolódnak;
- a kriminalisztikatörténet a doktrínák genealogikus értelmezését kínálja;
- a rendészeti/kriminológiai fókusz a prevenciót, a szervezet- és adatirányítási kérdéseket hozza előtérbe;
- a szintézis és vitakultúra a normák és eljárások nyilvános indokolhatóságára helyez hangsúlyt;
- az ismeretterjesztés szerepe pedig az, hogy a tudományt a közélet számára is érthetővé tegyék.

A büntetőjogi írások között a reformgondolkodás visszatérő téma (pl. ENSZ-ajánlások és a büntetőjog reformja; „Képzelt – vagy valós?” beszélgetés a reformról; az új jogszabályok gyakorlati tapasztalatai).

A büntető eljárásjogban a „bizonyítás általános kérdései”, a „szakértő és szakvélemény”, az „azonosítás”, a „jogállamiság és emberi jogok”, valamint a „büntető igazságszolgáltatás” a fő kérdéskörök. Ezek a tartópillérek megmutatják Katona Géza gondolkodásának fő irányát: a büntetőeljárás, mint a jogállamiság és a társadalmi bizalom találkozási pontja, ahol a bizonyítás szabályai és a szakértés minősége a döntések legitimitációjának előfeltétele.

Katona Géza egyik kulcstétele, hogy a büntetőeljárás csak akkor tölti be funkcióit, ha

- a múltban végbement eseményt – a bűncselekménnyel kapcsolatban – valóban állapítja meg, miközben
- a jelen tényeit és körülményeit reálisan észleli, és
- a jogkövetkezmények közül azokat alkalmazza, amelyektől a jövőre nézve kedvező hatás várható.

Ez a célhármas a bizonyítás episztemikus és normatív dimenzióit köti össze: a ténymegállapítás időhármassága (múlt-jelen-jövő) Katona Gézá-nál nem retorikai eszköz, hanem a jogállami büntetőeljárás strukturális követelménye. Mindez magyarázza, miért tartotta kevésbé szerencsésnek a korábbi szabályozásban, hogy egyazon cím alatt azonos jellegű fogalomként kezelték a bizonyítási eszközöket és cselekményeket: a fogalmi rendetlenség a garanciák gyengüléséhez vezethet.

Katona Géza szerint a „különleges szakértelem” relatív fogalom: mindazt a tudást foglalja magába, amely a társadalom általános ismeretszintjét meghaladja. Ennek hangsúlyozása kettős irányban hat: egyrészt nyitottságot jelent a természettudományos és technikai eljárások befogadására, másrészt figyelmeztetés a „technokrata tekintélyelv” veszélyeire. A szakértői

vélemény értékelésének alapja a személyes felelősség: az intézményi tekintély nem helyettesítheti a vizsgálatot végző személy jogi vagy szakmai alkalmasságát. Ez az álláspont – amely máig modernnek hat – a szakvélemények bizonyító erejének értékelésében a módszertani minőséget, az átlátható dokumentációt és a bírói kontroll következetes érvényesítését követeli meg.

Kronologikusan a bizonyítás szabályozásának fő állomásait a magyar büntetőeljárási kódexekben az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- 1896. évi XXXIII. törvénycikk: nyitott rendszer, a tanúk, szakértők, szemle, okiratok külön fejezetekben, de nincs külön „*Bizonyítékok*” fejezet;
- 1951. évi III. törvény: ez már kifejezett, de exemplifikatív felsorolást tartalmazott a bizonyítási eszközökről. A IV. Fejezet a „*Bizonyítási eszközök*” címet viselte, az 53. § (1) bekezdése szerint pedig „*Bizonyítási eszközök különösen a terhelt személyes nyilatkozatai, a tanúvallomások, a szakértői vélemények, a szemle, okiratok és egyéb tárgyi bizonyítékok*”;
- 1962. évi 8. törvényerejű rendelet: ez is tartalmazta a bizonyítékok felsorolását (a mai fogalmaink szerinti bizonyítási eszközök mellett ide sorolva a szemlét is), az V. Fejezet „*A bizonyítékok*” címet viselte, a 61. § szerint pedig „*Bizonyítékok különösen: a tanúvallomások, a szakértői vélemények, a tárgyi bizonyítékok, az okiratok, a szemle és a terhelt vallomása*”. Itt tehát kifejezetten exemplifikatív volt a felsorolás, és feltűnő, hogy míg a korábbi törvény a terhelt összes személyes nyilatkozatát a bizonyítási eszközök közé sorolta, az 1962-es Be. már csak a terhelt vallomását, és azt is az első helyről az utolsó helyre helyezve (jelezve, hogy már nem a terhelt beismerése a „bizonyítékok királynője”);
- 1973. évi I. törvény: részletező, szintén exemplifikatív felsorolást tartalmazott, amely a bizonyítás eszközei címszó alatt sorolta fel a

mai fogalmak szerinti bizonyítási eszközöket és bizonyítási cselekményeket: 61. § (1): „*A bizonyítás eszközei különösen a tanúvallomás, a szakvélemény, a tárgyi bizonyítási eszköz, az okirat, a szemle, a bizonyítási kísérlet, a felismerésre bemutatás és a terhelt vallomása.*” Az 1987. évi IV. törvény ezt a felsorolást a helyszíneléssel is kiegészítette;

- 1998. évi XIX. törvény: ebben már kimerítő (taxatív) volt a felsorolás, és az 1998-as Be. elhatárolta a „bizonyítási eszközöket” és „bizonyítási eljárásokat”. A VII. Fejezet, I. Címe kifejezetten „*A bizonyítás*” elnevezést tartalmazta. A 76. § (1) bekezdése szerint „*A bizonyítás eszközei a tanúvallomás, a szakvélemény, a tárgyi bizonyítási eszköz, az okirat és a terhelt vallomása.*” Ezután a törvény részletesen tartalmazta az egyes bizonyítási eszközökre vonatkozó szabályokat a II-VI. Fejezetben. Kissé különös törvényszerkesztési megoldással a VII. Fejezet, VII. Címének nincs elnevezése, de ebben a Címben található a szemle (119. §), a helyszíni kihallgatás (120. §), a bizonyítási kísérlet (121. §), a felismerésre bemutatás (122. §), a szembesítés (124. §) és a szakértők párhuzamos meghallgatása (125. §), mint bizonyítási eljárások szabályai;
- 2017. évi XC. törvény (jelenleg hatályos Be.): kifejezett, de a korábbihoz képest bővített felsorolást tartalmaz. A 165. § szerint a bizonyítás eszközeinek felsorolása taxatív: a) tanúvallomás; b) terhelt vallomása; c) szakvélemény; d) pártfogó felügyelői vélemény; e) tárgyi bizonyítási eszköz (ideértve az iratot és okiratot is); f) elektronikus adat. Ugyanakkor a 206. § a bizonyítási cselekmények vonatkozásában már tartalmazza a „különösen” kifejezést, azaz a szemle, a helyszíni kihallgatás, a bizonyítási kísérlet, a felismerésre bemutatás, a szembesítés és a műszeres vallomás-ellenőrzés egy exemplifikatív felsorolás része.

Katona Géza nem szűkítette a figyelmet a tárgyalóterem falai közé: foglalkozott a büntető igazságszolgáltatás rendszerszintű kérdéseivel („*A büntető igazságszolgáltatás néhány problémája*”), a büntető útról való eltérés történetével és jelenével, illetve a diverzió és a mediáció – magyar, angol, francia – szakirodalmi és gyakorlati összefüggéseivel. Ezek a munkák azt a meggyőződést tükrözik, hogy a büntetőeljárás célrendszere nem merül ki a szankciók kimondásában: a társadalmi reintegráció, a kárhelyreállítás és a közösségi bizalom erősítése ugyancsak a rendszer legitim működésének része. Ez a horizont későbbi eljárásjogi reformokban és a helyreállító igazságszolgáltatás európai térnyerésében is visszhangra talált.

A történeti művek sora – a XVIII–XIX. századi bizonyítási eszközök, a vallatás, a szembesítés, a tetemrehívás, az orvosi vélemények és a helyszíni szemle történetének feldolgozása – nem történeti kuriózum. Katona Géza számára a múltbeli gyakorlatok feltárása a jelen módszertani önreflexióját segítette. A kriminalisztika genealógiájának felrajzolása arra is rávilágít, hogy a bizonyítási technikák társadalmi-etikai kontextusa változik: ami egy korban elfogadható eljárás volt, egy másikban a jogállamiság zsinórmértékén megbukik. Katona Géza az akadémiai doktori értekezésében („*A bűnperbeli bizonyítási eszközök fejlődése a XVIII–XIX. században*”, 1973., ami négy évvel később „*Bizonyítási eszközök a XVIII–XIX. században. A kriminalisztika magyarországi előzményei*” címmel jelent meg monográfiaként) rámutatott, hogy míg az inkvizitórius perben a terhelt (beismerő) vallomása volt a legfontosabb (és szinte egyetlen) bizonyíték, amit tanúk vallomása legfeljebb megerősíthetett (néha cáfolhatott), addig a tudomány fejlődésével egyre nagyobb szerepet kaptak a kriminalisztikai jellegű bizonyítékok. Az már más kérdés, hogy a mesterséges intelligencia megjelenésével ezek a tárgyi bizonyítékok mennyire tudják megőrizni jelentőségüket, hitelességüket (elég csak a deepfake segítségével hamisítható bizonyítékokra gondolni).

Katona Géza az azonosítás tárgykörét több síkon tárgyalta: a kézírások szakértői vizsgálata, a komplex szakértői vizsgálatok (pl. közlekedési bal-

esetek), a nyomok azonosítási vizsgálata, a tanúkkal végzett személyazonosítás és olyan speciális területek, mint a szagazonosítás büntetőeljárás kérdései. A közös nevező mindegyiknél a módszertani transzparenciához és a bírói értékelés világos szempontjaihoz való ragaszkodás: az azonosítás nem „mágia”, hanem ellenőrizhető, dokumentált, vitaképes szakmai eljárás, amelynek bizonyító ereje csak így ítéhető meg megbízhatóan.

Többször idézett tétele Katona Gézának, hogy az eljáró hatóság soha sem sértheti a bizonyítás törvényességét és a személyiségi jogokat. Ez a kijelentés egyaránt szól a nyomozó hatóságoknak, az ügyészségnek és a bíróságnak, de a védői szerepfelfogást is formálja: a bizonyítás minőségére vonatkozó vitakultúra nem „ügyészi” vagy „védői” monopólium, hanem a per tisztességességének közös ügye. Katona Géza öröksége abban is tetten érhető, hogy a magyar eljárásjogi gondolkodásban mind erőteljesebben érvényesül a módszertani és garanciális igényesség iránti elvárás, és ebben a szakértői bizonyítás minősége, a dokumentáltság, a kalibrált értékelés és a bírói indokolás súlya is nőtt.

A korábbi áttekintés alapján megállapíthatjuk, hogy az 1973-as Be. „szelleme” teret adott a bizonyítási és bizonyíték-értékelési szabályok érvényesülésének, míg az 1990-es évek végének kodifikációs törekvései a bizonyítás tartalmába szélesebb beavatkozást eszközöltek. A későbbi szabályozások (1998, 2017) irányváltásai – különösen az eszköz–cselekmény elhatárolás és az új bizonyítási kategóriák (pl. elektronikus adat, pártfogó felügyelői vélemény) beemelése – Katona Géza gondolati örökségének kontextusában – a garanciák korszerűsítésének és a technológiai valóság elismerésének tekinthetők.

Az életmű végső üzenete nem csupán módszertani: Katona Géza szerénysége, az interdiszciplinaritás iránti nyitottsága, az intézményépítő munka iránti felelőssége és a vitakultúra fejlesztése terén tett lépései meghatározóak. A kriminalisztika és a büntető eljárásjog találkozásánál a tiszteletteljes, adatalapú, módszertanilag megalapozott vita nem dísz, hanem a tudomány és a jog eszméjének lényege. Katona Géza ebben a tekintetben is mintát adott: a tudomány és a törvényesség kettős zsinórmértéke nem

engedi, hogy a büntetőeljárás „csak” célracionális teljesítmény legyen – a legfőbb mérce az igazságkeresés és a jogállami tisztesség.

Katona Géza munkásságát tekinthetjük a magyar büntetőeljárás „bizonyítás-központú” megújítása egyik tartópillérének. A természettudományos fordulat befogadása, a laboratóriumi infrastruktúra kiépítése, a szakértői bizonyítás felelősség- és minőségelvű felfogása, a fogalmi tisztázás (eszköz-cselekmény) és a történeti önreflexió együttese tette lehetővé, hogy a kriminalisztika ne öncélú technika, hanem a jogállami eljárás integráns része legyen. Öröksége ma is érvényes: a bizonyítás minősége – módszertani, garanciális és etikai értelemben – a tisztességes eljárás első számú fokmérője. Ez a szemlélet nemcsak a magyar, hanem a nemzetközi szakmai közösség számára is olyan hivatkozási pont, amely a jövő eljárásjogi és krimináltechnikai kihívásai között is iránytűként szolgálhat.